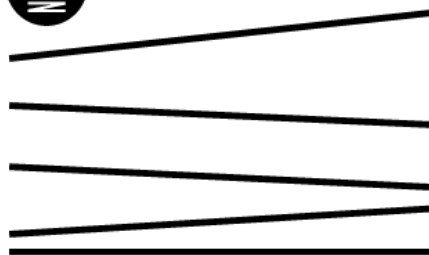

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

af forskellige Forfattere.

Mosaik : Digte og Fortællinger

København : H. Hagerup, 1885

212 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

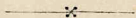

FORTÆLLINGER FOR UNGE PIGER. III BIND.

REDIGERET AF JULIE GÖTZSCHE.

MOSAİK.

DIGTE OG FORTÆLLINGER

AF

FORSKJELLIGE FORFATTERE.

FORTELLINGER FOR UNGE PIGER. III BIND.
UDGIVET AF JULIE GYSENE

MOSAİK.

DELT OG FORTELLINGER

NORSEKUNSTENS FORFATTERE

MOSAIK.

— * —

DIGTE OG FORTÆLLINGER

AF

FORSKJELLIGE FORFATTERE.

KJØBENHAVN.

H. HAGERUPS FORLAG.

TRIERS BOGTRYKKERI (H. J. SCHOU).

1885.

MOSAIK

DIGTE OG FORTÆLLINGER

FØRSTEBESTYRELSE

KØBENHAVN

H. HAGERUP'S FORLAG

TRYKT I KØBENHAVN

Fra Haven.

Nu gaar det med Leg i den sollyse Have.
hvor Stengærdet hegner den gruslagte Gang;
de véd ej, at Verden dér ude har Grave
og Angster og Nød, som gjør Livsdagen lang.

En Grav har de set blive aabnet og lukket,
den gjorde dem moderløse, de smaa!
Men de er jo Børn, deres Sorg har de slukket,
— at tit jeg er tavs, kan de ikke forstaa.

Med Latter og Leg svinder Timer og Dage,
de tro paa, at Solskinnets Glans varer ved;
hvad véd de, at den kommer aldrig tilbage,
den Tid, der fløj fra os med Barndommens Fred?

Ak, snart er det dem, som skal prøves i Striden
og slukke med Taarer det tindrende Blik
og haabe forgjæves paa Lindring af Tiden
for alle de brændende Vunder, de fik.

Naar saa de vil gjense den Plet, hvor de leged,
 er Stengærdet faldet og Solskinnet slukt,
 og Løvet er vissent, og Blomsten er bleget,
 og Døren til Huset har fremmede luket.

— — Ja, løb kun med Leg i den sollyse Have;
 Gud signe jer Barndom, I elskede smaa!
 At Jorden har tusende Angster og Grave,
 det lære I tidsnok engang at forstaa.

Jakob Paulli.

Fra Jyllands Vestkyst.

Fortælling

af

Johanne Schjørring.

Eggen var trist og øde, undtagen for de, som havde Bolig der, vare fødte der, havde henlevet deres ensformige Liv der uden nogen større Afvexling end den, som Aarstiderne bød dem. Og selv med denne er Naturen sparsom nok i de vestlige Egne af Jylland. I Almanakken, som hér endnu paa mange Steder med sine Kors og underlige tilsatte Tegn i Forbindelse med Loftsbjælkernes Kridtkommentarer danne de nærmeste Slægtregistre, samt Taloverslag over forskellige Indkjøb og Salg, staar der, som bekjendt, en Notits ved den 20de eller 21de Marts om at Foraaret begynder. I Virkeligheden indtræder det først et Par Maaneder senere, som en kold og ustadig Indledning til en beklippet, lille Sommer, for hvilken de hæftige Jævn døgnstorme snart sætte sin sidste, ubønhørlige Grænse.

Til Gjengjæld er der en lang og kold Vinter, som de ægte Jyder imidlertid ikke alene slaa sig tiltaals med, men lære at elske paa en ejendommelig Maade. Langt fra deres Hjemstavn mindes de med Vemod disse forrygende Storme, hvor Jord og Himmel ligesom nærme sig hinanden igjennem en talløs Vrimmel af flagrende, forpiskede Snefnug, der flyve, danse og sprælle imellem hverandre for alle de rasende Hvirvelvinde, som ikke helme eller stoppe, førend de have kastet sig i det oprørte Vesterhav, der løfter sine Vande, koger

og syder, som om Verden skulle forgaa i deres bundløse, fraadende Svælg.

I et af Jyllands vidtstrakte Kirkesogne laa der tre Gaarde, Pastoratets vigtigste, ved Siden af hverandre. Ikke, som man paa Sjælland eller Fyn forstaar det ved Nabogaarde, klods op af hverandre, saa at man fra den ene Gaard har en daglig Oversigt over de andre, men „et Stød“ fra hverandre, som Jyden udtrykker sig.

Den ene af Gaardene var anseligere end de andre og gjorde et pynteligt Indtryk. Den hed Pilegaarden efter de gamle og unge Exemplarer af dette Træ, hvormed det Gjærde, der indhegnede to Tønder Land, som kaldtes Lunden, og Haven var beplantet. Og med Jydernes Orienterings- eller Betegnelsessans hed den hele Cyklus Pilegaardene. Deres indbyrdes Rang var dog meget forskjellig.

Pilegaarden tilhørte Hr. Knudstrup, en fra en større Herregaard lidt derangeret Herremand, som nu med sin lille, spidsnæsedede Frue spillede første Violin dér paa Egnen næst efter Provst Hansen, Stedets Præst, som boede en Fjerdingvej derfra.

Den næste i Rangen beboedes af en Familie, som hverken var Fugl eller Fisk. Ejeren, Christen Falk, var en fortræffelig Bondemand, gift med en godmodig, men forunderlig Præstedatter med et Appendix af en Søster, som nærmest var halvgal og paa Egnen gik under Navn af Sminkekrukken, fordi hun farvede sine Kinder op med en Ingrediens, som fuldstændig gav dem Udseende af en høj rød, blank Mursten, der lige er kommet ud af en gloende Ovn.

Christen Falk førte en storartet Høker- og Kornforretning og gav derved Anledning til, at Pilegaardene vare et, efter Egnens Forhold, umaadelig livligt Sted.

Takket være Sminkekrukken blev der sladret efter en saa stor Maalestok, at Fornøjelser, der efter en bekjendt engelsk

Forfatter skal være den Urt, som mest vedligeholder det ydre Menneske, heller ikke savnedes her. At høre og spørge nyt var hendes Livs vigtigste og eneste Indhold, lige til hun forsvandt i sin Grav.

Den tredje og tarveligste Gaard, forfalden i sit ydre og fattig i sit indre, husede en ulykkelig Familie, med hvem det gik ustandselig ned ad Bakke. Manden, Ole Lüders, var Spillemand og havde været en „baun“ Mand, søgt af nær og fjærn og gift med en rig Gaardmandsdatter fra Nabolaget. Men Maren Eriksen og han passede nu ikke sammen, og alt som Aarene gik, blev Kløften større og større imellem dem. Ole drak mer og mere, naar han spillede ude ved Bøndergilderne eller derinde i den nærmeste Kjøbstad ved Ballerne. Snart maatte de forlade Marens Fædrenegaard for at flytte her hen til den tarvelige Pilegaard.

Endelig havde Foraaret kæmpet sig møjsommelig frem. Det gaar ikke til paa Jyllands Vestkyst som i andre mildere Egne, at Foraaret lige som i et Øjeblik, en enkelt Dag, kan holde sit Indtog. Paa Jyllands Vestkyst kommer Foraaret langsomt krybende, altid forfulgt af den bidende Vestenvind, som ubarmhæjertig afsvider eller dræber saa mangt et spirende Liv.

Syd for Pilegaarden laa en stor Eng, gjennemskaaret af en af de livlige Aaer, hvoraf Jylland har saa mange, og uden hvilke de vidstrakte Landskaber vilde faa et øde og trøstesløst Udseende.

Naar Brusaaen gik over sine Bredder og overskyllede Engene, Hjejlen spankede omkring og Piletræerne bleve lodne, da blev det Foraar. Og kom der end en bidende, vinterkold Storm med Sne og Hagelbyger, som spættede Jorden, saa

mente man alligevel trøstig, at det nu var Foraar, og Frosten ikke mere fik nogen Magt i de kolde Nætter. Livet inden Døre var til Ende, og Markerne bleve oplivede af Mennesker og Dyr.

„Ak, ja i Dag er der Forandring i Vejret, det er rigtig Foraar. Gud ske Lov for den dejlige Sol, saa gaar min Gigt Pokker i Vold,“ sagde Knudstrup, da han varm og rødbrun traadte ind i Dagligstuen og kjærtegnende gned sin Haand hen over den venstre Arm.

„En Svale gjør ingen Sommer, min Skat!“ svarede hans lille Frue. „Jeg har saamænd ikke lukket et Øje den hele Nat for Smerter i Baghovedet og helt ned i den ene Side; jeg véd nok, hvad vi har i Vente!“

Hun var sirlig og pertentlig klædt, men efter en Mode, som laa adskillige Aar tilbage og efter et System, som gav hende en slaaende Lighed med en Porcellænsdukke. Tog man den hele Person og knækkede den over, vilde Stykket fra Issen til Livet absolut være længere end den anden Halvdel, og hele Formen af Taillen, som først gik ind, saa ud igjen, fuldendte Lignelsen. Hendes Teint var gulbleg, Næsen spids og lidt skjæv, Øjnene vandblaa og stirrende. Der var ingen Tvivl om, at hun ansaa sig selv for at være et Slags Pragtexemplar af et Menneske og ejede i alt Fald sin egen uskrømtede Beundring, lidt tilsløret med en vis hellig Pathos. Hendes Haar, som var kæmmet ned og dækkede Ørene og en Del af Kinderne, stredés med disse om at være den farveløseste Del af alt dette farveløse.

Manden dannede en stor Modsætning til hende, robust, djærv og oplagt til at bringe det mest mulige ud af Livets Nydelser, som han var. Hans Haar var sort og bruste ud over den halve Del af en ret smuk Pande, til hvilken der sluttede sig en stor, noget kjødrig Næse. Øjnene vare mørke, livlige og havde i Almindelighed et Udtryk af Velvilje og rolig Paalidelighed; men under en længere Samtale changede de ofte og indeholdt mærkelige Overgange. Hans Underansigt var især

kraftig udviklet; det var ikke smukt som den øverste Del og saa' ud, som om Naturen havde forsømt at tildanne det efter den begyndte Maalestok.

Sindet var som Ansigtet, mørkt og lyst, smukt og grimt blandet mellem hinanden i en underlig Forvirring.

Ægteparret havde ingen Børn, men en Plejesøn, som paa dette Tidspunkt var en ung Mand paa tyve Aar. Og en større Særling, hvad Indesluttethed og Ordknaphed angik, fandtes næppe i Kongeriget. Hvad Indhold, han havde, hvilke Tanker, der besjælede ham — hvis han besad saadanne — blev det ingen givet at fortælle om.

„Er Henrik ikke kommen ned endnu?“ spurgte Knudstrup og saa' sig om.

„Jeg har endnu ikke set ham — om han allerede skulde være gaaet ud? Jeg formoder, ja jeg tror, det maa være saa,“ svarede Fruen i sin konfuse Tone, som var bleven hende til Manér.

„Herregud min søde Mo'er, skal vi nu ikke have Frokost? Jeg har været oppe i sex Timer uden at smage en Bid Mad i min Mund.“ En Udtalelse, som dog ikke burde tages for bogstavelig.

Som en Dampmaskine, der pludselig sættes i Gang, for Fruen af Sted og ændsede ikke alle de mange Opfordringer, hun fik af sin Mand om dog endelig ikke at gjøre sig saa megen Ulejlighed, men lade Pigerne gjøre den Smule.

„Smule?“ — svarede Fruen paa en af sine Rejser ud og ind fra Fadeburet til Spisestuen og tilbage igjen. „Du véd kun lidt, hvad jeg — hvad en Kone, glem nu ikke, hvad Du vilde sige! — har at gjøre. Jeg klager ikke — Gud være lovet, jeg kjender min Pligt. Ingen skal sige, at jeg gaar uden om den — —“

„Det siger vist heller ingen, min Engel“, svarede den store

Mand brummende, idet han trommede med Fingrene paa Ruden med et Udtryk af fortvivlet Træthed.

Lidt efter begyndte Maaltidet, som dog for Fruens Vedkommende med febrilsk Aktivitet afbrødes hvert andet Minut, naar et eller andet manglede eller noget skulde suppleres, indtil hun pludselig mindedes sine Hovedsmerter, begyndte at tilhyle de lidende Dele og ganske ophørte med selv at tage sig af Retterne.

Paa dette Stadium traadte den omtalte Plejesøn ind; han var et ganske net Menneske og havde i det rent ydre noget tilfælles med sin Plejefader, uagtet han var blond med smaa, blaa, lidt stikkende Øjne.

Nogle Trin indenfor Døren gjorde han et Skrabud ved i et Sekund at staa paa det højre Ben og beskrive en halv Bue bagud med det venstre ditto, medens han gryntede noget imellem Tænderne, som skulde være et „Goddag“ eller „Godmorgen“ efter Behag.

„Hvad? Jeg formoder, kan jeg tænke mig, Du har været ude allerede,“ begyndte Fruen med en betydelig svagere Stemme end før, idet hun bød ham en Kop Kaffe, som han tavs modtog, idet han tog Plads.

„Hvor har Du været, Henrik?“ spurgte Knudstrup med Munden fuld af Mad og saa' vist paa den adspurgte. Efter en lille Rømmen, der mindede om en Gedebuks mæ—æ, svarede han næsten uden at bevæge Læberne:

„Ved Aaen!“

„Den er bruset over allerede, hører jeg Ja, Gud er god imod os Mennesker, enten vi fortjene det eller ikke — —“ bemærkede Fruen.

„Vi fortjene det saamænd aldrig, min Engel“, svarede Manden i en fri eller ufrivillig Prædiketone.

Saa arbejdedes der en Tidlang i Tavshed af de to, medens Fruen tungsindig og adspredt betragtede dem, øjensynlig langt

hævet over disse jordiske Fornødenher. Pludselig gik Døren op, og Sminkekrukken i egen Person stod for dem, blussende som en Pæon. Hun tog efter Vejret, men før nogen fik sagt et Ord, udbrød hun:

„De siger Skam, at Ole Lüders er druknet i Aaen.“

Der var fra hendes Side hverken Tale om at sige Goddag eller komme med nogen som helst anden Indledning. Hendes Hoved rummede kun Tanken om denne overraskende Nyhed, og det eneste, hun attraaede, var at faa den gjort tilgængelig saa snart og saa vidt som muligt.

Hun var allerede ved Døren igjen, før nogen besindede sig til at bede hende sidde ned.

„Men for Himlens Skyld!“ udbrød Fruen, „er det sandt? Er det blot sandt? Man kan aldrig vide, hvormeget man kan tro — Menneskene ere saa slette!“

Hun trængte til at faa Vished, før hun kunde rykke frem med alt det, hun tænkte.

„Det er Skam nok sandt! — han har vel været fuld, og saa ikke kunnet retirere sig selv,“ svarede Sminkekrukken og forsvandt gjennem Døren lige saa hurtig, som hun var kommen. Hun kunde ikke ofre mere Tid paa dem; der var andre, som kunde trænge lige saa haardt, og det gjaldt om at komme før end Rygtet.

Hun kom dog først bag efter Henrik, som bleg og rystende allerede var ilet ud. Knudstrup greb sin Hat for at følge efter.

„Min Skat,“ begyndte Fruen — de brugte altid gjensidig alle mulige ømme Navne til hinanden — „Du vil — ja Du maa naturligtvis gaa — at redde! — det er saa rimeligt. Gud mine Ben! det er nu gaaet ned i Benene, jeg formaar næppe at røre mig.“

„Farvel, min Engel!“ svarede Manden i samme Tone, som om han talte om et Stykke Smørrebrød og forsvandt, men hun brændte saa inde med alt det, som hun ved den Lejlighed

havde haft at sige om Førelser, Styrelser, Daarligheder, Advarsler o. s. v.

Saa gav hun sig atter i Lag med at indpakke sit Hoved, indhyllede sig i et uldent Shavl, trak et Par gamle Handsker paa, saa at Fingerspidserne sade omtrent en halv Tomme udenfor hver Finger, greb et uhyre Nøgleknippe og begav sig op paa Loftet, ind i et Forraadskammer og tog Nøglen fra den udvendige Side ind med sig.

Her tilbragte hun daglig én, stundom flere Timer, paa en eller anden Tid af Døgnet.

Det var et stort Rum med Hylde overalt. Gulvet var fyldt med Kasser, Daaser og Skrin af alle tænkelige Dimensioner. Hyldeerne vare besatte med Flasker, Krukker, Glas og Kurve, alle indeholdende forskellige Slags Madvarer, lige fra de fineste Syltetøjer, Kager o. s. v. til henkogte Høns, Kyllinger etc. Paa forskellige Kageskrin af Blik var der paaklistret Sedler med Aarstal og Datum.

Det tør imidlertid ikke skjules, at man dér paa Egnen, hvor man for en Del Aar tilbage til Fastelavn kunde faa Brød, som var bagt ved Juletider, var noget ængstelig for at indlade sig paa Fruens Madsager.

Imidlertid var dette Forraadskammer, som daglig fik en Tilvæxt, om ikke i andet, saa i nogle friske Æg, som strax bleve nummererede, hendes højeste Fryd. Det var det Sted, hvor hun tilbragte sit Livs mest arbejdende Timer, hér var noget at tilsé og passe paa; hendes idelige Kamp hér med Tidens ødelæggende Virkninger optog hende indtil Mani.

I Dag var hun febrilsk over den rystende Nyhed og havde nær tabt et Uhyre af en Syltekrukke, hvori Bærrene vare i et Kog, saa at Papiret, som var bundet over den, stod i en spændt Bue; Aarstallet undskyldte denne décadence.

Hendes Forbavselse og Smerte gav sig tydelig nok tilkjende i Hovedrysten, Sammenfolden af Hænderne og enkelte Udbrud.

Men den anden Følelse for Ole Lüders tog alligevel Overtaget. I en Fart tog hun en lille Kurv, pakkede deri mange heterogene Madvarer og begav sig med den ud fra sit Hjertes Kammer. En Pige fik Befaling til med mange Hilsener strax at bringe den hen til den stakkels Ole Lüders Kone.

Det var nu hendes Maade at vise sin Velvilje paa.

Saa tog hun sit Tøj paa og gik ned i Haven, hvor Blomsterne, hendes Yndlinge næst efter Forraadskammeret, snart skulde fryde hendes Øjne, naar først Luften blev saa mild, at hun kunde faa alle sine Potteplanter flyttede lidt ud i Solen. Af Frilandsblomster frembragte Egnen kun lidt. Kunde de modstaa Vinden og Kulden, saa kunde de ikke modstaa Havgusen fra det nære Vesterhav, naar den kold og død sænkede sig ned og favnede alt det levende i Naturen.

Som hun stod og iagttog et lille forkrøblet Æbletræ, der var tilhyllet med Bastmaatter, lød det til hende over Havegjærdet, hvorfra Sminkekrukkens Hoved tittede op:

„De har Skam fundet ham! og de siger, at han ikke er rigtig død endda! Provsten er der!“

Væk var hun med det samme.

Fru Knudstrup kunde næppe undertrykke et Smil, uagtet hun i sit Hjerte rummede langt mere Medfølelse, end man skulde tro.

Bag efter alle de alvorlige Mænd, som kom bærende med den stakkels, blege, kolde Ole Lüders, gik en lille Pige paa omtrent fjorten Aar.

Hendes lyse, krøllede Haar flagrede ud fra det lille, uldne, røde Tørklæde, som var bundet om Hovedet, ned over de forgrædte Øjne og de rødblaa, af Taarer næsten blanke Kinder.

Hendes hele Skikkelse var et saadant Billede paa Fortvivlelse, at en og anden af og til opmuntrende vendte sig til hende med et: „Vær nu ikke saa harmt Karen Margrethe; det bliver nu ikke bedre for det!“

Ak! hun vidste det jo saa godt, at det ikke blev bedre, men det var hendes kjæreste paa denne Jord, de bar. Hendes Fader havde elsket hende saa højt, havde altid været hendes Ven og Forsvarer, havde spillet saaledes for hende, at hver en Sorg svandt hen derved; skulde hun nu aldrig mere høre ham tale til sig? Nej, Nej! det var ikke til at bære! han maatte leve op igjen!

Da de kom til Hjemmets forfaldne Port, faldt hun næsten om i Armene paa en af Mændene, som hele Tiden, uden at sige et Ord, havde holdt Øje med hende. Nu tog han hende, spinkel og fin, som hun var i Favn, og blev staaende med hende uden for Gaarden.

Det var Christen Falk, en ædlere tænkende Ven kunde hun ikke faa paa denne Dag. Han var en Mand paa tres, høj og kraftig af Legemsbygning og med store, ædle Træk; men hele Skikkelsen var forover bøjet, Brystet indfaldent, og paa Kinderne brændte to livlig røde Pletter, medens han over Munden og omkring Næseboerne havde de krampagtig vibrerende Træk, som komme af en stadig Kamp med en frembrydende Hoste.

Han var en brystsyg Mand og havde i mange Aar lidt og stridt sig gennem Livet. Nogle Dage tilforn havde han ligget til Sengs i en stadig Sved og bestandige Hosteanfald. I Dag var, som alt sagt, Brusaaen gaaet over sine Bredder, det skulde være Foraar, og han var krøbet op af sin Seng. Rygtet om, at hans Nabo var forulykket, havde ogsaa drevet ham ud, og her stod han nu, iført sin varme Overfrakke med et brunt Silketørklæde med hvide Border bunden et Par Gange om Halsen, op for Munden, med den sølvbeslagne, uundgaelige Pibe i Haanden, og den lille bedrøvede Pige i Armene.

„Naa, naa bitte Karen Margrethe!“ sagde han næsten undselig, medens hans store som alle brystsyges flammende Øjne bleve fulde af Vånd.

„Der er jo ingen, der kan gjøre ved det! Du skal ingen Nød komme til at lide, det skal jeg love Dig. Ti saa endelig stille, bitte Karen, og slaa Dig tiltaals!“ Han fik et Hosteanfald og maatte støtte sig til Muren. Karen Margrethe blev bange og løb efter lidt Vand i en Skaal, som han drak af og endelig standsede Hosten.

Men Sveden haglede ham ned ad Ansigtet, og han kunde af Mathed næppe staa paa Benene.

„Hvad er det Dem!“ lød i det samme Provst Hansens Stemme.

Han kom inde fra Gaarden hen til ham og gav ham Haanden. Det var en midaldrende, korpulent Mand med et smukt, elskværdigt Ansigt. Velviljen lyste ud fra hans hele Person, og det var tydeligt, at han betragtede den tiltalte som en Ven.

„Hvordan har De det? Det er nok ikke godt? Skal De indenfor eller hjem? Og der har vi den lille Karen Margrethe; Goddag lille Barn!“

Den Maade, hvorpaa det stille, bedrøvede Barn tog Provsten i Haanden, lod ingen i Tvivl om, at han ogsaa var en Børneven.

Efter at have klappet hende paa Kinden og talt trøstende til hende, vendte han sig atter til den syge Mand og sagde:

„Det var meget uforsigtigt af Dem, Christen Falk, at gaa ud i denne skarpe Foraarsvind. Tag mig nu under Armen, saa skal jeg følge med Dem hjem.“ Med venlige Undskyldninger blev Tilbudet modtaget, da han næppe var i Stand til at staa paa Benene.

Efter nogle kjærlige, trøstende Ord til den lille Karen Margrethe, som de sendte ind i Huset, begav de to Mand sig paa Vej.

„Det er saamænd et sørgeligt Hus,“ sagde Præsten, „men

det er jo, hvad man har maattet vente. Jeg er mest bekymret for den lille Pige, som er et sjældent vakkert og begavet Barn.“

„Enken maa nu gaa fra Gaarden,“ svarede Christen Falk, kæmpende med et nyt Hosteanfald. „Hun er selv meget forfalden.“

„Ja, er De aldeles vis derpaa? — Jeg har naturligvis ofte hørt det; men jeg maa sige, at jeg aldrig har set hende i den Tilstand,“ svarede Provsten.

„Hun er saa klog, at hun altid lægger sig, naar hun mærker, at hun ikke er sikker paa sig selv; men Provsten kan tro, at jeg kjender nok hende og hendes Flaske og hendes Regning med — det er den Klemme, jeg har paa hende, men lad os være alene om det! Jeg huer den bitte Karen Margrethe saa godt, og derfor nænner jeg ikke, at det skulde komme ud mellem Folk.“

Han fik et voldsomt Hosteanfald, og Provsten skjændte over, at han var gaaet ud.

Da de vare komne til Christen Falks Gaard, skiltes de, efterat Provsten havde indledt Forhandling om et lille Laan.

Han var jævnlig i Pengeforlegenhed og havde i Christen Falk en lige saa villig som tavs og hjælpende Ven.

„Han kom Skam ikke fra det den Gang!“ lød det skingrende ud gennem Porten fra Sminkekrukken. „Doktoren sagde, at han var død som en Sild.“

„Tys! hvordan raaber Du nu op! Provsten kommer selv lige derfra og har ikke din Skrigen nødvendig!“

„Du er Skam altid saa gnaven, saadan er Provsten aldrig; han er en fin Mand at tale med og kommer aldrig paatværs med nogen Ting.“

„Det tror jeg nok, for saa lignede han jo Dig,“ svarede Christen Falk med rolig Ironi og fik et nyt Hosteanfald.

I Steden for at støtte ham, raabte hun et langtrukket: „Py—y“ og ilede foran ham atter ind i Gaarden.

Inde i Ole Lüders Gaard var der Graad og Forvirring omkring den døde Mand. Doktoren, som tilfældig var kommen forbi nede paa Landevejen, var bleven stoppet op, men alle Oplivelsesforsøg havde vist sig forgæves. Formodentlig havde den forulykkede tænkt, at han vilde vade over Brusaaen ved Gangbrættet, hvoraf kun Rækværket var synligt og maatte, da dette hørte op, være traadt ud i det dybe og derved være bleven fortumlet. Da han blev set og trukket op af nogle Fiskere, havde han allerede længe været livløs. Da de fik ham paa Land og begyndte at rulle ham, sprang Øjnene pludselig op og en Del Vand strømmede ud af hans Mund; deraf kom Sminkekrukkens Fortælling om, at han ikke var død.

„Han tager flere med sig af Slægten“, sagde Fiskerne, „siden hans Øjne ere aabne. Vi spørge snart Lig igjen.“

Nu laa han, stiv og kold, en Dødens Mand, inde paa et Bord i Storstuen i sit Hjem. Store gamle Kister malede foran med Krands i skrigende Farver, indenfor hvilke en Række store Forbogstaver antydede, hvem der var den lykkelige Ejer af dette Jordegods, stode rundt om langs Væggene. Dog vare de nu lette i Vægt; de Dage, da de vare fyldte til Randen af Uldent og Linned vare længst forbi. De rummede nu kun værdiløst Skrammel, Møl og Spindelvæv.

En hel Klynge af Kvinder fra Byen vare i travl Beskjæftigelse, nogle med virkelig nyttige Sysler, andre ørkesløse, opfyldte af Nysgjerrighed, og for tyvende Gang i Færd med at høre om, hvorledes det var gaaet til, for derefter med en lille forbedrende Tilsætning atter at foredrage Begivenheden for en-

hver ny ankommen. Et Par havde plantet sig i det lille Sengekammer, hvor nogle alt andet end propre mørke Bomulds Gardiner, tildækkede to Alkovsesenge.

Ved et lille blaamaalet Fag Vinduer stod et rødt Bord. I en ligedan malet gammel Lænestol sad Maren Lüders med den ene Albu paa Bordet og hørte ganske aandsfraværende paa sine Gjæsters deltagende Bemærkninger.

„Du maa jo se at sælge Gaarden, Maren“, sagde den ene „og se at bjerge det meste, Du kan!“

„Mads Jensen,“ sagde den anden, „er jo nok en dygtig Karl til at stille med Agrene; Kvæget forstaar han sig nu ikke paa, og saa er han da, lader a,*) af altfor ringe Herkomst til at blive Mand i Gaarden.“

Enken tav fremdeles, og hvad hun tænkte, vilde ingen kunne sige.

Hun var en høj, rank, noget benet, men fint bygget Skikkelse. Ansigtet var ligblegt og fuldt af utallige, fine Rynker omkring Øjnene, Munden og ved Næsen. Hendes Træk vare sjælden regelmæssige og bare Spor af stor, fordums Skjønhed. I hendes mørke, blaa Øjne var der et mildt, næsten drømmende Udtryk; men om hendes fine, lidt sammenknebne Læber, laa haarde, bitre Træk, som gave hende et koldt, stundom trodsende Udtryk. Skulde man læse sig Karakteren til i disse forstenede Træk eller i hine blide Øjne?

Var det ikke den levende Sjæl, som tiftede ud igjennem disse sidste og klagede sin Nød over al den Synd og Usselhed, hvormed den havde ladet sig binde af Livet i Verden?

Det være nu, hvordan det være vil; hér paa denne Jord fik hun aldrig udtalt, hvad der tyngede hende og hvad hun led,

*) Synes jeg.

at Byrden kunde være bleven lettere for hende. Der var derimod nok, som dømte hende,

Men næppe et Aar efter laa hun Side om Side i Graven med den Mand, sammen med hvem hun i Livet havde haft saa lidt tilfælles, at hun nogen Tid før sin Død sagde til Provsten, at hvor han var, kunde hun aldrig komme!

Dommen hér i Livet fik hun over sig, men midt i sin Fortvivlelse bevarede hun, hvad hun udtalte til sin eneste Ven, Christen Falk, Evigheds Haabet om, at denne Dom ikke var den sidste.

„Jeg skal i Fremtiden sørge for Dig, græd saa endelig ikke, bitte Karen Margrethe,“ jeg vil tale med Provsten om Dig. Det skal nok altsammen blive godt igjen!“

Saa kom Hosten over ham.

Det var ottende Dagen efter Ole Lüders Begravelse. Der var atter kommen Ro i Pilegaardene efter disse mange, bevægede Dage.

Karen Margrethe var inde hos Christen Falks med de sidste Kopper og Glas, som de havde laant til Begravelsen. Madam Falk var gaaet ud for at tømme hendes Kurv.

I en stor, meget mørk Stue, hvis ene Væg optoges af to omfangsrige Himmelsenge, som stode paa langs, sad Christen Falk ved et langt rødmalet Bord og skrev i sin tykke Hovedbog, som Side op og Side ned var malet fuld af Navne, hvori Credit-Siden — decoreret med mange og store, ufrivillige Klatter af Blæk — i enhver sagkyndigs Øjne, vilde have spillet en uforholdsmæssig, stor Rolle.

Naar han omsatte store Kornpartier, var han bekendt for at være mærkværdig heldig, saa heldig, at han ofte pr. Expres

blev raadspurgt af betydelige Handelsfolk i de omliggende Kjøbstæder.

Hans Hæderlighed var paa Egnen et Ordsprog.

Om hans Godgjørenhed vidste ingen Besked, saaledes som Provsten. Falk havde en ædel Naturs hele Rædsel for at faa sit Navn nævnet i nogen Velgjørenhedssag, og aldrig var han gladere, end naar han kunde lede Nysgjerrigheden paa Vildspor.

Lige over for ham, paa en lang, rød Slagbænk, som stod imellem Bordet og Vinduerne, sad Karen Margrethe aldeles sammenkrøben og iagttog denne store og gode Mand, den eneste om hvem hendes Moder nogen Sinde og med udelt Beundring talte.

Midt under et af hans Hosteanfald kom Sminkekrukken ind.

Da hendes Skikkelse her i Bogen ikke fylder mere, end den gjorde i det virkelige Liv, ville vi lade hende gaa og forsvinde alene med dette Navn, hvor under hun var bekjendt og som betegner hende og hendes — for Menneskers Øjne — aldeles ørkesløse Liv.

„Der har vi nok Karen Margrethe, kan jeg se“, begyndte hun. „Du skal Skam ikke sørge eller se saa forknytt ud! Der bliver nok sørget godt for Dig, bedre end Din Fader, det sølle Skrog! kunde have gjort. Han duede jo ingen Ting til mere, knap nok til at spille ved Bryllupperne! de gik Skam ud af Takten!“

Barnet kunde næppe holde sine Taarer tilbage. At Sminkekrukken kunde tillade sig at sige noget om Faderens Musik, krænkede hende i den Grad, at Vreden bragte Blodet op i hendes fine Kinder og hjalp hende til at kvæle Graaden.

„Tys! er det noget at sige til Barnet?“ sagde Chresten Falk vredt.

Sminkekrukken gav et ringeagtende Kast med Hovedet og saa vedblev hun:

„Nej! Du skal ikke sørge for det! det hjælper desuden heller ikke noget, da han alligevel ikke kommer igjen mere. Provsten sagde den anden Dag, at Du var saadan en flink og fix, lille Pige. Det er Skam da ikke i Klæderne, at Du er fix; men Du var da flink“.

„Kan Du gaa ud og se, om Din Søster ikke snart kommer!“ sagde Chresten Falk utaalmodig og saa' op.

„Han var Skam næsten aldrig ædru!“ begyndte hun igjen til den lille Pige, dog udtrykkelig i den Hensigt, efter fattig Lejlighed, at trøste hende.

„Gaa nu og se efter Christine!“ nødte Christen Falk igjen.

„Du kan Skam sende Pigen!“ svarede hun, idet hun slog med Nakken og lo med en tilspidset Mund.

„Kom saa da bitte Karen Margrethe og gaa med mig!“ sagde han og stod pludselig op. Han slyngede det store, brune Silketørklæde, som hang løst om Nakken, et Par Gange om Halsen og tog Pigen ved Haanden.

„Nu faar Du Skam noget godt at trøste Dig med, naar „han selv“ tager Dig med ud i Porthuset“, raabte Sminkekrukken. „Græd saa bare ikke, det er meget bedre, baade for Dig og din Moder, at han er væk, saadan som han drak alting op!“

„Saadan maa Du da ikke tale til Barnet om hendes Fader!“ sagde Madam Falk, som pludselig traadte ind og venlig gik hen og kyssede den lille Pige, idet hun stak et stort Kræmmerhus med Rosiner og Mandler til hende.

„Hvis det var Løgn jeg sagde!“ svarede Sminkekrukken; „men det véd Skam Gud og hver Mand, at det ikke er!“

„Kom nu!“ sagde Christen Falk, og han og Konen gik ud af Døren sammen med den lille, bort fra den snakkesalige, som dog, inden de kom igjennem den yderste Stue, stak Hovedet ud og sagde smilende og hvidskende til Karen Margrethe:

„Du kan hilse Din sølle Moder fra mig og sige, at jeg med

det første skal komme ind og se til hende, naar jeg kommer fra Kirke!"

Endelig kom de til Barnets Lettelse ud i Gaarden bort fra hendes Plageaand.

Christen Falk tog et Nøgleknippe op af Lommen og gik hen imod en Dobbeltjør, som førte ind til et Varelager ved Siden af Porten.

Det var en bidende, kold Vind, som, uagtet Brusaaen havde været over sine Bredder, mindede om Midtvinter.

Hosten krillede ham i Halsen, da han indaandede den kolde Luft, og det var tydelig, at han vilde faa et Anfald.

„Det er rent galt, at Du gaar ud, saa koldt det er!“ sagde hans Hustru. „Lad mig! giv mig Nøglerne, Du véd jo, at jeg gjør akkurat, som Du vil det! Lad mig! hører Du! lad mig!“

Hendes Angst og Omhu gav hendes blege Ansigt og hendes underlig sjuskede Skikkelse, et saa rørende og trofast Præg, at man maatte synes om hende, hvor lidet sympatetisk saa end hendes Fremtræden var.

Hun var et af disse forunderlig forsagende Mennesker, som man kun møder en enkelt Gang.

Hun kunde faa og nyde af Livet, omtrent hvad det skulde være; men at eje noget personlig, havde intet Værd for hende.

Hendes Mand havde været Karl i hendes Faders Præstegaard, og i Følge sin egen Smag og Vilje var hun bleven forenet med ham. Ved Hjælp af en lille Arv, som hun havde bragt ham, begyndte de fra neden, som man siger.

Da jordisk Velstand imidlertid hurtig væltede ind over dem, ønskede han, som havde en medfødt Smag for det skønne, at hun skulde have det bedste, han kunde hitte paa, især kunde han lide at se hende smukt og pyntelig klædt. I de første Aar af sin Ægtestand, tilbød han hende især det skønneste og kostbareste af ægte Kniplinger, som kunde kjøbes, dersom hun

vilde føje ham og bære National-Hovedtøjet, som endnu i deres Ungdom blev holdt i Ære.

Forgjæves.

Den sjuskede Kjøbstads-Hovedkappe paa et som oftest mer end tarvelig kæmmet og friseret Haar, og en tilsvarende Klæde-drugt, var og blev til det sidste hendes Mundering.

Hun kunde saa godt lide og glæde sig over, at se andre pyntede og nette, men selv være det! nej! „Det passer ikke for mig!“ var altid hendes Svar. Følte hun sig degraderet? Var det Slendrian eller en underlig Mangel paa nødvendig Selv-tillid? Ingen vidste det.

Fra Hjærtets Side var hun god og brav, højagtet sin Mand, ja, var paa sin Vis stolt af ham, det hun havde al Grund til, om end hendes Søster, Sminkekrukken, aldrig kom ud over at foreholde hende, at „han dog kun var en ret og slet Bonde“.

Med Forbauselse saa' hun stundom paa sin Mands Rundhaandethed, men naar hun faldt ind med nogle kantede Ord, saa var det ikke, fordi hun misbilligede hans Handlemaade — hvad hun i det hele aldrig gjorde —, men fordi hun mente, at der var andre, som ogsaa kunde komme i Betragtning. Hun saa' det nemlig kun imellem, da han, som alt sagt, gjorde sine Velgjærninger i Smug.

„Gaa Du endelig ind! gaa endelig ind og lad mig“, vedblev hun til sin Mand, som bestandig rystede paa Hovedet og ikke vilde slippe Nøglerne.

Endelig var Anfaldet ovre.

„Nu kan Du godt gaa!“ sagde han med et lille, lunt Smil.

„Lad kun mig se, at Du fylder hendes Kurv; tror Du ikke, at jeg véd, hvad der skal gaa for sig?“ svarede hun og lagde sine store, røde, ringsmykkede Hænder overkors paa Maven.

Han lukkede i det samme Portdøren op. Der kom en sende Vind, som rev Kappen af hendes Hoved. De graa, ikke

just fint friserede Haar fløj op omkring hende og med Hænderne beskyttende om Hovedet, ilede hun ind.

Christen Falk lukkede Døren til efter den lille Pige og sig.

Saa satte han sig paa en Sukkertønde og sagde:

„Provsten siger, at Du er den flinkeste Pige i Skolen, han har haft. Har Du Lyst til at lære rigtig meget?“

„Ja, saa gjerne!“

„Du er dog altfor spinkel til strengt Arbejde; men saa maatte Du nu hjemme fra“, vedblev han og saa' spørgende paa hende.

„Nu, da han er henne*), kan det ogsaa blive godt“, svarede hun sorgfuld.

Hele hendes Skikkelse talte tydeligere end alle Ord om den Forladthed, hun følte.

„Er din Moder tit daarlig? Ligger hun meget til Sengs?“ spurgte den trofaste Ven lidt usikkert, som om han ræddedes ved sin egen Stemme.

„Somme Tider mer end somtid!“ svarede hun. „Hendes Hoved er tit galt, saa taler hun forstyrret.“

„Er hun syg i Dag?“ spurgte han videre.

„Ja! det er hun!“

Hans Ansigt blev meget mørkt, han rejste sig og vedblev:

„Nu kan Du sige mig, hvad I trænger til, saa skal Du faa det med Dig hjem.“

Kurven blev snart fuld.

„Naar din Moder bliver rask, kan Du sige hende, at jeg vil gjerne tale med hende. Jeg har ingen Kaffe lagt ved; Du kan sige hende, at den kan hun selv hente, og saa for Resten ikke lade Dig forlyde med, at Du hér har talt med mig.“

Han hjalp hende at bære Kurven ud igjennem Porten og

*) Borte.

sagde, at hun kunde komme over til ham, naar hun var bedrøvet. En af Dagene skulde hun ogsaa med hans Kone ind til Marked, saa kunde hun faa sig en ny Kjole og noget andet Pilleri, hvad hun havde Lyst til.

Dagen efter var det, trods Brusaaen, trods Almanakkens Løfter en forrygende Snestorm. Himmel og Jord stode i ét og nogle Dage efter bragte Aviserne dette Fænomen om vort elskede Fædrelands foranderlige Klima til almindelig Kundskab. Samtidig hermed drog Hovedstadens foraarsklædte Befolkning — rigtignok i en bidende Nordvest — i tætte Klynger til Charlottenlund for at hjemføre Anemoner og Bøgegrene.

Christen Falk laa til Sengs i en af Himmelsengene i et stærkt Anfald af Koldfeber, da Provsten tilsneet og forkommen traadte ind. Han havde som sædvanlig et lille Pengeanliggende at bringe i Orden.

Feberen var ved at stille af og havde Provsten ikke lagt sig imellem, var den syge, endnu drivvaad af Sved, staaet op.

Kun hvem der med egne Øjne har set disse Menneskers Maade at gerere sig paa i Sygdoms Tilfælde kan forstaa deres Tvivl lige over for Lægers Forsigtighedsregler.

Det var; men saaledes er det ikke mere. Enten skyldes det Lægernes Ihærdighed, en absolut svagere Slægt eller det er maaske en Følge af en højere Kultur, en større Forfinelse.

„Det var rart Provsten kom; jeg vilde gjerne tale med Dem om den lille Karen Margrethe, som jeg fast har besluttet at tage mig af, som om hun var mit eget Barn,“ sagde Christen Falk, idet han resigneret fandt sig i at blive liggende, skjønt det var meget paatrængende, at han kom ud at veje nogle Ærter og Hørfre af.

Det gjør De baade en smuk og en god Gjerning med, vil jeg sige Dem," svarede Provsten, „for det er en flink, en meget opvakt og en sød, lille Pige.“

„Ja, en god Gjerning er det nu ikke værd at tale om," svarede Christen Falk, „aldenstund jeg har meget mere, end jeg har Brug for. Det gjælder kun om at tage det fornuftig og faa det bedste ud af Sagen. Provsten indser jo nok, at hér i Huset er ingen Ting for hende at lære. Hvis Provstens Frue ikke altid var saa svag, saa kunde jeg have ønsket hende i Deres Hjem — jeg skulde nok have fornøjet Dem derfor," lagde han beskeden til.

„Hør, véd De hvad, Christen Falk. Jeg staar saaledes over for Dem, at det følger af sig selv, at ingen var nærmere dertil end jeg, og havde mine huslige Forhold været normale, saa skulde heller ingen andre være kommen mig i Forkjøbet, det kan De være forvisset om. Men sæt hende saa ligefrem i et Institut, enten i Aalborg eller ogsaa i Kjøbenhavn, min Fa'er!"

„Aa! det synes mig saa stort!" mente Christen Falk og foreslog den nærmeste lille Kjøbstad.

Nej! det forkastede Provsten bestemt. Det blev kun til Lapperi, ikke noget grundigt, som kunde blive til noget. Enten burde det være helt ud eller slet ikke. Naar han ikke brød sig om, at det kostede mer eller mindre, saa var der intet at betænke sig paa. Der var jo desuden ingen, det gik bort fra, da hverken Christen Falk eller Hustru havde uden et Par meget fjærne, velhavende Slægtninge, som han alligevel ikke vilde betænke med nogen Arv. Enten skulde han lade Karen Margrethe blive i Hjemmet, eller ogsaa skulde han, da hun var ualminde- lig begavet og havde et ulykkeligt Hjem tage hende helt ud af sin Stand, langt bort fra sine Omgivelser og saa lade hende lære alt til Gavns.

For denne sidste Paastand talte yderligere, at hun var et

spinkelt, fint Barn med et kjønt Ansigt og havde mærkværdige Anlæg for Musik, forsikrede Provsten varmt.

Christen Falk indrømmede Rigtigheden heraf, men paastod kun, at Barnet, førend det blev sendt langt bort, burde have lidt Skik paa sig først, saadan som fornemme Folks Børn.

Efter at have talt lidt frem og tilbage herom, bad Falk Provsten om at tale med Knudstrups og se at formaa dem til at tage imod Karen Margrethe f. Ex. Sommeren over, at Afskeden fra Hjemmet senere kunde gaa lidt lempelig for hende.

Dermed var den Sag i Orden, undtagen for Moderens Vedkommende, noget Christen Falk alene vilde tage paa sig.

„Hun lider mig ikke saadan som Faderen,“ sagde Maren Lüders til Christen Falk, da han nogle Dage senere indledede sine Underhandlinger med hende, angaaende Datteren.

„Deri tager Du sikkert fejl, Maren!“ svarede han undskyldende.

„Jeg har jo heller ej fortjent bedre,“ sagde hun og stirrede ud i Luften.

Christen Falk saa paa hendes blide Øjne og syntes, at han igjennem dem skimtede hendes rette Væsen, hendes sorgfulde Sjæl, og han svarede mildt:

„Det er ikke værd, at nogen af os taler om, hvad vi har fortjent, saa blev de sidste de første og de første de sidste og hel rimelig blev der ingen Ting for nogen af os endda.“

Hun mente, at der var nok dem, som vilde faa noget, hun skjønnede i alt Fald, at hun kjendte saadan én, og hun saa dog kun faa Mennesker mellem Aar og Dag.

„Vil Du saa unde mig Karen Margrethe, jeg ynder hende

saa svært vel, saa skal jeg sørge for hende, medens jeg lever, og naar jeg er død, skal hun ogsaa faa at tage af?" spurgte han.

„Det var jo Synd og Skam af mig at staa hendes Lykke i Vejen," svarede hun med det samme, stirrende, taareløse Blik. „Men mindst huer det mig, at hun kommer ud af sin Stand."

Og saa var der noget i hendes Strube der lød, som en undertrykt Hulken.

„Det ene følger med det andet. Provsten mener, at saadan skal det være! jeg har nu alle Tider holdt saa svært meget af den bitte Tøs; men har ogsaa alle Tider syntes, at hun var for spædlemmet til Bondegjerning. Og da nu Provsten siger, hun er saa flink til det ene, som til det andet, saa er det bedst hun lærer alt det, hun har Gaver til."

„Ja, om hun nu ogsaa har det?"

„Det gjælder en Prøve, Maren; hun er jo ikke tabt for det. Provsten mener jo, hun skal til Kjøbenhavn og har allerbedst af at komme hen, hvor ingen kjender hende og skal lade hende høre om hendes Herkomst eller saadan noget, som Ungdommen kan tage sig saa nær."

„Det kan jo spørges," mente Maren, „især da Karen Margrethe ikke har Fagter anderledens end Bønderbørn har dem."

„Det giver sig nok," mente Christen og fortalte sin Plan om at sætte Barnet hos Knudstrup Sommeren over.

„Saa kjender hun mig vel aldrig mere!" sagde Maren og denne Gang trængte en Taare sig med Vold frem.

„Jeg er Bonde, ligesom Du, Maren; men saa ringe tror jeg ikke om min bitte Pige," svarede han.

„Du hører nu til de bedste, enten Du er oppe eller nede, Christen; men det er anderledes med en anden én, som har selv skæmmet sig."

Han tabte sin Pen, som han hele Tiden havde holdt i Haanden, og bøjede sig ned efter den.

„Saa kommer vel min Flaske til at trænge til at fyldes

oftere endnu," vedblev hun, bestandig med de blide Øjne stirrende ud i Rummet.

„Det er Uret af Dig at sige saadan til mig," svarede han næsten strængt, medens hans store, glansfulde Øjne fyldtes med Taarer, som han kun med Møje holdt tilbage. „Tit nok har jeg talt til Dig om Barnet og foreholdt Dig, hvordan Du handlede imod hende. Men om Du vil, tale vi ikke mere herom. Enten hun lærer noget eller ikke, skal hun være min Tøs, og jeg skal ikke glemme at betænke hende, baade medens jeg lever og efter min Død.“

„Du véd jo godt, Christen, at det bliver, som Du vil det, og mig er det alligevel ude med," svarede hun og rejste sig.

„Sæt Dig igjen, Maren, og sig mig, hvordan det er kommen hertil med Dig." Og tror Du ikke, at Du endnu kan blive Menneske, enten med eller uden Karen Margrethe? Min Hjælp skal ikke mangle Dig, det kan Du lide paa!"

Han kæmpede med Hosten, saa Næseboerne vare vidt aabne.

„Lad nu de døde være dem, de ere," svarede Maren Lüders med sønderbrudt Stemme; „men havde jeg aldrig kjendt Ole, da var jeg nu et andet Menneske.“

„Jeg véd jo nok, at han én Gang var Dig utro, Maren", vedblev den utrættelige Mand.

„Sagde Du én Gang, Christen?" spurgte hun og slog Øjnene ned, saa han ikke mere kunde se den bedrøvede, klagende Sjæl, men kun den strænge Mund med de haabløse Træk; han følte, hun havde Ret, hun blev ikke anderledes.

„Jeg véd ikke af noget mer end én Gang," svarede han stille.

„En Gang er nok, Christen!" svarede Maren og saa' atter hen for sig, „naar én har prøvet sligt én Gang, saa gjør det kun lidt fra eller til, om det senere bliver Snese Gange mer

eller ikke; men for den, som bliver ved i Synden, er det ikke lige meget.“

Christen Falks Hoste brød nu ud. Hun traadte til og støttede hans Pande med varsom Haand, da Hosten var endt, tørrede hun hans Mund og Pande, klappede ham paa Skulderen og sagde blidt:

„Guds Fred og Farvel, Christen Falk, Du er den bedste Mand jeg har kjendt paa Jorden, og Dig kan jeg betro det eneste til, jeg har i Verden. Hun har heller aldrig regnet mig. Somme Tider har jeg tænkt, at det havde været bedre, om jeg aldrig havde haft hende, for, kommer de ikke leende til én, saa gaar de da heller ikke grædende fra én.“

„Vil Du helst beholde hende i Sommer, saa skal det være saadan? Hun kan jo hos mig hente, hvad I trænge til; det kommer ingen ved og bliver ganske mellem os,“ spurgte han indtrængende.

„Nej! lad nu det være godt! — jeg kan jo heller ikke blive siddende for Gaarden,“ vedblev hun.

„Jeg skal købe den. Du kan komme i mit nye Sted, der omme bag Klitterne. Det kan føde baade Dig og din gamle Pige, naar I faa lidt Hjælp herfra, og den skal ikke mangle. Du vil have godt af den Forandring og faar jo ogsaa et pænere Hjem, end i dit gamle Stuehus, som er utæt og daarlig alle Vegne.“

„Du husker nok ikke, Christen, alt det jeg skylder Dig allerede?“

„Bryd Dig aldrig derom. Naar jeg blot maatte blive fri for mere — — — at fylde — den Flaske,“ svarede han rødmende og sænkede sit Blik.

„Er én først i Sølen, kommer én ikke op mere!“ svarede hun med brudt Stemme.

„Det passer ikke, Maren! Du kjender nok din Bibel, véd

jeg. Naar én selv vil, saa hjælper Vorherre. Du behøver aldrig at trænge, om Du vil høre mig," sagde han indtrængende.

„Farvel Christen! Du er et godt Menneske, men Herregud! med mig er det forbi!“ svarede hun, tog hans Haand og gik bort.

Nogle Dage herefter var alt bragt saa vidt i Orden, at Karen Margrethe kunde modtages paa Pilegaarden, hvad Øjeblik det skulde være.

Fru Knudstrup, og det skal udtrykkelig siges til hendes Ros, glædede sig til at faa den lille Pige i sit Hjem. Det var, som om hun fik udfyldt et Hul i sin Tilværelse, hvorom hendes Mund altid havde været tavs, hvad nu end hendes Hjærte maaske havde lidt derved.

Hun tilbød selv at ville hente hende, men havde, gennem sin Mand faaet det Svar, at Karen Margrethe kom selv i sin nye Plads, naar hendes Tøj var bleven „toet og bødet.“

Imidlertid forløb endnu en halv Snes Dage, som for Fru Knudstrup vare saa fulde af Forventning, at hun end ikke havde kunnet tilbringe de sædvanlige Timer i vanlig Andægtighed paa sit Forraadskammer. Forskjellige Uheld, f. Ex. Eruption af enkelte Syltekrukker med forældede Aarstal, nogle Kjødsagers absolute Fortabelse etc., vare Følgen. Igjennem Provsten havde hun fra en „ukjendt“ Ven modtaget en betydelig Pengesum, hvoraf de $\frac{2}{3}$ vare for Pigens Ophold og den øvrige $\frac{1}{3}$ til hendes videre Udstyrelse, ganske efter Fruens Skjøn.

Der manglede saaledes intet uden Pigebarnet.

Men hjemme i Gaarden havde Maren Lüders hver Aften i de sidste otte Dage sagt: „Ja, i Morgen kunne vi jo samle dit Tøj!“

Men i Løbet af den kommende Dag blev der saa ikke talt mere derom.

De to sidste Eftermiddage havde Maren ligget til Sengs og Datteren vidste ikke, om hun var harmt*) eller havde sine sædvanlige Anfald af Svimmelhed og Hovedpine.

Da Barnet saa', at Moderen havde lagt sig og tilsyneladende var døset hen, listede hun sig ud af Stuen, op i den kolde, triste Storstue med alle de tomme, store Kister.

Hun satte sig i en Krog med Hænderne for Øjnene.

Hele det forløbne Optrin med Faderens Død og Begravelse levede hun om. Smerten og Forladtheden overvældede hende; hun faldt i en saa hæftig Graad, at hendes hele lille, fine Skikkelse bævede derved. Enhver lille Enkelthed fra de Dage, da Liget stod hér i sin sorte Kiste, Laaget blev skruet paa, Huset fyldt med Gjæster, Psalmesangen begyndte, og — de bar ham væk! præntede sig ind i hendes Erindring, som en Arv af Tungsind, hun aldrig skulde miste. For hende blev det et Adelsmærke, som forhindrede, at hendes tidlige Grundsyn paa Livets Alvor — gennem en sand og hellig Sorg — kunde viskes ud i overfladiske Omgivelser.

Sagte, som om dette stille Barn paa dette stille Sted var bange for at blive opdaget, listede hun hen og aabnede en af de store Kister og tog op fra Bunden sit eneste Klenodie, sin Faders Violin, indhyllet i en gammel højrød, ulden Klud og med den i Armene listede hun ud.

Næsten løb hun, hen forbi Brusaaen, da hun kom til Broen trillede Taarerne atter ned ad hendes Kinder, her var det, at han maatte være falden ud og være bleven forvildet.

Nu rislede Vandet sin vante, fredelige Vej indenfor de lave Skrænter. Engen stod fuld af gule Blomster, og ud igjennem

*) Bedrøvet.

Dalen skimtede hun det rolige Vesterhav, hvor Bølgerne blinkede og vinkede, som om de aldrig skulde rejse sig i Storm og Uvejr, bruse op saa høje som Huse eller sende sin klamme, isnende Aande ind over Land, en Svøbe for Naturens Liv, som for den menneskelige Sundhed *).

Da satte hun sig paa Broen og saa op i Himlens uendelige blaa og ud i den store, vide Verden.

Hun fik en Fornemmelse, som om Livet var uddød, og hun selv svævede om, ubevidst, paa Uendelighedens Hav.

Fiskerne vare paa Havet, Pilegaardens Folk og Kreaturer vare omme bag Bakkerne paa den modsatte Side af Dalen.

Længe sad hun saaledes, fortabt i Sjælens Drømmeverden.

En lille Lærkes jublende Sang kaldte hende tilbage til Virkeligheden. Hun gav sig til at følge den med Blikket, saa dalede den ned i sin lune, lille Rede. Hun vidste godt, hvor den havde sine Æg, men hun røbede ikke dens Hemmelighed. Naar Ungerne vare smaa, havde hun saa ofte i svundne Aar lagt sig ned over Markens Fuglereder og madet Ungerne igjennem et Græsstraa, og moret sig over at se dem aabne det gulkransede, laadne Gab, medens Moderen fløj urolig frem og tilbage, i stedse mindre Kredse, over hendes Hoved. Tilsidst lærte endelig den lille Fuglemoder, at hun aldrig gjorde de smaa nogen Fortræd, og dens vilde Flugt blev mindre ængstelig, alt som Ungerne voxede til.

Naturen og hun, de vare Barndomsvenner, og hun og dens Børn forstode hverandre.

Hun rejste sig og saa' sig om.

Der var ingen.

Saa viklede hun Violinen ud, stemte den og begyndte at spille.

*) „Havgusen“, som Havets Taager her kaldes, har paa mange Menneskers Bryst en skadelig Indflydelse.

Fra tidlig Tid havde hun siddet paa sin Faders Knæ og lært at tage Buestrøg og bruge sin venstre Haand til de første primitive Greb, senere havde hun „studeret“ ethvert Greb, enhver Bevægelse med den Ihærdighed, hvormed en særlig Begavelse i en særlig Retning kan forlene et Menneske.

Efter hans Død havde hun, hver Gang hun ubemærket kunde slippe bort, efter Hukommelsen forsøgt sig paa dette tarvelige, efterladte Instrument.

Mange af de kjendte, lystige Melodier kunde hun gjengive, nogle endog godt; men midt i denne Stilhed, begyndte hun paa maa og faa at spille uden nogen som helst Plan, uden den, ikke at frembringe Mislyd.

Lidt efter lidt blev hendes Spil til Tanker, om man kan sige saa. En Mængde ubestemte Billeder om Himlen, Havet, Storm, Nød, Sorg og Længsel, Haab og Hvile, opfyldte hende imellem hverandre i en broget Mangfoldighed. Løsrevne Stumper, uden Begyndelse og Ende. Tilsidst svandt alting ind i Drøm, alle Omgivelser bleve, som før, uvirkelige. Hun saa' kun indad i sig selv, i Fantasiens Trylleri. Solen svandt om bag Klitterne, Luften blev kold og fjærne Taager rejste sig som Skyer i HORIZONTEN; snart vilde de tilhyle Jorden, det levende og det livløse, i sit kolde Favntag.

Hendes Toner lode klagende ud i Luften — brudte Accorder. Den trofaste, lille Lærke lyttede efter og forsøgte af og til at falde ind, før Sønnen kom over den og tillukkede dens Øjne, dernede i den lune Rede bag de lave, beskyttende Straa.

Da puslede det bag ved hende.

Hun hørte det ikke.

„Karen Margrethe! bitte Karen!“ hviskede en Stemme ved Siden af hende.

Hvis hun hørte den, saa maatte det være som noget i hendes Drøm; maaske hendes Faders Aand.

En Haand lagde sig let paa hendes Skulder.

Hun smilede, men vedblev at spille.

„Karen Margrethe! det er koldt! staa op!“

Hun skjælvende, fo'r sammen, fløj op og gjemte uvilkaarlig Violin og Bue bag ved sig.

Hvor var hun henne?

Vilde nogen røve hendes Klenodie?

Ak! ingen maatte se det, ingen, ingen! Det var jo hendes Sjæls Hemmelighed. Hendes Trøst! hendes Arv! hendes Haab!

Om nogen vilde se det blot!

De saa' hinanden i Øjnene.

Et underligt Par.

Hun et forskræmt Barn! — denne lille Bondepige med de fine Lemmer og de strængt regelmæssige Træk. Langt snarere lignede hun en forklædt Prinsesse fra Æventyrets Lande, som ved et eller andet af Skæbnens Luner var bleven bragt til Vuggen under det forfaldne Bondetag, for atter en Dag at føres hjem, ud over Havet, paa Vestenvindens Vinger til sit Kongerige.

Og han, dette tavse Menneske, som passede saa godt sammen med disse alvorlige, højtidelige Omgivelser, hvor Solen forsvandt langt ude i det umaadelige Hav og lod, ved sin Nedgang, Jorden øde og tom.

Med en hurtig og kraftig Bevægelse greb han begge hendes Hænder og vristede Violinen fra hende.

Hun gav end ikke et Skrig, men det var, som sank hun sammen derved.

„Jeg skal tage den med mig og gemme den til Dig — saa ingen ser det!“ sagde Henrik venlig til hende.

„Hvordan skal jeg faa den igjen?“ spurgte hun med brudt Stemme under en frembrydende Taarestrøm.

Han rakte hende den tavs.

Hun saa' spørgende paa ham uden at modtage den.

„Naar Du vil! jeg vilde blot gemme den til Dig, hjemme

paa Pilegaard, paa et Sted, hvor Du altid selv kunde tage den," svarede han, bestandig holdende den henimod hende.

„Kan jeg stole paa det?“ spurgte hun. „At ingen faar det nogen Sinde at vide?“

„Ingen! det kan Du stole paa!“

„Saa tag den; — — og ingen faar den at se?“ vedblev hun.

„Ingen!“

Med et Suk gav hun ham det røde Klæde og hjalp ham at hylde Skatten ind deri.

„Naar kommer Du?“ spurgte han.

„Kan hænde i Morgen — jeg véd det ikke,“ svarede hun og saa' ned.

Saa rømmede han sig med denne Lyd, som en Gede buks sagte Brægen og sagde:

„Jeg længes efter Dig!“

Han rødmede over sine Ord og saa' længe lige ud, som om han ikke bemærkede, at hun var med.

De hørte ingen anden Lyd, end den af deres egne Fodtrin.

Da de vare tæt ved hendes Moders Gaard, vendte han sig pludselig om imod hende og spurgte:

„Er Du meget bedrøvet, Karen Margrethe?“

„En kjender mindre til Glæden end en anden,“ svarede hun, „man maa vel tage det, som det følger sig.“

Da de vare ved den sidste Omdrejning, spurgte han:

„Hvem har lært Dig at spille?“

„Ingen — uden saadan lidt, som min Fa'r har vist mig,“ svarede hun.

Atter opstod der Angst hos hende, om han vilde røbe hende.

Som om han gjettede hendes Tanke, rakte han tavs Violinen imod hende.

Hun saa' op paa ham, prøvende ind i Øjnene, med hele Barnets Frimodighed og lod ham saa beholde den.

Saa skiltes de.

Hun smuttede igjennem „Smøgen“, som førte direkte til Kjøkkendøren.

Han gik en Omvej, for gjennem Laden at slippe ubemærket hjem med sit Bytte.

Den følgende Dag, efter Middag, stod Karen Margrethe redt og vasket, for ikke at sige skuret, saaledes glinsede hendes fine Kinder efter en grøn Sæbe Overhaling, børstet og pyntet i sin nye Sørgestads midt paa Gulvet i sin Moders Stue. Hun blev for sidste Gang, førend Afskeden, synet af sin Moder; ret et Motiv for Exner.

Ikke noget enkelt Træk, ikke en Gang en Taare, forraadte Barnets Følelser; alligevel afgav den hele, lille Skikkelse et rørende Billede paa Sorg, en dyb, uudtalelig Sorg.

Da Tiden ikke mere med nogen Grund kunde skydes længere ud, spurgte Karen Margrethe uden at se op:

„Gaar I lidt med, Moder?“

„Et Stød!“ svarede hun kort og bandt et Klæde om Hovedet.

Karen Margrethe tog sin lille Bylt af Tøj og gik hen og „bød“ Karlen og Pigen Farvel.

Saa gik de.

Der blev ikke talt et Ord, førend de vare ved Pilegaardens Port, saa standsede Moderen og betragtede sin Datter med sine forunderlige, drømmende Øjne. Saa længe hun levede, vilde hun mindes dette Blik, hvoraf hendes barnlige Kjærlighed skulde blive ved at øse sit skønneste Minde om sin Moder.

„Tag mig med Jer igjen, Mo'er!“ bad Karen Margrethe med en hed Taarestrom og foldede sine smaa, solbrændte Hænder imod hende. Hun følte noget i Slægt med Dødsangst, noget,

som næsten snørede hendes Strube sammen og ikke magtede hun at fremføre mere.

De haarde Træk omkring Moderens Mund smeltede over i en mægtig, øm Vemodighed.

Hun knugede Barnet i sine Arme og sagde med voldsom, tilkæmpet Ro:

„Vær god og skik Dig vel! Karen! alt det bedste her paa Jorden, det stiler ad den samme Vej. Lad Dig aldrig forlede af det, der ikke duer: naar én ikke vil agte sig selv, saa kan andre ikke heller — Farvel, min bitte Karen!“

Hun maatte rive Barnet fra sig, saa stødte hun hende ind ad den lille Laage, som var i Porten og lukkede efter hende.

„Aa nej dog! nej, Mo'er! det kan I aldrig nænne! tag mig med Jer, tag mig med Jer!“ jamrede hun, næsten kvalt af Graad og rev igjen Døren op.

„Karen! nu maa Du ikke kaste Skam over mig;“ sagde Maren med tilkæmpet Ro, næppe i Stand til at holde sig oprejst. „Hvad vil Christen Falk tænke om os. Gaa nu ind med Gud!“

Til alt Held kom Henrik ud ad Døren i det samme. Han havde fra sit Vindue i Gavlen, bag Gardinet, set og forstaaet det hele — han, som af Erfaring kunde tale med om, hvad det var, ingen Steder at være hjemme. Uden at sige et Ord, gik han hen og gav Maren Lüders Haanden. Saa blinkede han til hende og gav nogle, velvillige Tegn, som hun udtydede, som om hun skulde gaa.

Hun vendte sig og gik, som om hun ikke hørte det sønderrivende Raab:

„Gaar I fra mig, Mo'er?“

Saa fortabt i Sorg var hun, at han næsten med Lethed fik hende med sig ud i Haven, ned i Buskottet paa en lille Bænk, hvor ingen kunde se dem.

Hér begyndte dette tavse Menneske at tale; men hun kunde i Begyndelsen aldeles intet opfatte. Hun havde kun en eneste Tanke, en Bøn, om hun maatte komme hjem. Hun vilde gaa til Christen Falk og sige ham, at hans Penge brød hun sig ikke om. Hun vilde blive hos sin Moder og slide sammen med hende alle sit Livs Dage. Vorherre havde taget hendes Fader, det var ogsaa kun Ham, som kunde skille hende ved hendes Moder.

Saa begyndte han at fortælle hende om, at han kjendte hverken Fader eller Moder, havde hele sit Liv været forladt og vidste ikke engang af et virkelig Hjem at sige.

Hun hørte efter. Saa talte han om Christen Falk, som den bedste og ædleste Mand han kjendte og forestillede hende, at naar han havde ladet hende lære alt det, som hun havde Evne til, saa kunde hun jo skaffe sin Moder og sig et Hjem, hvor de kunde bo sammen.

Han havde talt lige saa meget i denne Time, som i et helt Aar af sit Liv, og aldrig i sine Dage blot Fjerdedelen saa meget, i Sammenhæng, paa én Gang.

„Ja, hvis hun ikke er „henne“*) forinden,“ svarede Karen Margrethe med en sagte Gysen.

„Det staar i Guds Haand; maaske dør baade Du og jeg førend hun; men ethvert Menneske skal stræbe fremad, medens Tiden er der, véd Du nok, at Provsten siger,“ svarede han.

Hun græd ikke mere, ikke fordi hendes Sorg var mindre, men fordi hendes Øjne vare trætte af Taarer, og fordi hun besluttede, at ingen Møje skulde blive hende for stor, for at naa

*) Død, borte.

det Maal, igjen at blive samlet med sin Moder. Og med den mærkelige Ihærdighed til at stræbe mod et højt Maal, som ofte findes hos tarvelig fødte og opdragede Børn — noget en omhyggelig, forfinet Opdragelse sjældnere formaar at bibringe — holdt hun Løftet, som hun i denne Time gjorde sig selv.

Lidt efter lidt førte hendes tavse Ven hende ind i Stuen, hvor han med sit geniale Skrabud og sin Gedebukke Grynten præsenterede hende, som om baade hun og han i samme Stund vare faldne ned fra Maanen.

Og „Eftermiddagsfruen“ i sin hele Porcellains Herlighed kom hende i Møde med saa mange Omfavnelser, Kys og afbrudte Sætninger — de sidste som Tankesprog imellem hverandre —, at Karen Margrethe og hendes Ledsager i de første ti Minutter bleve fritagede for enhver Indblanden eller Svaren. „Dit Tøj, kan jeg tænke mig! — Herregud! — Gid! det maa blive til Velsignelse — jeg mener, tro mig — jeg formoder, at saaledes maa det være bedst. Kom saa! jeg skal vise Dig,“ endte hun, „hvor Du skal være. En lille Kommode har jeg tømt, kom!“

„Herregud, min Engel!“ faldt Manden ind, som længe for-gjæves havde forsøgt at faa en Stemme med, og som sad og hungrede efter Kaffen. „Giv hellere Barnet lidt Kaffe og lidt at nyde, hører Du, lille Mo’er! hun ser mig saa forkommen ud!“

„Du har Ret!“ svarede Fruen, som aldrig modstod en Appel, som angik Mad eller Drikke. „Det er vel rettest! — en saadan Østenvind, uh ja! den stryger formelig midt ind Stuen — gennem Vinduerne. Mine Blomster! — men, som Du siger, først Kaffen.“

Og ude af Døren var hun.

„Kom og giv mig Haand, bitte Karen, og sig mig saa, hvordan Du har det?“ spurgte Knudstrup venlig og rakte Haanden ud imod hende.

Hun gav ham den og svarede alvorlig: „Tak! godt!“

„Tror Du nu, Du vil synes om at være her?“ spurgte han.

Hun forsøgte at svare, men formaaede kun at frembringe et tavst Nik.

„Du skal ikke være harmt, Karen! i næste Uge skal Du komme med mig til Marked, saa kjøber vi Markedsgave, baade til Dig og din Moder,“ sagde han fornøjet og klappede hendes Kind.

Ikke hans venlige Tone, ikke Udsigten til at faa en Fornøjelse; men hans Løfte om, at de skulde købe en Markedsgave til hendes Moder, vandt hendes Hjærte for ham.

At tænke sig, at der var nogen, som tænkte paa hendes Moder, hendes ensomme Moder! Og for første Gang i sit Liv brød den Tanke frem i hende, hvor lidt hun selv havde gjort i sine Dage, for at glæde hende. Denne Tanke gjorde saa underlig, stikkende ondt i hendes Bryst; men havde det gode, at den ligesom dulmede over Savnet af Faderen.

Fru Knudstrup brusede ind med en blank, varm Kaffekande, fulgt i Hælene af en fix Stupige, som bar et umaadelig stort Fad Kager, varme efter deres nyeste Bekjendtskab med Bagerovnen.

Det Attentat, som blev gjort paa dem, var dog saa forholdsvis forsvindende, at det beredte Fruen en oprigtig Skuffelse.

Hendes eneste Trøst var den, at hun skulde sandelig nok lære den lille Bondepige at spise Kager, som hun naturligvis næsten kun kjendte af Navn.

Til alt Held for Karen Margrethe mindede Knudstrup om Østenvinden i Forhold til Blomsterne. Det gav Anledning til, at Kaffetøj, Kager etc. hurtig forsvandt og Scenen forlagdes til Haven og Havestuen. Denne sidste blev aldrig benyttet af andre, end Blomsterpotterne, naar det var Østenvind; de vandrede ud og ind, Morgen og Aften, transporterede af Fruen med en eller to Piger, eller alene af den første, som det kunde træffe sig. I Fremtiden skulde det være et bestemt Felt for

Fruen og Karen Margrethe alene, efter den førstes foreløbige Plan.

En Tid havde Henrik beklædt denne Tillidspost, men efter at han en Dag var væltet ned af den meget primitive Trappe, i Forening med en ranglet Gyldenlak, som derved kom i den beklageligste Decadence, blev denne Post ham for bestandig berøvet.

Imidlertid svandt Ugerne hen. Høstens og Feriens Dage vare for Haanden.

Christen Falk havde købt Ole Lüders Gaard, de gamle Bygninger bleve nedrevne og Jorderne lagte til hans Gaard, som nu stod højere i Hartkorn end Pilegaarden.

Hans Hoste var mildnet lidt, som den plejede, naar Sommeren stod paa. Han færdedes daglig ude for at faa Orden i sin store Bedrift.

Maren Lüders var flyttet i Christen Falks nye Sted, som laa tæt op til Præstegaarden og den egentlige Kirkeby. Alt var nyt og smukt hos hende. I Haven var der fuldt op af Balsam, Ambra, Morgenfruer og Tusendfryd, selv en lille, haardfør Rosenbusk, hvis Stamme og Grene vare beklædte med hvidagtig Mos. Men trods dette, blomstrede den endda.

Det hele Sted havde Falk for nogle Aar siden opført, i det forfængelige Haab, at Sminkekrukken vilde flytte derind og saaledes forskaane ham og hans Hus for sin bestandige Nærværelse. Men enhver venlig Opfordren i denne Henseende, bestyrkede hende kun des fastere i en energisk Protest.

Alle Lokkemidler, selv det, at Huset laa mere midt i Byen, forslog intet mod det Faktum, at det kun var „et Hul imod

Falks Gaard, og at Kommunikationen ikke kunde taale nogen Sammenligning.“

Til syvende og sidst, paastod hun, uden i mindste Maade at ville plagiere H. C. Andersen i „Sommerfuglen“, at hun var en Jomfru, hverken Kone eller Enke, som ikke vilde sidde paa Aftægt, ligesom en saadan én, der ikke havde noget bedre at ty til.

Christen Falk gik saa vidt, at han tilbød hende en Enspænder, samt en halvvoxen Karl til at passe samme.

„Ak Gud, nej! hvad skulde hun med en saadan næsvis Knægt og en gal Hest, som maaske rendte løbsk med hende,“ svarede hun med en meget afvisende Latter og løb trallende ind i Gjæstekammeret, som hun, saasnart der ingen Gjæster var, fuldkommen usurperede. Hér gjemte hun sin berygtede Farvekop, som gav hende sit Tilnavn, samt øvrige Forskjønnelsesdele til hvilket i høj Grad hørte et lille Haandspejl. Naar Vejret var lyst, blev det anbragt paa Vinduesposten, bag hvilken hun da foretog en skarp Mønstring over ethvert næsvist, hvidt Haar, som af og til blandede sig ind i hendes af Fedt og Pomade skinnende, sorte Haarflade. Der hjalp ingen Pardon overfor disse Snyltegjæster, væk! væk! maatte de.

I Kirken, hvor hun var en lige saa sikker Gjæst, som baade Præst og Degn, hentede hun hver Søndag flere, af Indhold, højst forskellige Themaer til Brug i Ugens Løb. Hun var en uskrømtet Beundrer af Provsten, af hvis Taler hun øste stor Anvendelse — i passelige, som i upasselige Tilfælde — til Brug paa sine Medmennesker.

De Steder, som rørte hende, voldte hende en særegen Besvær. Hun maatte nemlig med en Flig af sit omfangsrige, blondebesatte Lommetørklæde saa at sige være paa Vagt imod enhver frembrydende Taare, da hendes blomstrende Kinder nedlagde den bestemteste Protest imod, at der dannede sig nogen som helst trillende Passage. Uheldigvis blev hun let rørt.

Enten det nu var en Følge af hendes livlige, let bevægelige Natur, eller hun havde en dybt følt Trang til paa denne Maade at mindes sine Synder, skulle vi lade være usagt.

Over hende kunde Wessel have skrevet:

„Kun Himlen véd, hvad godt hun gjorde, gjorde, gjorde!“

Jorden blev vel aldrig klog derpaa. Det omvendte Tilfælde (kun Jorden, ikke Himlen o. s. v.) turde dog maaske, naar alt kommer til alt, blive i langt større Majoritet, hvad der aldrig kan være nogen Skade, tilgavns at bemærke sig.

Det gik i Førstningen Maren Lüders, som ethvert Barn man giver et nyt Legetøj. Flytningen, det nye Hus og de nye Omgivelser virkede oplivende paa hende. Hun fik endog opsat en Væv med, takket være hendes Vens Omhu, det smukkeste Hørgarn til Lærred. Han mente, hun kunde vel trænge til at faa et og andet fornyet. Hun forslog ogsaa en daglig Tid ved dette Arbejde, men der var en Traad i hendes Livs Maskineri, som ikke mere vilde virke. Tungsindet havde langt sig over hendes Sind og indviklet alle hendes Tanker i et saadant Net, at hendes Sjæl ingen Fred eller Hvile kunde finde.

Christen Falk talte til Provsten og bønfuldt ham om at stille hende tilfreds. Han anklagede sig selv, som den, der maaske, ved at faa Barnet fra hende, havde forværret hendes Tilstand.

Spurgte han selv Maren Lüders, saa var hendes Svar altid:

„Det var baade Synd og Skam, at Karen, siden Vorherre føjer det saa godt for hende, skulde hér hjem til mig og min Elendighed. Paa Jorden kan hun ingen bedre Ven faa, end Du, og aldrig kan hun fuldt takke Dig!“

„Ja, men tag hende hjem, Maren, blot i Vinter, og lad

hende gaa til Præsten, saa tales vi nærmere ved, til Foraaret, om den Ting!“ bad Christen Falk.

Da Ferien kom, blev Spørgsmaalet løst, næsten af sig selv.

Nede i Præstegaarden fik de uventet fremmede.

En Søster af Fruen, gift med Historiemaler, Professor Hvid, besøgte dem, efter mange Aars Forløb.

Imellem de to Svogre havde der været nogle fordums Ujævnheder. Nu, da Professoren, efter et fleraarigt Ophold i Udlandet, endelig tog fast Stade i Danmark, ønskede de disse Stridigheder bilagte.

Professor Hvid, som ved et Besøg paa Pilegaarden havde hørt Karen Margrethes Historie, fattede Interesse for hende selv, saa at han tilbød hende Ophold i sit Hus. De kunde dog først tage imod hende til Foraaret, fordi de næppe selv før kom i Orden og fordi de, til den Tid ventede deres eneste Datter hjem fra et Pensionat i Lausanne.

Det blev da slaaet fast, at Karen Margrethe skulde blive hos Knudstrups. Den førstkommende Vinter skulde hun da konfirmeres af Provst Hansen og umiddelbart derefter til Hovedstaden.

Denne Bestemmelse mildnede forunderlig paa det hele, særlig for Christen Falks og Karen Margrethes Vedkommende.

„Lad mig sé, paa Søndag er det den anden September! — ja! nu mindes jeg! — det er din fjortenaarige Fødselsdag, Karen Margrethe. Fortæl mig nu, hvad Du ønsker Dig?“

Fruen og hun vare ved at plukke Lavendler i Haven.

Hvad hun ønskede sig?

Det lød som Latin for Karen Margrethe. Fattige Folks Børn have kun tavse Ønsker!

Men hun havde nu ingen Forestilling om at faa Gaver i en slig Anledning. Herrens og Fruens Fødselsdage faldt i Jule-tiden i den „bedste Madtid“, som den første udtrykte sig, saa disse havde hun endnu intet Bekjendtskab til.

„Naa, lille Karen! — er der ingen Ting? — Ønsk Du kun, mit Barn! — hvad vil Du helst have?“

Karen Margrethe rystede tavs paa Hovedet. Hvad skulde hun ønske sig?“

Hun havde jo Overflod, langt mere, end hun havde tænkt sig Muligheden af at eje.

Pludselig gik der et Lys op for hende.

Ja, saa vilde hun da gjerne hjem at se til sin Moder, mente hun.

„Det var bedre, langt bedre — tænker jeg mig! — at din Moder kom hér. Du kunde — saadan synes mig bedst! — hente hende selv, at hun kunde blive hele Eftermiddagen!“

Karen Margrethe rystede paa Hovedet og mumlede, at det gjorde hendes Moder ikke, aldenstund hun blev mere sær, og aldrig nu gik ud, uden til Kirke; det var endda sjælden, og saa til Christen Falk, hvor hun fik Varer.

Det var en meget stor Skuffelse for Fruen, at hun ikke kunde faa Maren Lüders hen at beundre sit Mesterstykke, saaledes betegnede hun sit Experiment med Karen Margrethe.

Og siges skal det, at hendes Utrættelighed og Omhu hér havde staaet en smuk og en god Prøve.

Et af hendes første Træk var at lære den lille Bondepige Brugen af et Lommetørklæde, noget som var lettere sagt, end gjort. Da hun saaledes omsider fik hende indpræntet, at det var et Stykke ligesaa nødvendig, som Kjole, Sko og ethvert

andet Klædningsstykke, førte den lille det ogsaa omhyggelig med sig, men gjorde al anden Brug deraf, end den tilsigtede. For Exempel bredte hun det ud over Stolesæderne, naar hun var iført sin Stads, om af Omhyggelighed for Kjolen eller Sædet, vides ikke. Senere brugte hun det som Viskestykke til Kopper, Glas etc. og saa fremdeles.

Men hvad der var vigtigere, end alle smaa Ting, var Fruens Omhu for den lille Plejedatter, som lidt efter lidt knyttede denne til hende.

Det laa ikke i mindste Maade for det tavse, indesluttede Barn at udtale sig, endnu mindre i ydre Kjærtegn at vove sig til nogen som helst Tilnærmelse; men i hendes Lydighed, Opmærksomhed og talende Øjne fandt Fru Knudstrup, lidet forvænt som hun var, Lønnen for sin Møje.

Eller — saaledes lader det sig ogsaa forklare —, var det den evige Historie om Yndens og Skjønhedens sælsomme Magt? Denne forunderlige Kjærlighed til og Længsel efter det „menneskelig“ skønne, hvoraf Alverden — hvor forskjellig end Individerne tænke og føle — er besjælet. Er maaske Skjønheden det oprindelige Menneskes Urtype eller skal det i Uforkrænkeligheden naa til den?

„Jeg mener nu — en saa overordentlig Begivenhed, som din sidste Fødselsdag. — Ja, jeg mener, forstaar Du nok, den sidste hér — for denne Gang,“ vedblev Fruen ivrig, da det forekom hende, at hun saa', hvad hun kaldte, den „tavse Skygge“ paa Karens Ansigt.

„Moder tænker aldrig paa, naar én bliver et Aar ældre“, svarede hun bestemt. „Men faar jeg saa Lov at se til hende?“ bad hun ængstlig.

Saa forunderlig sky var Barnet ved den mindste Hentydning til Moderen, som levede hun i evig Frygt for hende. Det var ikke mulig at blive klog paa, om hun var klar over Moders farlige Tilbøjelighed, som end ikke Fruen vidste noget om,

eller om hun, siden Faderens bratte Død var bleven saa febrilsk, at selve Fraværelsen virkede urolig ind paa hende. Fruen maatte modstræbende give hende Tilladelsen, samtidig med, at hun saa maatte give Afkald paa at nyde sin velfortjente Triumf.

Hvis Henrik ikke havde været, som det aldeles skjulte, arbejdende Hjul i Maskineriet, var det dog næppe gaaet saa vel. Han var i Virkeligheden den, som forstod at opmuntre den lille Pige. Saa' han hendes fine, smukke Ansigt formørket eller Øjnene røde, efter hemmelig, afviskede Taarer, fik han det i al Stilhed saaledes arrangeret, at hun kom ud imellem Klitterne med sin Violin eller ned i Buskettet, medens alle vare henskne i Middagshvilen, eller, han gik selv paa sin Tur i Marken ned til Maren Lüders og bragte Datteren ubemærket Bud og Hilsen.

Skjønt han intet bestemt vidste om Maren Lüders Tilfælde, som desværre stadig tiltog, skjulte han stedse for Barnet, naar han havde truffen Moderen tilsens.

Hverken Herren eller Fruen havde Forestilling om det uskyldige Frimureri, som fandtes mellem disse to.

Det var som Lidelses Kammerater, de havde fundet og fandt Trøst hos hinanden. Henrik havde tilbragt sine Skoleaar hos en Bedstemoder i en Provinsby, hvor han havde haft det kummerlig i Henseende til Kjærlighed og god Omgang.

Han vidste, at han var et uægte Barn, hvad der tyngede ham; men han kjendte ikke sin Fader og havde kun en Gang, i Barndommen, set sin Moder.

Nu var han paa femte Aar hér, og hver Gang han talte om, at nu vilde han bort, ud paa en større Gaard og have en bedre lønnet Forvalter Plads, saa var det, ligesom han fik Bly i Halsen, naar Knudstrup tilbød ham et Tillæg og for Resten lagde ham Hindringer i Vejen med at komme bort.

Han var saa vidt i Gjæld til sin Principal, som han hos

ham, paa hans tidligere Ejendom, havde lært Landvæsenet gratis. Hér var Henriks Stilling ikke stort bedre, end en almindelig, godt lønnet Karls, medens han i det mindste holdt en saadan ude, alene ved sit personlige Slid.

Hos sig selv havde han dog nu besluttet, at han kun blev hér til Foraaret, saa maatte der komme, hvad der komme vilde.

Lige over for Fruen var han om muligt endnu mere sky, end over for andre Mennesker. Han kunde ikke lide hende og betragtede hende fejlagtig, som om hun vilde ham tillivs.

Under saadanne Forhold er det let at forstaa, at den lille, fremmede, bondefødte Piges Stilling maatte gribe ham. At hun var af ringe Herkomst og fremmed, gav ham Mod til at tale til hende og tage sig af hende. En saadan Ømhed havde dette Forhold fra hans Side antaget, at han tidlig og sildig grundede paa, hvad han kunde glæde hende med og tilsidst i hendes barnlige Træk lærte at læse, hvad der gjorde hende godt, hvad ikke.

Paa én Gang en Broders og en Faders Omhu, men hemmelig, æventyrlig, som om alt maatte ophøre, saa snart nogen anede det!

Livet gik sin vante Gang.

Vinteren var lang og stræng.

Et stort Skib strandede kort før Jul ud for Pilegaardene. Besætningen frelstes, men Skibet var Vrag. Kaptejnen boede en lille Tid hos Christen Falks og takket være Sminkekrukken, gav han den menneskefattige Egn, lige til Begyndelsen af Fasten med de mange Prædikedage, rigt Stof til æventyrlige Beretninger fra Land og Sø.

Omtrent en Maaned før Konfirmationen, medens Fru Knud-

strup forlængst var i travl Activitet med Henkogen og — man kan vel sige — „Henbagen“ til samme Højtid, var det et aldeles forrygende Snevejr. Hele Rummet mellem Himmel og Jord stod i en eneste bevægelig Taage af flyvende, dansende Snefnug, som borede sig ind alle Vegne. Omkring Halsen, i Øjnene, Munden og Ørene paa den vejfarende, og ind igjennem hver en eneste Sprække i Husene, ved Døre, Luger og Vinduer, hvor de øjeblikkelig dannede smaa Dynger, saa lette og symmetriske, at det var umuligt for Mennehænder med Lineal og Passer at efterligne.

Christen Falk, som denne Vinter havde holdt sig nogenlunde med Hosten, fik, just som Vejret var paa sit højeste, et Bud med den forkomne Landpost, om at komme ned til Maren Lüders.

„Det er Skam et Guds Vejr!“ skræppede Sminkekrukken op. „Hvad bilder hun sig ind, det er jo ikke til at jage en Hund ud i. Du kreperer Skam, om Du gaar ud!“

„Kjør dog i det mindste, lille Christen!“ bad den bekymrede Hustru, da hun saa' sin Mand trække sine lange Støvler paa, iføre sig sin varmeste Overfrakke og begynde at indhulle sin Hals med et et langt, uldent Klæde.

„Pyh! kjøre! Bæsterne*) har nok bedre af at blive inde. Posten kunde Skam ikke komme frem med Vogn, nede i Bakkerne; Kjoretøjet blev hos Smeden!“ begyndte Sminkekrukken. „Du skulde blive hjemme, Christen, i Stedet for at sætte Livet til for den — Kællings Skyld!“

De sidste Ord bleve udtalte med en Alvor, som var usædvanlig i Sminkekrukkens Mund.

„Bliv hjemme, kjæreste Mand!“ bad Hustruen. „Lad mig, jeg vil gaa derned, jeg tager ingen Skade!“

„Vist ikke nej!“ svarede han kort. „Hun maa være syg, siden hun sender mig et saadant Bud!“

*) I visse Egne af Jylland et almindeligt Udtryk om Heste.

„Pyh! det dør hun Skam ikke af, om hun ogsaa er syg!“ bemærkede Sminkekrukken. „Jeg har ikke hørt, at der er hentet hverken Præst eller Doktor!“

Konen begyndte at tilhulle sig.

„Hvad skal det til?“ spurgte Manden, idet han stønnende knappede de sidste Knapper over Brystet. „Du kommer ikke ud, det er ikke Vejrr for Kvindfolk, det!“

„Jo, vist saa, jeg vil i det mindste med. Du kan ikke forbyde mig at følge Dig!“

„Snak om en Ting! vær nu rimelig!“ svarede han afvisende. Hun brast i Graad.

„Du har Skam gjort nok for Maren Lüders,“ bemærkede Sminkekrukken. „Hendes Datter skal jo være en Dame, pyt! en rask Dame! det skal man Skam være født til.“

„Ja vel!“ svarede han. „Det kan man se paa Dig.“

Og ud af Døren gik han, fulgt i Hælene af Konen, som endnu engang forsøgte at holde ham tilbage.

Da han var vis paa, at ingen saa' det, kyssede han hende og sagde:

„Det skal Du ikke tage Dig nær! hvis jeg ikke kunde tjene nogen, blev jeg hjemme. Men sæt nu, at hun er syg og skal dø, saa er det ikke sagt, at Døden venter, til det bliver godt Vejr.“

„Véd Du da, om hun er syg?“

„Det just ikke; men Du saa' selv, hvor ussel hun saa' ud den anden*) Søndag i Kirken. Det kommer mig nu for, at hendes Tid ikke er lang,“ svarede han.

„Saa gaa med Gud da, bitte Christen! men om Du ikke er kommen om to Timer, sender jeg en af Karlene efter Dig,“

*) Bruges i Stedet for den sidste.

svarede Hustruen og bød ham Farvel, idet hun bandt endnu et Mundklæde om ham.

Mange Gange var den utrættelige Mand ved at vende om, men bestandig fik hans varme Kjærlighed Overtaget over alle Betænkkeligheder og opflammede hans legemlige Kræfter.

Aandeløs og forkommen naaede han endelig Maren Lüders Dør.

Den sidste Tid havde han næsten maattet famle sig frem ved Hjælp af sin Stok. Sneen sad i haarde Knolde under hans Støvlesaaler og besværliggjorde ham hvert Trin. Og Mundklædet var saa vaadt af Sneen og hans Aande, at det faldt tungt ned fra Munden.

Men nu var han der.

Med Hjælp af sin Stok maatte han aabne Døren, som skubbede en hel Snedyngge ind foran sig i den lille Førstue. Vinden fløj hylende ind med, saa flere Døre sprang op, medens den som en hvinende Aand opfyldte det hele Hus med sine Toner. Med al sin Styrke fik han atter Døren lukket, rystede Sneen af sig og traadte ind i Stuen.

Den var tom.

Han satte sig ned for at puste ud og mærkede den vel bekendte Krillen i Halsen.

„Goddag! Velkommen!“

Det var den gamle Pige, som kom ham i Møde fra den halvaabne Sovekammerdør.

„Hvor staar det til?“ spurgte han.

„Hun gjør det vist ikke længe! Gud fri én, for Vejr det er!“ svarede Pigen.

„Giv mig en Drik Vand!“ bad han.

„Herregud! det er da en ringe Drik. Vil Du ikke have en Taar Øl?“ spurgte hun.

„Nej Tak!“

Han fik et Hosteanfald.

Da han ved Hjælp af det kolde Vand havde faaet Hosten stillet, fik han sin vaade Overfrakke af. Den var ham for tung, saa gik han ind til den syge.

Hun laa i Sengen med store, glansfulde Øjne, Trækkene vare blege og afmagrede og hun var meget forandret.

Da hun saa' ham, steg der en glad Rødme op i hendes Kinder, og hun søgte forgjæves at ville rejse sig op.

„Bliv liggende, Maren! det staar Dig bedst*), bliv liggende!“ sagde han og tog hendes Haand.

„Det skal Du ha'e Tak for, Christen! — aldenstund Vejret er saa strengt! naar Du nu ikke skal have noget ondt deraf!“

„Tal ikke derom, Maren!“ svarede han og satte sig ved Sengen. „Du har nok ikke længe igjen?“

„Nej. Christen! nu er der ikke længe igjen, og én kan jo aldrig vide, hvordan Natten bliver,“ svarede hun svagt. „Sidste Nat var det kun lempelig, og én véd jo heller ej, om Vildelsen kommer over én, den sidste Gang. Der er nu en Ting, som nager mig!“

„Tal Du kun frit, Maren! —, om Du ikke hellere vilde have Provsten?“

„Ikke endnu. Jeg vil først sige Dig Tak, Christen! Du har været min gode Ven, den eneste, som det var værd at være bleven bedre for; men sér Du — jeg var kommen for langt ind i det, inden jeg kjendte Dig ret. Jeg kunde ikke mere forandre mig, for jeg kunde ikke trækkes med Sorgen.“

„Ja, jeg skal ikke dømme Dig, Maren — hver kan ha'e nok at stille med sit eget! —; men det har tidt gjort mig fælt ondt, især for den bitte Piges Skyld!“ svarede han med Taarer i de store, trofaste Øjne.

*) Du har bedst af det.

„Ja, dér er det!“ svarede den syge hulkende. „Du maa vide, at medens Ole levede, brød hun sig kun om ham —, og da jeg havde hende ved Brystet, var det, at jeg fik at høre, hvordan Ole var — saa fik jeg Nag og vendte mig fra det hele.“

Hun græd stille.

„Jeg undskylder ham ikke, Maren! men nu er han jo dér, hvor der skal gjøres Ret og Skjæl, og den lille Karen kunde jo ikke gjøre for det.“

„Det er dét, som nager mig. Den Gang jeg fulgte hende til Pilegaarden, græd hun for mig og hang sig ved mig — Herregud! hvor det da sled mig! — saa gik jeg ned imellem Bakkerne, hvor jeg laa og græd til sildig Aften. Jeg vilde være gaaet til Gaarden og hentet hende hjem igjen; men jeg vidste, at jeg fortjente hende ikke. Jeg havde ikke skjønnet paa hende, medens jeg havde hende. Fra den Dag blev det forbi med mig! — Vorherre skal ha'e Tak, at han nu vil løse op for mig!“ — og Du skal ha'e Tak! Christen, som gjør min Synd og Uret god imod hende. Gud lønne Dig for det!“

Taarerne trillede ned ad hans Kinder, og det varede lidt, inden han kunde svare:

„Om jeg har gjort Uret i at faa hende fra Dig, saa maa Gud tilgive mig. Han véd, at jeg har gjort det i den bedste Mening.“

„Aldrig maa Du tænke saadan!“ svarede hun og forsøgte i sin Hjærteangst over ikke ret at kunne faa ham overbevist, atter at rejse sig op; men hun formaaede det ikke og vedblev indtrængende: „Aldrig kan jeg takke Dig nok. Vorherre vel-signe Dig hver Dag, Du lever og i din Dødsstund, Christen! for at Du gjør min Synd og Uret god — — — fortæl hende saa engang om hendes arme Moder!“

„Du er ikke arm, naar Du har indsét din Synd og fortrudt den, endnu det var Tid. Du skulde jo selv se hende og tale til

hende — — ja, jeg véd næsten ikke, hvordan det skal gaa til; men saa snart som Vejret stiller af, skal hun komme," svarede han.

„Hun kommer ikke mere!“ sagde den syge med en Strøm af Taarer, „nej! hun kommer ikke mere til mig!“

„Kommer hun ikke, saa er det Guds Vilje saadan,“ svarede han. „Men Du har min Haand paa, Maren, at jeg, saa langt jeg rækker, skal være hende i dit Sted alle mine Dage — mange blive de nu ikke —; men jeg skal jævne for hende, det jeg kan, ogsaa til naar jeg er væk herfra.“

Hun kunde kun trykke hans Haand.

Denne Samtale tærede paa hendes allersidste Kraft.

„Nu i Guds Navn!“ sagde Christen Falk og stod op. Saa bøjede han sig kjærlig ned over hende: Nu byder jeg Dig Farvel! og Guds Fred! Maren! længe varer det ikke, før jeg skal samme Vej. Er Du nu mer rolig, Du har talt med mig?“

„Ja!“ svarede hun med foldede Hænder og saa' forklaret op i hans Ansigt. „Du har taget en Tyngsel fra mig. Bed saa for mig i min sidste Strid, tænk lidt paa mig, og hils og kys min bitte Karen fra mig!“

„Ja, jeg skal hilse hende og faa hende, om det er muligt, og Provsten herved. Ham skulde Du vel ogsaa have?“

„Ikke i Dag! i Morgen! Hils din Kone og — lille Karen!“ Saa gik han.

Hendes Øjne, der vare som to skinnende Stjærner, fulgte ham til Døren. Da han var borte, lukkede hun dem til, som for at gemme og bevare dette sidste Møde og denne kjære Skikkelse.

Den næste Middag, da Vejret var stillet af, kom Christen Falk selv kjørende med Provsten og Karen Margrethe i en lav Slæde.

Der var saa stille i det lille Hus.

En lille Tid, forinden de kom, var Maren Lüders hensovet, med fuld Fortrøstning og i Fred.

P rofessor Hvid boede i en Udkant af en af Hovedstadens Forstæder. Hans Hus førte Navn af Villa Kastania efter nogle Exemplarer af samme løvrige Træ, som stode, dels i Haven, dels i Gaarden. Bygningerne — der var baade Vaskehus og Materialhus — vare lave og tarvelige, men inden Døre var der hyggeligt og venligt, om end den Orden, som fandtes, lod en Del tilbage at ønske.

Ude paa en lav Veranda, beklædt med et Mylr af Slyngrøser, Kaprifolier og Vedbend sad to unge Piger. De vare klædte i lyse, smagfulde Dragter af noget vandblaat, let Stof. Den ene havde paa sin Klædning en Besætning af noget tærnet, livligt Stof, den anden derimod en ensfarvet, noget mørkere Skattering, som gjorde et roligere og et tarveligere Indtryk.

Den første, Professorens eneste Datter, Thekla Hvid, var, hvad man i daglig Tale kalder en smuk Pige. Høj, rank, velvoxen med et kjønt Haar, livlige, brune Øjne, en snakkende, leende Mund og indtagende, elegante Manerer. Men et af disse Ansigter, hvortil der hørte en straalende Ungdom, thi uden denne précédence er det dagligdags og intetsigende.

Hun var nitten Aar.

Karen Margrethe, som nu havde fyldt atten Aar, var en Modsætning til hende. I en Selskabssal vilde man maaske gaa

hende forbi med den Tanke, at det var et smukt, et sjælden regelmæssigt Ansigt, men for blegt og koldt. Men havde man iagttaget den fine Rødme, som ved det første Ord skød sig op i de blege Kinder, eller, bemærket hendes forunderlig drømmende Blik, da lod man det ikke bero med en flygtig Hilsen, en hurtig Gaaen forbi. Hun var stille og tilbageholdende, men uagtet sit barnlige Ydre i Stand til, som faa unge Piger at kunne føre en Samtale, langt ud over det evige „einerlei“, som næsten er bleven det staaende, stundom tilsat med en Del Selviskhed eller Malice.

Hun havde i de forløbne Aar næsten studeret, og Husets Læge havde flere Gange erindret om, at der maatte holdes Maade, da Aandens og Legemets Udvikling ellers vilde komme i et Misforhold til hinanden.

„Naa, hvad siger Du saa egentlig til din Professors Udtalelse ved Prøven i Gaar?“ spurgte Thekla „Hvis det var mig, som havde faaet en saadan Ros, var jeg mildelst talt bleven halvgal!“

„Ikke mere!“ spurgte Kamma — saaledes havde Professor Hvid forlængst døbt hende — og saa' smilende op fra en lille Tegning, som hun var i Færd med.

„Du maa da vel føle noget, Menneske! jeg mener noget underligt? At blive proclameret af Professor H., som et Vidunder paa Violin, det falder da kun i faa dødeliges Lod!“

„Saaledes sagde han aldeles ikke,“ svarede Kamma. „Han sagde: efter endnu nogle ihærdige Anstrængelser og en sidste Uddannelse i Udlandet, saa vilde jeg maaske —“

„Der var aldeles intet maaske, men kun et ganske vist,“ svarede Thekla ivrig. „At tænke sig, at Du, efter dette, kan sidde rolig hér og tage en Skizze af denne lille, dagligdags Have med Stenhuggeriet i Baggrunden, det forstaar jeg ikke!“

„Hvad vilde Du dog, at jeg skulde gjøre? Jeg har jo føjet Dig i at sidde her og drive!“

„Drive! ja det er et net Driveri! Papa siger, at hvis Du ikke var et musikalsk Geni, saa har Du saadanne Anlæg for Tegning, at Du burde — —“

„Ti nu endelig stille, Thekla! og indbild Dig ikke, at jeg er saa naiv at tage sligt alvorlig! nej! nej! (hun synger): Af en Bondepige at være, ser jeg — —“

„Bondepige! aa lad os nu være fri!“ svarede den anden med en Grimace. „Paa Bunden af din Beskedenhed ligger der Forfængelighed, naar Du kommer med dette Bondepige.“

„Forstaa mig ret! min Kunst er endnu en Bondepige, der er langt til, at den bliver Prinsesse. Og forøvrig maa Lignelsen i min Mund være fuld berettiget,“ svarede Kamma rolig.

„Jeg gjentager!“ vedblev den anden æggende, „at dit Bondepige er Forfængelighed, Du véd, at Du sidst af alt i Verden ligner en Bondepige; havde Du i dit Ydre haft Ligheden, da vilde Du ikke ført det i Munden, tror jeg!“

„Et Postulat, som jeg ikke kan gjendrive,“ svarede den anden koldt. „Hvad Forfængeligheden angaar, ja, naturligvis, er jeg forfængelig! jeg maatte ikke være Menneske, eller mer end Menneske, om jeg ikke var det. Men vær Du vis paa, at jeg fører en Kamp paa Liv og Død med Forfængeligheden, jeg vil ikke spises op af den.“

„Du er et mærkeligt Menneske! lidt for stor, for høj! for overnaturlig! jeg véd ikke selv!“ svarede Thekla.

„Jeg skal sige Dig, hvad jeg er, eller rettere ikke er, og det er en absolut Mangel. Jeg er ikke munter og livsglad, som Du. Maaske ligger det ikke for mig at være det, men maaske er ogsaa min hele Barndom Skyld deri.“

„Du vilde dog ikke bytte, om Du kunde, siger Du?“ spurgte den anden.

„Nej! hvor kan Du tro!“

„Du har jo ogsaa alt, hvad Du kan ønske Dig. Du bliver

rig og uafhængig, naar din mærkelige Ven dør. Du er talentfuld, har endog Geni! jeg véd ikke, hvad mere der udfordres til at binde an med Livet. En yderst tiltalende — ja Papa siger — skøn Skikkelse, hvad vil Du have mere?”

„Lad os tale om noget andet, end om mig!“ svarede den unge Pige afvisende. „Der er ingen Grund til at ødelægge mig, naar jeg selv alvorlig kæmper imod. Opnaar jeg nogensinde noget, er det tidsnok at tale derom.“

„Ja, det er, som jeg siger!“ udbrød Thekla og fløj ivrig op. „Enten er Du det fordringsløseste Menneske, som har traadt et Par Sko, eller Du har en Ærgjerrighed som faa. Jeg vil lade mig korsfæste, om jeg kan finde ud deraf!“

„Disse stærke Udtryk, Thekla!“

„Ja, jeg véd, hvad Du vil sige, Du finder dem gyselige, Du er altid saa rolig, som en Sten!“

„Af en Kampesten kan der jo flyve Gnister!“ bemærkede Kamma smilende.

„Ja, naar man banker den, spalter den! — saa! dér er Sofus!“

I et Nu var hun nede i Haven og fløj en ung Mand i Møde.

Hurtig samlede Kamma Blyant og Papir og forsvandt ind i Huset.

„Hun er borte! det tænkte jeg! det ligner hende!“ udbrød Thekla ærgerlig, da hun traadte ind med sin Fætter, cand. theol. Sofus Brun, med hvem hun var forlovet. Han var snarere over, end under Middelhøjde, af en spinkel, kraftig Bygning, meget bøjelig og behændig. Hans Træk udmærkede sig, sagde Professor Hvid, ved en yderst behagelig Grimhed, som man strax forsonede sig med og senere forelskede sig i. Smukke,

brune Øjne havde han og en Stemme saa vindende, at man tilgav ham, at hans Pande var for høj, Næsen for stor, Munden for bred og Ørene mere fremstaaende, end de paa nogen Maade behøvede at være. Hans Haar var tæt og rødblond med et meget aparte, smukt Fald. Han laa paa Ehlers Kollegium, manuducerede til Hebraicum og var en søgt Lærer i Fransk. Han spillede Fortepiano uden at have videre Skole, men hans Øre var ualmindelig fint. Den mindste Uregelmæssighed eller Afvigelse fra det strængt korrekte, undgik ham aldrig. Derfor havde han stedse haft Mod til at sige Kammas, selv naar Beundringen for hendes Spil var paa sit højeste, hver Gang hun holdt en 32te Del for kort eller længe, afkortede en Pavse, snublede i et Løb, vibrede en Trille o. a. l. Fra hans Side var dette begyndt af Interesse, ene og alene. Sit theologiske Studium mente han næppe, at han vilde faa Brug for; saaledes tænkte han nu.

„Tænk, undertiden synes jeg, at Kammas Tilbageholdenhed grænser til Egoisme,“ vedblev Thekla.

„Hvad mener Du dermed?“ spurgte han.

„Jeg mener, at hun næsten ved alle mulige og umulige Lejligheder trækker sig tilbage. Hvorfor løb hun nu? Hun var saa fordybet i sin Studie, Haven med Stenhuggeriet. Men! det er sandt! Du er altid slem imod hende; naturligvis er det derfor, hun forsvandt!“

„Er jeg slem imod hende?“ udbrød han ærgerlig. „Hvor kan Du sige, eller gjentage — for Du har sagt det før! — en saadan Urimelighed?“

„Nu ja, Du retter hende, evig og altid i Musikken, roser hende aldrig,“ svarede Thekla, idet hun satte sig paa Bænken ved Siden af ham og kjærtegnede ham.

„Er det alt?“

„Er det maaske ikke nok? Jeg vilde da blive rasende over en saadan evig og evig Railleren,“ vedblev hun.

„Har hun, Frk. Lüders, sagt, at det mishagede hende? Jeg har nemlig alle Tider taget disse Ord i Spøg,“ spurgte han.

„Aldrig, har hun talt derom, tværtimod —“

„Tværtimod?“

„Ikke mere!“ svarede hun og rystede paa Hovedet, som om hun vilde ryste Sagen bort med det samme.

Han spurgte ikke mere.

„Naa, saa Du kom alligevel!“ sagde hun og lagde Armene om Halsen paa ham og saa' ham ind i Øjnene. Saa rykkede hun ham skjælsk i det velplejede, blonde Overskjæg. „Jeg mente Du vilde blive borte i mange Dage? Monsieur!“

„Det mente jeg med!“ svarede han med et alvorligt Blik. Megen Varme var der ikke deri.

„Var det paa Grund af Travlhed eller paa Grund af Indfald, at Du i Forgaars kom med den Erklæring, meget grimme Monsieur?“ spurgte hun og stirrede ham ind i Øjnene.

„Maaske det sidste!“ svarede han, uden at gjengjælde hendes mange Kjærtegn.

„Det var ikke net, Sofus!“ svarede hun og tog Armen fra hans Hals.

„Net?“ spurgte han ironisk.

Hun vendte sig fra ham.

Saaledes sade de en Tid.

Saa vendte hun sig om og kiggede nogle Gange til ham. Han var bleg og saa' ned paa Jorden. Pludselig slyngede hun Armene om hans Hals og spurgte:

„Du er saa sær! hvorfor? Du bliver lunefuld, og aldrig er jeg Dig tilpas. Du har ikke før været saaledes. Har Du glemt, hvor Du før har tilbudt mig? Og nu er jeg dog meget, meget fornuftigere, end altid, takket være Kamma, som er den pure Fornuft og altid arbejder paa mig.“

„Hvorfor gør hun det?“ spurgte han og hans Øjne fik et mørkt Skjær.

„Hvorfor? — ja, jeg véd saamænd ikke, hun synes vel, at jeg trænger dertil.“

„Ja saa! jeg indsér dog ikke, at hun behøver at tage sig deraf,“ svarede han rødmende. „Hun skulde hellere se selv at være lidt mindre utilgængelig — det er nemlig ogsaa en Fejl!“

„Fejl? Har Kamma nogen Fejl? Jeg hører aldrig uden Lovtaler over hende.“

„For lidt siden, fandt Du, forekommer det mig, at jeg endog rettede hende for meget,“ svarede han pirrelig. „Retter man andre Steder, end dér, hvor der findes Fejl?“

„Naa ja, i Musikken. Du alene er saa stræng imod hende, alle andre ikke,“ tilføjede hun i sit Hjertes Uskyldighed.

Et Øjeblik saa' han hende næsten ømt i Øjnene, men det var dog et spejdende Blik.

Saa sprang han op og gav sig til at spasere paa Verandaen.

„Véd Du, hvad Professor H— i Gaar sagde om Kamma ved den store Prøve?“ spurgte Thekla, som det virkelig laa paa Hjerte at fremstille Kamma retfærdig.

„Naa, nej?“ svarede han ligegyldig.

„Han sagde, at nu skulde hun til Paris, saa vilde man faa at høre om hende, at hun i Gaar havde taget Passagen med Trillerne vidunderlig, lige saa godt som de bedste, man havde hørt.“

„Det var jo meget smigrende,“ sagde Sofus koldt, „især naar man betænker, at Professoren aldrig roser.“

„Ja, ikke sandt; men Du skal ikke tro, at man mærker noget paa hende. Hun er akkurat lige rolig. Det skulde have været mig, som havde faaet det! Du, gode Gud! hvor jeg vilde have skabet mig!“

Og hun fløj hen efter ham paa Verandaen, idet hun dansede omkring ham.

„Imidlertid! det er sandt! hun havde dog en Fejl!“ vedblev hun, „den Fejl nemlig, at hvis hun ikke overvandt sin dumme

Angst for at vise sig, vilde det være umuligt at faa hende til at spille offentlig — det skulde atter være mig, som skulde hilse Publikum!“ jubledes hun og bøjede sig hilsende til højre og venstre.

Hun var sød og havde fortjent en varmere Tilskuer end den blege Skikkelse, som vandrede op og ned med Hænderne i Lommen, og end ikke havde et Smil tilovers for hende.

„Se Goddag! Goddag! — naa hér befinder Selskabet, idet mindste en Del deraf, sig!“ sagde Professor Hvid. Han kom inde fra med en bredskygget Hat paa Snur, som klædte ham fortrinlig. En smuk Mand at se til paa fem, sex og halvtres. Han havde en skarp, stærk romersk Profil, blaa, gennemtrængende Øjne og et stort, graasprængt Skjæg.

„Jeg troede ikke, at vi saa' Dig i Dag — jeg tager maaske Fejl, men jeg synes, at jeg har hørt det?“ spurgte han og rakte sin Svingersøn Haanden.

„Man hører jo saa meget,“ svarede denne.

„Det har Du Ret i, og man skal kun tro det halve, det bekræfter sig næsten altid, i stort som i smaat. Hvor er vor lille Virtuosinde? Ja, Du maa tro, at hun i Gaar gjorde sine Sager godt,“ vedblev han, idet han satte sig.

„Det gjorde hun nok!“ svarede Sofus kort.

„Ja sandelig! gjorde hun saa! Skade, at det Barn er saadan en svag, lille Tingest, som man altid skal gaa og være bange for, skal flyve bort, akkurat som hun er kommen!“ sagde Professoren, mere, som om han talte med sig selv.

„I Grunden er hun jo aldrig syg, Papa!“ svarede Thekla.

„Naa, jeg glemmer rent, at Du skulde hente Mutter ude i Frederiksberg, og der er ingen Tid at spille, om I skulle være hjemme til The,“ sagde Professoren og saa' forskrækket paa sit Uhr.

Et Øjeblik efter var hun færdig.

„Gaar Du med?“ spurgte hun sin Ven.

„Kun et Stykke!“ svarede han og fulgte hende.

„Der er noget, som ikke ret huer mig,“ sagde Hvid ved sig selv, „uden at jeg kan komme efter det, Sofus er mig saa forstemt!“

Lidt efter kom Kamma ned og vilde sætte sig paa Verandaen. Da hun opdagede Professoren, var det aabenbart hendes Hensigt at ville trække sig tilbage; men han saa' hende, førend hun kunde iværksætte sin Flugt. Han begyndte at drille hende med, at hun var undselig for at træde frem, men holdt pludselig op og spurgte, hvorfor hun havde grædt.

Til al Lykke for hende, kom Postbudet med et Brev til Hvid, som han strax gav sig i Færd med.

Han blev meget alvorlig under Læsningen, og sagde, da han var færdig:

„Ja, jeg skal hilse Dig mange Gange fra min Søster og Svoger, lille Pus!“ — et af hans mange Kjælenavne til hende. —

„Tak! naa, De fik Brev fra Jylland, jeg ventede saa vist i Dag at høre fra Fru Knudstrup.“

„Nu maa Du være en fornuftig, lille Pige,“ sagde han og klappede hende med Ømhed paa Kinden, „Falk er meget syg, og hvis Du — — endnu engang — — vil se ham, maa Du rejse strax. Jeg skulde sige, at Du var hjærtelig velkommen hos min Svoger.“

„Saa maa jeg tage afsted strax!“ svarede hun blegnende og rejste sig; „men jeg finder, at jeg ubetinget bør bo hos Knudstrups.“

„I Aften kan det ikke naas; men i Morgen tidlig. Desværre kan jeg ikke selv tage med for mit store Billedes Skyld, desværre! desværre!“ svarede han bedrøvet.

„Paa ingen Maade, jeg kan saa godt alene,“ svarede hun.

„Saa vil jeg strax gaa hen at telegrafere, at der maa være Vogn efter Dig i Morgen Aften ved Stationen. Farvel! saa længe, mit Pus! vær taknemlig over, at Vorherre gav Dig en saa trofast og ædel Ven! han har jo længe trængt til at faa Ende paa det! Farvel saalænge!“

Han kyssede hende paa Panden, førend han gik.

Lidt efter kom Sofus langsom gaaende.

Da han kom til Verandaen, stod han forbavset stille.

Kamma sad med Ansigtet bøjet ned over begge Hænder, som laa foldede paa Bordet og græd med en næsten krampagtig Hæftighed.

Hun hørte ham ikke.

Et Øjeblik var han uvis, om han skulde trække sig tilbage, eller blive, men Frygten for, at hun skulde se ham liste sig derfra, forekom ham langt ubehageligere, end at give sig tilkjende. Hans Øjne fulgte hende og op i hans blege Kinder skød der sig en brændende Rødme. Han pressede den ene Haand ind imod sit Bryst og lænede sig med en pludselig Følelse af Svimmelhed til en af Stolperne i Træværket.

Hvad fremkaldte dette Sindsoprør hos hende? Var det over nogen eller noget? Hvem? Hvad? Den ene Tanke, mere lynsnar, end den anden, drog igjennem hans Hjerne. Der var jublende Fryd, bitter Smerte, oprørske Udbrud og besindige Grunde i et Chaos imellem hverandre. Men han havde en Fornemmelse, midt i sine Lidelser, af Frigjørelse, som om han vaagnede af en Livs Slummer, hvori hans halve Kræfter og hans dybeste Længsler havde været länkebundne. Nu opdagede han, gjennem Smerte, Kamp og Miskjendelser, en Ve

til en vidunderlig Fremtid. Det, som han nu følte — derom kunde han ikke tvivle — var Kjærlighed, denne Guddom med sin alt besejrende Vælde, og alt, hvad han før havde levet og troet paa, laa langt bag ved, smaat og stykkevis.

Han holdt Aandedrættet tilbage for at indprænte sig hende og studere hendes Sorg, og hans Hjærte bævede af denne Kjærligheden ledsagende Andagt, som ret i Sandhed viser dens guddommelige Udspring.

Kunde hun græde saaledes, uden at Kampen maatte staa i hendes Hjærte? Hun havde jo ingen Sorger, hvad kunde op-røre denne rolige Natur saaledes, uden en stormende, heftig Kjærlighed? Og hvem kunde være Maalet for en saadan? Hun indlod sig aldrig med nogen. Var ikke han den eneste, unge Mand, som var i direkte, daglig Berøring med hende? Men, han var — forlovet! Alt løb rundt omkring ham, og han lukkede Øjnene et Øjeblik til. En ny Hulken drog atter hans Blik hen til hende.

Hvad vilde han her? En fremmed, en lænkebunden ung Mand! Hvad kunde han vente? Naaede man til Lykken gennem brudte Løfter? Og — naar alt kom til alt — var ikke hun gaaet aldeles op i sin Kunst? Lægen, vor Tids Profet og Vis-mand havde erklæret det!

Maaske græd hun af Harme over, at hun var bleven rettet for sin Mangel paa Mod til at træde offentlig frem, ærgjerrig, som hun var!

Det var til at blive forrykt over!

Han følte, at denne Situation ikke længere kunde vedvare. Om hun pludselig saa' op!

Med en Kraftanstrængelse tog han sig sammen, gjorde en ubetydelig Støj og traadte rask ind paa Verandaen.

„Om Forladelse! jeg forstyrrer Dem maaske? De er alene og — bedrøvet!“

Med en vild Fart fløj hun op, tørrede sine Øjne og stod foran ham.

Han ventede, at hun vilde sige, at der var aldeles intet i Vejen, og ved at betragte hendes rolige, klassiske Træk, spurgte han tvivlende sig selv: Saa' jeg ikke med mine egne Øjne, hvor sønderknust og lidenskabelig hun græd? — Ak! det er kun Ærgjerrighed, kun Ærgjerrighed, som behersker hende!

„Min Barndomsven og Velgjører ligger for Døden, og jeg rejser i Morgen tidlig for endnu engang at se ham,“ svarede hun kold og afmaalt, som sædvanlig.

Dette utvivlsomme, attenaarige Geni havde sin medfødte Bonde Alvor og stille Værdighed over sig, i den ædle Form, som man nu kun højst undtagelsesvis mere finder den, da, Civilisationen halvt har omformet Standen.

Han følte paa en Gang Skinsyge og Befrielse.

„Hvor jeg forstaar Dem, Deres Sorg!“ svarede han og greb hendes lille Haand, som han et Øjeblik beholdt mellem begge sine. „Jeg véd, hvad det er at miste sine kjære, sine — eneste!“

Hans smukke Stemme var saa smeltende blød. Hun rystede paa Hovedet og svarede:

„Ikke dette, kjender De!“

„Hvad mener De med ikke dette?“ spurgte han og tvang hende blidt ned paa Bænken og satte sig hos hende.

„At være hjemløs!“ svarede hun og brast atter i Graad.

Udbruddet kom saa voldsomt, at hun end ikke prøvede paa at skjule eller undertrykke det.

Alle hendes Barndoms Minder droge hende forbi, hun saa' sig, som den fattige, lille Pige, stiv og forfrossen uden for den forfaldne Gaard, hvorind de havde baaret hendes afdøde Fader; hun saa' sig i Vinterkulden og Snevejret udenfor det lille Hus, hvor hendes Moder, kort efter, at hun ved den fremmede Port havde forladt hende, laa stiv og kold, Brusaaen og hendes enesomme, første, brudte Forsøg dernede i Naturen, mellem Himlen,

Havet og den øde Synskreds. Først holdt hun Haanden for Øjnene, saa lagde hun Hovedet ned, som før, og græd, aldeles ude af Stand til at beherske sig.

Han gjorde en Bevægelse imod hende, som om han vilde have grebet hende i sine Arme, men pludselig lod han dem synke ned og flyttede sig nogle Tommer bort fra hende.

„Kun den er hjemløs, som er fattig paa Kjærlighed,“ begyndte han med sin smeltende Stemme. „De vil dog ikke sige, at De er saaledes stillet?“

Som om hun hørte Lyden af en dæmpet Sang, saa' hun forundret op.

Aldrig havde han talt saaledes til hende. Hun havde følt sig saa fremmed for ham, og i det sidste Aar havde han ofte anslaaet en saa drillende Tone imod hende, at hun undgik ham, naar hun kunde.

Forholdet havde fra hans Side, én Gang antaget en saadan Karaktér, at Hvid under fire Øjne havde givet ham en Paa-mindelse, som havde haft til Følge, at han udeblev i omtrent fjorten Dage, uden at de øvrige i Sagen interesserede kunde begribe Grunden til hans Fraværelse.

„De er begavet og vil, hvad Dag De behager, blive beundret; er elsket. Altsaa baade begavet og elsket. Hvad mere vinder et Menneske paa Jorden?“

Hun var hørt op at græde og saa' atter paa ham.

Drømte hun?

Han, som aldrig havde rost hende, som kun havde raillet og rettet. Vilde han nu indbilde hende — — — var det saaledes han vilde trøste hende?

Hun kunde ikke forstaa, at han kunde tro hende saa barnagtig, at en Ros, som i hans Mund kun kunde være Smiger, vilde betyde noget for hende. Hun kom i Oprør ved at tænke derpaa.

Han sad ganske stille og betragtede hendes vexlende An-

sigtstræk og følte en hemmelig Glæde over, at det med nogle faa, varme Ord var lykkedes ham at faa hendes Graad stillet. Saa maatte det ogsaa kunne lykkes ham at smelte den Is og Kulde, som hans Samtaler, hans Anvisninger — ti som saadanne opfattede han selv sine musikalske Rettelser, ingenlunde som Raillerier — ikke havde magtet at bortmane.

„Jeg er dybt forundret over at høre Dem — ja Dem — tale saaledes til mig,“ sagde hun endelig.

„Jeg fatter ikke, hvad det er, som saa dybt forbavser Dem. Tror De virkelig for Alvor, at jeg er saa blottet for enhver Medfølelse, specielt for Dem, som det synes, eller, hvad mener De?“ spurgte han sagte, idet han rejste sig op og stod stille foran hende.

De saa' et Øjeblik paa hinanden, fast og dybt.

Kamma blev forvirret over denne hans Maade at være paa. Da hun skulde til at give ham et simpelt Svar paa et simpelt Spørgsmaal, rødmede og skjælvede hun.

Saa blev hun ærgerlig, først paa sig selv, at hun kunde lade sig afficere af et Par Ord, som han maaske havde sagt hen i Vejr og Vind og ikke selv tillagde nogen Vægt, dernæst, over at hun havde været saa uforsigtig at sætte sig herude paa Verandaen i en saa bevæget Sindsstemning og endelig ærgerlig paa ham, at han havde overrasket hende i hendes Graad.

Og som Fortsættelse af sine Tanker, saa' hun op og spurgte:

„Hvordan gaar det til, at De kom hér tilbage? Jeg saa' Dem gaa bort med Thekla!“

Blodet blussede op i hans Kinder, og lige saa meget for at skjule sin Forvirring, som for at aflede hendes Opmærksomhed fra dette Punkt, svarede han:

„Jeg kunde jo intet vide om det Budskab, Posten bragte Dem; men véd derimod, at De paa denne Tid plejer at spille, og da formodentlig gjentog Bravur Nummeret fra i Gaar.“

„Som De saa vilde sidde i god Ro og Mag at kritisere,“ svarede hun rødmende. „Tak! skal De have!“

Saa hurtig som en Fugl var hun oppe, hilste ham og forsvandt ind i Huset.

„Frk. Lüders! jeg bønfalder Dem! hvor kan De dog tro, Frk. Lüders!“ raabte han efter hende, idet han søgte at indhente hende.

Forgjæves!

Den ene Dør lukkede sig ubønhørligere end den anden for Næsen af ham.

Saa gik han tilbage til Verandaen, alene, med sine stormfulde Tanker, satte sig et Øjeblik paa hendes forladte Plads, lagde Hovedet, hvor hun havde lagt det.

Lidt efter rejste han sig og gik bort.

„Spil nu et Stykke til Afsked, mit Pus! forinden Du skal til Ro,“ sagde Professoren, da Theen var taget ud og Familien var samlet i den hyggelige Havestue.

Kamma tog sin Violin op af Kassen, hvori den laa, parat til at pakkes ind til Rejsen. Hun og Thekla stode og smaa-snakkede afsides ved et Blomsterbord, hvorfra man kunde se Indgangen til Haven.

Heldigvis var Thekla saa opfyldt af, hvad hun havde oplevet, at hun ikke bemærkede Kammas febrilske Væsen.

„Jeg forsikrer Dig, Kamma!“ hviskede hun, „at mine tusend Kroner, som jeg faar i Brudegave af Bedstemoder, nu skulle anvendes til en saadan Himmelseng, som Mama og jeg saa' hos de nygifte. Ja! det er noget af det dejligste jeg har set! det er en rædsom Pris tusend Kroner! for en saadan Ark! men man har den jo hele sin Levetid!“

„Jeg troede,“ indvendte Kamma smilende, „at disse tusend Kroner skulde anvendes til en Rejse til Finland, de tusend Sjøers Land! var det ikke Bestemmelsen?“

„Ja men nu betænker jeg mig. Naar en Rejse er forbi, saa er den forbi! nej! det skal være en Himmelseng. Ja, Du kan ikke forestille Dig, som den er henrivende med sine Gardiner, forede med rosenrødt, som flattere én! — det er nok aparte! — men det er ved Gud sandt!“

„Hvad er det, som er sandt?“ spurgte Professoren. „Kom nu, liden Kamma!“

„Formodentlig er det Thekla, som har faaet en ny Idé med Bedstemoders Brudegave,“ sagde Fru Hvid, en lille, trivelig Kone med et behageligt, venligt Væsen og et Par levende, næsten rullende Øjne.

„Hvad er det?“ spurgte Professoren. „Det er bedst at blive Finland tro; det er en udmærket Anvendelse af Pengene, hvad vil hun nu?“

„Sig det ikke, Mama, aa, sig det endelig ikke!“ raabte hun og fløj hen og lagde Haanden paa Moderens Mund.

Kamma stemte sin Violin ved Vinduet. Et Par Gange forekom det hende, at en Skygge gled forbi Havelaagen; men der kom ingen.

Saa begyndte hun at spille Pathétique Sonaten, som var Professorens Yndlingsstykke. Musikken optog hende ganske, og hun havde maaske aldrig spillet skjønnere, thi gjælder det om en Forfatter, at hvad der under Nedskrivningen er dybt følt og sandt, ogsaa vil gjøre Indtryk heraf paa Læseren, da forholder det sig ligesaa med Sjælen i Spillet. Hvad der kommer fra Hjærtet, gaar til Hjærtet.

Da den sidste Tone døde hen, medens hun selv stod sammen-voxet med sit Instrument, og medens Professoren, hende uafvidende, tegnede hende, vaagnede hun ved Lyden af en Stemme, ude fra Verandaen!

„Ja! det er ægte Musik! saaledes skal det være!“

Kamma skjælvede over denne uventede Ros.

„Sofus!“ raabte Thekla og ilede hen imod ham med aabne Arme.

Ak! havde hun i Tide været mere sparsom med disse mange Omfavnelser, hvem véd?

Passer det om Kvinderne, som nogle paastaa, at de ikke kunne taale at blive forvante i Kjærlighed, saa passer det samme i langt højere Grad om Mændene.

Imidlertid var der et Par rullende Øjne, som havde iagttaget Kamma.

„Gaa i Seng, mit Barn!“ sagde Fruen. „Du skal jo tidlig afsted i Morgen og er nu anstrængt af Spillet. Skal jeg følge Dig op?“

Kamma vilde lægge Violinen og følge Fruens Opfordring; men i det samme tog Sofus den af hendes Haand og sagde:

„Spil min Yndling: *Ma pensée*, saa skal jeg pakke Violinen for Dem, ja, om De befaler, bære den efter Dem i Morgen tidlig.“

„Nej! hør til Sofus! det kan Du da ikke modstaa, vel?“ raabte Thekla.

„Det var galant! tag imod det! sig ja og tag ham paa Ordet: lad ham bære den til Jernbanen!“ tilføjede Professoren.

„Skal det være Jernbane?“ spurgte Sofus. „Jeg mente Frøken Lüders tog med Dampskib.“

„Hun tager over Korsør, maaske Du fortryder“ — bemærkede Professoren.

„Sofus! husk paa, at Du aldrig kan komme op!“ sagde Thekla og klyngede sig fast til ham.

„Aa, slip mig! sagde han lidt ublidt og gjorde sig fri for hendes Omfavnelse.

„Men Sofus!“ hun brødes næsten med ham.

„Naa! vær nu god!“ svarede hun og trak sig fornærmet tilbage.

Alt dette foregik i et Øjeblik, men to Par Øjne mødtes der efter, et Par brændende, bedende og et Par endnu flammende af sine Syner i Musikkens Drømmeverden.

Forstode de gjensidig, hvad de læste?

„Giv mig min Violin,“ sagde hun og rakte Armen ud, uden at se paa ham. „Jeg spiller paa den Betingelse, at De pakker min Violin — da jeg er træt —; men hverken følger mig eller den til Jernbanen.“

„Aa!“ raabte Professoren, „han skulde ikke slippe for saa godt Kjøb!“

„Som De vil!“ svarede Sofus, „ingen giver Guderne alt, det maa vi alle, alle lære!“

Saa spillede hun.

„*Ma pensée!* først saa lønlig henaandet, som et Suk i Nattevinden, klagende, skjælvende, derpaa dristigere, hæftigere, til sidst lidenskabelig, sejrrig. Midt i Sejrsrusen en pludselig Pause.

Hvem kalder?

En beslægtet Sjæl.

Ma pensée har fundet Gjenklang, Gjenkjendelse.

Themaet gaar over i en stormende Jubel, som lidt efter lidt glider over i en sagte, hændende Slutnings Variation.

„Det er unægtelig Geni! Tak! mit Pus!“ siger Professoren og farer op, hen og omfavner hende.

Hun græd.

„Ja, saaledes er det at dale fra Geniets underfulde Verden ned til Virkeligheden. Mit Barn! mit kjære, kjære Barn! Glæden og Smerten, véd Du, mødes evig og altid, og enhver, som har været indenfor Kunstens underfulde Tærskel har især følt det og kan tale med derom.“

Saaledes talte han til hende, dæmpet, ømt, som en Fader

til sit Barn. Hér, under Kunstens Fane var Feltet, hvor de to hørte hjemme.

Henne i den mørkeste Krog af Stuen sad Sofus Brun. Om han skulde beskrive, hvad han følte, formaaede han det ikke. Han havde i de forløbne Timer været et Bytte for de mest stormfulde Overgange fra Haab til Fortvivlelse. Nu laa hans „Sjæl som det døde Hav, hvorover ingen Fugl kan flyve“ *). Hvis hans Øjne ikke havde lyst med en brændende Glans, kunde man have troet, at han var død, saa bleg og ubevægelig sad han.

Beständig stode de to paa Gulvet.

Moder og Datter betragtede dem begge — det nytter ikke at nægte det — med Skinsyge. Denne Gift i Kvindernes indbyrdes Liv. Og dog vare disse to et Par aandsbeslægtede „kun“, thi i Verdens Øjne var det først noget, om Lidenskabelighed eller Sanselighed kunde regnes med.

„Jeg ser og forstaar, at Professor H. har Ret. Du maa og skal nu til Paris for at faa den saakaldte „fine Daab“, og saa en stor Flugt ud i Verden efter Triumfer og Laurbær, det kan ikke være andet!“

Sofus gøs, Blodet flød dog som Ild i hans Aarer.

„Hvorfor ere I saa tavse?“ spurgte Hvid og holdt Kamma imod dem.

Hun tog begge Hænder op for Ansigtet, næppe endnu ude af sin Drømmeverden.

„Stundom er Tavshed den allerdybeste Beundring!“ sagde Sofus og rejste sig.

Hans Stemme indeholdt en langt dybere Hyldest, end hans Ord.

„Ret saa!“ udbød Professoren, „saadan skal det være! en-

*) S. Kirkegaard.

hver Arbejder er sin Løn værd, og, man kan sige, ethvert Arbejde lønnes paa sin Vis! jeg kan godt lide at se Sofus engang komme med!”

„Hvad mener Du egentlig dermed?“ spurgte denne.

„Jeg mener selvfølgelig, at Du altid har forholdt Dig noget kold og noget tvivlende over for dette her,“ svarede Professoren og stillede Kamma over for ham.

„*Posito, sed non consesso!*“ svarede Sofus, idet han greb Kammass Haand, som han ridderlig bøjede sig ned over og kyssede, „imidlertid, jeg afbeder min tilsyneladende Synd i den egenkærlige Tro, at hvad jeg stod imod, maaske fik rigere Væxt, i Følge de bestaaende Love om Geniets dobbelte Ihærdighed overfor Forhindringer.“

„Jeg forstaar aldeles ikke den Kunst at svare paa saadanne smukke Ting,“ svarede hun halv syg af Undseelse og Nervøsitet over det brændende Kys paa sin Haand.

Saa bad hun om at maatte gaa til Ro, en Bøn, som dog kun blev bevilget, da hun erklærede, at hun var saa træt, at hun næppe kunde tænke.

Moder og Datter fulgte hende, den sidste med Armen slynget om hende. Alligevel var ingen af dem vel tilmode, Kamma allermindst, endskjønt hun vidste, at hun ikke havde gjort sig skyldig i den ringeste Brøde, hverken i Ord eller Handling, ja bevidst ikke engang i Tanker.

Hverken hun eller Professoren vare klar over den rette Sammenhæng.

„Hun ser mig fortvivlet sart ud, det geniale, udmærkede Barn!“ sagde Hvid til Sofus, da de vare ene, medens han sad og fuldendte sin Skizze.

„Hvad siger egentlig Lægen om hende?“ spurgte Sofus og gav sig til at indpakke Violinen.

„Han siger, at hun skal skaanes, passes paa o. s. v. Især maa ikke hendes Hjærte afficerers, da det har visse farlige Dispositioner; en mageløs Anordning for en attenaarig Pige, der, som hun kan komme til at sætte en Del af Verden i Bevægelse. Se, det er mig noget af det ubegribeligste, hvorfor Naturen nu sætter et saadant Geni i et saa fint Legeme, at det bogstavelig ikke kan bære det!“

„Man kan jo tænke sig mange Grunde, f. Ex. som Modvægt for Ærgjerrighed, Forfængelighed og mange andre Følelser,“ svarede Sofus, som rødmede og skjælvede ved sit Arbejde, som en nervøs Dame.

„Se, nu et Hoved hér ligger!“ fortsatte Professoren for sig selv, „det maa hun have tegnet. Havde hun blot haft Kræfter, saa skulde Du have set, hvad jeg havde faaet hende til at frembringe! En Tid tænkte jeg at se at ødelægge hendes musikalske Løbebane for at faa hende ind paa den for hende absolut sundere Malerkunst, jo vist! saa arbejdede hun i Smug langt alvorligere paa det andet. Saa gav jeg mig til at raillere hendes Tegninger — som Du — for at gjøre hende kjed deraf. Jeg opnaaede min Hensigt, men Du blot æggede hende til endnu større Flid.“

„Denne Rejse nu kan dog næppe andet end skade hende,“ sagde Sofus, som havde sine Grunde til, at han ikke nærmere ønskede at komme ind paa det brændende Punkt. „Bør hun i det hele rejse alene?“

„Aa, Lægen, som jeg netop traf for lidt siden, mener, at den dog næppe vil skade hende. Hun er jo født og baaren i Mosaik.

den jyske, skarpe Luft, og at Chr. Falk dør, har hun jo i flere Aar maattet være forberedt paa. Hvad derimod Rejsen angaar — jeg kan desværre ikke være borte i disse Dage for mit Billede til Udstillingen — kunde Du ikke ledsage hende en Smule?“

„Det tror jeg næppe!“ svarede han paa Nippet til at kvæles. Fruen og Thekla traadte ind.

Professoren spurgte om Kamma nu var kommen til Ro og om hun var meget træt?

„Man kan overdrive enhver Ting!“ svarede Fruen. „Jeg synes jo nok, at der i flere Henseender bliver lagt for meget Mærke til Karen Margrethe, mere end det er en ung Pige gavnligt.“

„Hun er ogsaa langt mere end en ung Pige, ret og slet!“ bemærkede Hvid noget uforsigtig.

En længe tilbageholdt Graad afbrød ham og Thekla fremstammede, afbrudt af Hulken:

„Papa og alle — alle — tilsidesætte mig, for — for-di — jeg ikke er bega-a-vet som Kamma, — — hvad jeg jo ikke kan gjøre for.“

„Hvor kan en saadan Tanke falde Dig ind? Mit eget, kjære Barn!“ spurgte Professoren kjærlig og tog hende i Favn.

„Ja — det gaar ikke ganske ret til!“ svarede Fruen, gjørende sig Umage for ikke at falde ind i nogen hæftig Tone. „Her i Huset skiftes Vind og Sol ikke lige af — nogen!“ hun fæstede sine rullende Øjne udfordrende paa Sofus, som fremdeles syslede med Violinen.

Han følte hendes Blik og bøjede sig dybere. Ingen havde dog nogen Forestilling om, hvor dybt hendes Ord ramte ham.

Thekla arbejdede sig mer og mere ind i en lidenskabelig Graad, som, om mulig gjorde Sofus endnu koldere for hende, end han alt var. Forgjæves søgte Fruen at dæmpe dette lidet tiltalende Udbrud. Thekla var i for stærk Fart til at hun kunde stoppe.

„Kom ind med mig i mit Atelier!“ bad Faderen, som hele Tiden forblev sig selv, ubekjendt som han var med Skinsygens hemmelige Traade.

„Gaar — saa — So — o — — fus — med?“ spurgte hun hen imod ham.

„Nej! lige over for dette Tilfælde er jeg aldeles magtesløs, Farvel!“

Uden at vente paa noget Svar eller høre paa nogen Henvendelse, forsvandt han ud igjennem Verandaen og Haven.

Thekla sank om i Faderens Arme.

„Min Gud! hvad mente han?“ spurgte Fruen og slog Hænderne sammen.

Den følgende Morgen ved Jærnbanen var alt tilsyneladende godt:

Thekla var atter sig selv og oprigtig bedrøvet over Kammas Bortrejse.

„Bliv nu ikke for længe borte, min søde, fornuftige Kamma!“ sagde hun, „jeg vil længes umaadelig efter Dig, og Du skal faa den ene Epistel fra mig længere end den anden!“

„Farvel mit Pus!“ sagde Professoren oppe paa Trinet. „Vær forsigtig og god og kom snart igjen til os. Jeg vil længes, baade efter Dig og din prægtige Musik. Hils dem alle!“

Saa brusede Toget afsted.

Kamma var bleg og lidende.

Der var i samme Coupé kun et Par gamle Damer, som ikke lode til at interessere sig for andet, end en lille, graa Terrier med blaat Halsbaand, som de førte med sig.

Det gjorde Kamma godt at blive alene med sine Tanker, som befandt sig i et fuldstændigt Chaos. Men det, som betog

hende mer end alt andet, ja endog, hvad hun bittert bebrejdede sig, mere end Christen Falks sidste Sygdom, var Sofus Bruns sælsomme Opførsel, og hun vidste ikke, om hendes Skræk eller Forbavselse var størst. Hun takkede nu Gud, at hun var udenfor hans Synskreds og nød formelig den Bevidsthed, at for hvert Minut, som gik, fjærnede hun sig mer og mere fra ham. Naar hun kom tilbage, maatte enten han være anderledes, eller hun vilde ufortøvet følge Professor H—s Raad at tage til Paris, ja lige meget hvorhen, blot bort, bort!

Med Forfærdelse følte hun, hvorledes hun i Tankerne gjenkaldte sig hans Røst og saa' for sig disse brændende Øjne med deres stumme Sprog.

Hvorfor føjede hun ham og spillede *ma pensée*? Hvorfor glemte hun, at han tidligere, halv spottende havde sagt: „Det er i Grunden gyselig sentimentalt, men bedaarende som al mulig hemmelig Elskov.“ Og en anden Gang havde han sagt: „Endelig svarer hun ham da! han har da ogsaa sukket og grædt sig sønder og sammen i den lange, smægtende Indledning.“ Alt det glemte hun i Gaar over hans funklende Øjne, hans smeltende Stemme. Hun hadede sig selv for en saa utilgivelig Svaghed.

Og hvem var han?

Hendes kjære, troskyldige Venindes tilkommende Mand! en Svisgersøn af det Hus, som venlig havde optaget hende!

Toget standsede.

Konduktøren slog Vinduet ned. Den friske Morgenluft strømmede ind. Hun lænede sig tilbage med lukkede Øjne og hvilede Hovedet mod Vognens Puder.

Da lød det for hendes Øre:

„Kunde De tro, at jeg ikke skulde naa at sige Dem Farvel!“
Som en Søvnghænger saa' hun op.

„Kandidat Brun!“

„Ja ham selv, maa jeg sætte mig ind hos Dem?“

Førend hun kunde svare, var han ved Siden af hende.

„Hvorledes kommer De dog her?“ spurgte hun endelig.

„Paa den naturligste Maade af Verden, tilfods,“ svarede han smilende.

„Og De kan komme op saa tidlig?“

„De har da Syn for Sagen.“

Han skiftede Plads og satte sig lige over for hende.

Da hun nu saa' op, havde hun en Fornemmelse af, at hun aldrig før havde set ham. Han saa' anderledes ud, end han plejede. Han var saa bleg med en mørk Rand under Øjnene, som gjorde dem endnu større og dybere, end de plejede at være, eller — retfærdige Himmell! — var det hende, som saa' ham med andre Øjne?

„De ser nervøs og træt, meget, meget træt ud,“ vedblev han. „Kan De se, at Fransk mændene har Ret i, at man bør placere sig lige over for sin Dame, for ret at kunne se hende i Øjnene.“

„Aa sæt Dem da igjen, paa dansk, ved Siden af mig, jeg beder Dem!“ svarede hun, medens hendes Kind fik sin smukke, røde Farve.

„Skjönt De beder mig om meget, vil jeg føje Dem,“ svarede han og flyttede sig.

„Hvad bringer Dem dog paa den løjerlige Idé at staa saa tidlig op?“ spurgte hun med et Anstrøg af Misbilligelse. „De kunde da i det mindste have overrasket Deres Forlovede, som fulgte mig til Jernbanen.“

Det blev hans Tur at blive rød.

„Sin største Møje lægger man ofte frivillig dér, hvor den mindst paaskjønnes,“ svarede han med et Smil.

I Stedet for at lægge Mærke til det meget undvigende Svar, følte hun sig næsten smertelig truffen. Næst efter Professor H., var Sofus den, hvem hun allermest skyldte sin musikalske Uddannelse. Hvornaar havde hun takket ham derfor? Aldrig.

Hun fik den inderligste Trang til at læse i hans Ansigt, hvad han tænkte dog herom.

Med Taarer i Øjnene vendte hun sig pludselig helt om imod ham og sagde:

„Aldrig har jeg dog takket Dem for alt, hvad jeg skylder Dem, det overvælder mig i dette Øjeblik aldeles.“

„Aa, jeg be'er!“ svarede han i den Tone, hun kjendte saa godt fra hans Raillerier. Han er krænket, tænkte hun, og har den største Grund dertil.

Hun følte sig utaknemlig og for en stolt og ærekjær Natur, er det en grusom Tort.

„Jeg kan ikke rejse bort, uden at sige Dem det,“ vedblev hun bævende. „Jeg er saa vred paa mig selv, fordi —“

„Jeg begriber ikke, hvad der gaar af Dem?“ svarede han kort. „Hvor kan det falde Dem ind at komme med saadanne Talemaader?“

„Talemaader, det er noget haardt! jeg taler om min Musik, om Deres — —“

„Det er endnu værre end Taalemaader, eftersom det er — Nonsens!“ svarede han.

Vogndørene bleve smeldede i paa den bekjendte sjællandske Maade.

Denne Lyd vækkede hende eller rettere, strammede hende op, ellers var hun bristet i Graad over baade ham og sig selv.

„Vi kjøre! luk op! hvordan kommer De ud?“ spurgte hun, idet hun fløj op under allehaande, livlige Fagter.

„Bryd Dem ikke derom!“ svarede han ganske rolig, „jeg kjører saa videre. De har vel ikke i Sinde at myrde mig?“

„Kjører De med?“ spurgte hun med en saa ufrivillig comisk Betoning, en Blanding af Overraskelse, Harme og Forbavselse, at han brast ud i en rigtig hjærtelig, ungdomsfrisk Latter, som tilsidst, baade smittede hende selv og fik de to gamle Damer

til at fnise, hviske, knibe hinanden i Armene og blinke til hinanden.

„Ja, hvorfor ikke? engang imellem maa man lade staa til mine Manuducender komme til engang at gaa forgjæves, sligt har man endelig hørt før, og én Gang burde det dog forekomme i min Praxis.“

„Har De aldrig forsømt?“ spurgte hun, et Øjeblik forglemmende alt det foregaaende.

„Ikke frivillig, førend i Dag — for Dem!“

„Det lyder næsten, som det var min Skyld, det vil De dog ikke paastaa?“

„Det er jo vitterligt, at det er Deres, især Deres overraskende, uformodede Talers Skyld!“

„Kandidat Brun!“

„Hum!“ hostede han, da hun nævnede hans Navn, derefter hviskede han til hende:

„Tidt nok har jeg lært Dem: *nomina sunt odiosa*. Danmark er et bitte, bitte Land. Hvorfor navngive os for disse to livlige Kaffesøstre. Skulle vi fortsætte paa fransk?“

„Nej! kort og godt! jeg har faaet mer end nok af Deres Kritik; desuden véd, hverken De eller jeg, om De ikke forstaa Fransk,“ svarede hun.

„Jeg indestaar baade for dem og deres Plejebarn!“ Saaledes gik det, lige til den følgende Station, og saa passerede de den ene efter den anden. Saa kom de til Roskilde. Kamma bad ham indtrængende om at tage tilbage.

„Nej, nu følger jeg Dem til Korsør! det gjør hverken fra eller til,“ svarede han, „maaske ogsaa over Vandet, hvis De ønsker det?“

„Gud!“ sagde den ene gamle Dame og puffede til den anden. De opfattede Situationen helt vel.

Kammas Rædsel var saa uforstilt, at den gjorde en brat

Ende paa den gemytlige Stemning, som fra hans Side ogsaa var paa Nippet til at blive outreret.

Enkelte Passagerer vare komne til. De to gamle Damer med deres Terrier steg ud i Sorø, kjede over, „at Pligten kaldte dem bort fra deres interessante Observationer,“ forsikrede Sofus.

Ved den følgende Station bleve Sofus og Kamma alene i Coupéen.

„For at benytte den Tid vi nu have, vil jeg spørge Dem, om mit Væsen og min Maade at være paa over for Dem i den forløbne Tid nogen Sinde har krænket Dem?“ spurgte Sofus meget alvorlig, da de kjørte videre, „for i saa Fald er jeg selv uvidende om min egen Opførsel!“

„Hvor kan De spørge saaledes? De, som før ikke tillod mig at oprette en Forglemmelse, nej en Tilsidesættelse af de aller simpleste Hensyn, for ikke at tale om den Taknemligheds Gjæld —“

„Ti nu stille!“ afbrød han hende, „hvad bryder jeg mig om Deres Taknemlighed! vis mig! at De har saa megen logisk Sans, at De kan give mig et simpelt Svar paa et simpelt Spørgsmaal. Har jeg krænket Dem eller ikke, ja eller nej?“

„Nej, aldrig har De krænket mig, tværtimod — —“

„Det er godt! giv mig Deres Haand paa, at det er et frimodig nej — alt det andet bryder jeg mig ikke en Døjt om!“

„Nu vel da! nej!“ svarede hun og rakte ham sin Haand. Han klappede den ømt og beholdt den mellem begge sine.

Saa rejste han sig, gik et Par Gange op og ned og satte sig saa lige over for hende.

„Jeg vilde ønske,“ sagde han med den dæmpede, inderlige Stemme fra i Gaar, „at jeg maatte følge Dem helt hjem, dels fordi jeg baade maa og vil engang se alle de Steder og Mennesker, hvorom vi saa ofte have talt, og dels fordi jeg egentlig ikke finder, at De burde rejse alene — havde jeg noget over Dem at sige, fik De ikke Lov —; men jeg kan kun bøje mig for

Deres bestemte Ønske, da jeg ikke nu formaar at gjøre Dem imod.“

Hun havde paa Munden at ville svare, at han allerede havde gjort hende meget imod med at følge hende saa langt, men saa svarede hun:

„Om De ikke finder mit Spørgsmaal alt for underligt, vil jeg gjerne spørge Dem om Thekla — Professorens, tror De, kunne have imod, at De er fulgt dette Stykke med? Jeg vilde ikke for alt i Verden —“

„Jeg troede, De vidste, at min Onkel i Gaar spurgte mig, om jeg ikke kunde følge Dem, hvortil jeg svarede, at jeg troede det ikke. At jeg valgte at staa paa i Frederiksberg, bliver ene og alene min Sag. Kunde De et Øjeblik tro, at jeg vilde ud-sætte Dem for noget, jeg ikke kunde svare for?“

„Aa nej! nej! jeg er da ogsaa altid saa uheldig lige over for Dem; men det gjør mig godt at høre, at Professoren hér, som altid, har tænkt paa at glæde mig!“ svarede hun synlig lettet.

„Ja, hvis det virkelig var Dem en Glæde, at jeg fulgte Dem, saa har jeg faaet den eneste Tak, jeg bryder mig om; men maaske gjælder Deres Glæde kun min Onkels Omsorg?“

Sofus kjendte bedre end nogen anden sin Onkels kjærlige, næsten barnlige Omtanke; men han var i den Sindsstemning, at han ikke kunde taale Kammas Ros over nogen som helst Mand, gammel eller ung.

„Kunde jeg endda faa Lov at følge Dem til Jylland blot!“ spurgte han pirrelig, da hun tøvede med Svaret.

„De lovede jo for nogle Minutter siden —“

„Det er sandt! jeg glemmer altid, at der i denne Verden er begunstigede og ikke begunstigede, og at de sidste ofte blive besværlige.“

„Det var stygt sagt, Kandidat Brun!“ svarede Kamma og blev blussende rød, „De burde kjende mig bedre end som saa!“

Saasnart Ordene vare sagte, kom Skræmmebilledet fra før igjen og en indvendig Stemme hviskede til hende: Du gjør ham Uret! hvorledes skulde han ogsaa kjende Dig, utaknemlige! som ikke engang har takket ham!

Men nu var det sagt!

Det varede saa længe, inden han svarede, at hendes Øjne listede sig op til hans Ansigt.

Han var meget bleg, og hun mødtes med et Par underlig bedrøvede Øjne.

„Jeg skal aldrig oftere fornærme Dem. Vi skilles altsaa i Korsør, naar jeg har fulgt Dem ombord,“ svarede han.

Samtalen gik lidt i Staa.

Men saa begyndte han, mild og venlig at tale med hende om hendes Barndoms Venner og Barndoms Egne. Især opholdt han sig ved Chr. Falk og beklagede, at han aldrig vilde faa ham at se.

„Jeg husker ham kun, som mer eller mindre lidende, altid hostende; men da han var i sin Kraft, var han en smuk, stor Mand med et Ansigt lige saa ædelt, som Sindet.

Og med Begejstring og levende Farver, fortalte hun ham om sin Barndoms Ven, om Vesterhavet, Klitterne, Havgusen, Brusaaen, de store Udsigter, saa øde og saa forunderlig tiltalende, om Snestormene ved Vintertid, om Lærken i sin Rede, Hjejlen og de tavse, nøjsomme Mennesker.

Saa holdt Toget.

„Tak! for denne uforglemmelige Tur!“ sagde han. „Der gives Timer, hvoraf ethvert Menneske kun har faa; men de forgyldte Tilværelsen og forsone én med Livet!“

Da Skibet gled fra Land, saa' han mellem mange Passagerer, kun én Skikkelse, finere og nydeligere end alle andre, og da hans Øjne ikke mere kunde gjennemtrænge Rummet, vendte han Blikket indad, i Sjælen, dér gjenfandt han hendes Billede, usét af den hele Verden.

Karen Margrethe kom tidlig nok til at lukke sin Barndoms-
vens Øjne. Nogle af hans sidste Ord til hende vare: „Du skal
ikke være „harmt“ over, at vi gamle dø. Vi have jo haft vor
Tid, og længere end hertil kommer ingen af os, hvordan vi
saa stillede vore Sager“.

Fjorten Dage efter hans Bortgang, døde Sminkekrukken af
Lungebetændelse. I Førstningen troede hun ikke paa sin Syg-
dom og betjente sig paa det hæftigste af sine Skjønhedsmidler;
men da hun følte Kræfterne svinde, glemte hun lidt efter lidt
Verdens Forfængelighed og fandt sig med samme Resignation,
som i saa høj Grad findes hos Almuesfolk paa Landet, i det
uundgaelige.

Kammas afdøde Ven havde efterladt hende tyve tusend
Kroner strax, og naar hans Hustru døde, skulde hun arve
Gaarden, som omtrent var det tredobbelte værd.

Madam Falk var imidlertid ikke at bevæge til at blive
boende paa Gaarden efter Mandens Død. Hun flyttede ned i
det lille Hus, hvor Karen Margrethes Moder døde, og Kammas
maatte finde sig i strax at overtage Gaarden. Da hun besøgte
Madam Falk, sagde denne grædende til hende:

„Det skal kun vare en lille Tid, inden de skulle flytte mig
herfra. Jeg savner „ham“ saa inderlig, at Vorherre nok snart
hører min inderlige Bøn at tage mig herfra.“

Hun var flere Aar ældre end Falk og overlevede ham ogsaa kun i næppe to Aar.

Til Lykke for Kamma havde Falk i sine to sidste Leveaar, da han næsten aldrig forlod sin Stue, omtrent aldeles overladt Driften af sin betydelige Ejendom til Henrik Sølling, Kammass tavse Ven fra Barndommens Dage.

Sagen blev nu derved lettelig ordnet saaledes, at Henrik flyttede ind paa Gaarden for at tage fast Ophold dér og styre det hele for hende. Den afdødes Omhu for sin Myndling viste sig gjennem alt. Saaledes havde han udtrykkelig udsét Henrik og ikke Knudstrup, som gjentagende havde tilbudt sig, til at styre Gaarden. Han vidste af Erfaring, at den førstes Paalidelighed og Udholdenhed langt overgik den sidstes. Og omsigtsfuld, som han var i dette Tilfælde, havde han vist sig i alle andre. Alle hæderlige Folk, som skyldte ham Penge, uden Hensyn til om det var større Summer, fandt deres Konto strøget, da Opgjørelsens Dag kom. Præsten fik sine indviklede Forhold ordnede og Sognets fattige vil, ved forskellige Legater, i Tidens Løb faa rig Anledning til at mindes ham.

Det var et højst ejendommeligt Optrin, da Fru Knudstrup en Maanedstid efter Falks Død sagde til Kamma, at nu, da Sagerne endelig vare saaledes ordnede, at Henrik havde overtaget hendes Ejendom, bad han om at maatte hilse paa hende for at høre hendes nærmere Ordre.

Hendes Ordre!

Hun vidste ikke, om det mest var flovt eller komisk.

Kamma havde kun hidtil talt ganske i forbigaaende med ham, da alle disse Dage eller Uger havde taget saaledes paa

hendes Kræfter, at det i højeste Grad havde været fornødent at skaane hende.

„Hun ser ud, min søde Moer!“ sagde Knudstrup ofte til sin Hustru, „som om hun skulde bag efter Falk, i Steden for at arve alt hans Gods.“

„Hun er saa ung — det er mit Haab, at hun maa — jeg kan ikke tænke mig andet! — komme til Kræfter. Skjönt de bedste — det kjender man nok! — gemmer Vorherre tidlig hen!“

Og hendes Bedrøvelse var saa uforstilt, at hun stedse brast i Graad over sine egne Betragtninger herover.

„Men kjære Tante!“ — saaledes kaldte Kamma hende — „hvad skal jeg dog sige til Henrik Sølling? Jeg har jo ikke mindste Forestilling om nogen Ting og kan ikke begribe, at jeg skal eje denne Gaard, især ikke medens Madam Falk endnu lever!“

Fru Knudstrup maatte næsten smile over hendes Skræk og Undseelse.

„Ja tale med ham — maa Du! mit Barn! og jeg forestiller mig, at det maa være Dig, som maa agere — for han kan slet ikke!“

Endelig kom da Kamma ind i Stuen. Han blev saa rød som Blod, gjorde sit bedste Skrabud, rømmede sig med den spæde Lyd, som Kamma mindedes saa vel. Hun gik hen og gav ham Haanden. Han gjorde en Bevægelse som om han havde faaet et elektrisk Stød.

„I min Barndom var De stedse min Ven,“ begyndte Kamma, bevæget til Taarer, „det har jeg aldrig glemt og skal aldrig glemme; — kan De huske ude ved Brusaaen, og senere ved — Porten?“

Han fremstammede et møjsommeligt: ja.

„Her viser De Dem atter som min Ven, og jeg er overbevist om, at paa Jorden findes ingen, som med mere Omhu og Sam-

vittighedsfuldhed vil tage sig af mine — Sager. Fuldt ud kan jeg stole paa Dem!“

Hun saa' op, men tog strax Øjnene til sig, da hun bemærkede, hvor forlegen han var.

„Det kan De!“ svarede han endelig, uden at bevæge Læberne, som om Røsten ikke kom fra ham.

„Jeg husker saa godt af Navn baade Brakmarker, Agerjord og alle andre Benævnelser, véd, naar der skal pløjes, og naar der skal saas, kjender Vaarsæd fra Vintersæd, inden det gaar i Vipper,“ svarede Kamma smilende for om mulig at bringe ham ud af Forlegenheden ved at føre ham ind paa sit eget Felt; „men det vilde nok staa daarlig til, om jeg selv skulde tage nogen Bestemmelse alligevel.“

Han brægede sin vante Lyd.

„Blandt alle Christen Falks Velgjærninger,“ vedblev Kamma ufortrøden, „er ogsaa den, at han har vidst at overdrage alt i de rette Hænder. Jeg hører med Glæde, at han tillige har betænkt Dem i sit Testamente. Ja! saadan en Ven er det kun forundt faa Mennesker at finde!“

„Det skal De have Ret i!“ svarede han mere fuldtonende, end hun troede ham i Stand til.

Saa talte hun ivrig om Fortiden med alle de svundne Minde, engang imellem fik hun et lille Svar, som overtydede hende om, at han i alt Fald fulgte med.

Omsider var Stoffet opbrugt, der blev en Pavse.

„Ja, saa haaber jeg!“ sagde Kamma og rejste sig, „at De skriver til mig, hvis der er noget nødvendigt, som jeg skal spørges om. Ethvert Brev med Professor Hvids Adresse vil altid komme til mig, enten jeg er i Danmark eller ikke.“

„Er De — — ikke altid — i Danmark?“ spurgte han maalløs.

„Ikke altid. Jeg rejser udenlands, maaske i nogle Aar!“

Hun saa' ikke, at den stakkels Fyr greb krampagtig fat

omkring sin Stol, ellers vilde han være falden om, saa svimmel blev han.

Hun var træt og ønskede at blive alene; men nænnede ikke at vise det ringeste Tegn derpaa, for ikke at saare ham.

„De maa love mig, altid at være god og hensynsfuld imod Madam Falk, som De var og — er — imod mig,“ sagde hun mildt. „Det piner mig, at man aldeles intet kan gjøre for hende!“

Han var ikke i Stand til at fremføre et Ord.

Kamma, som saa godt, som nogen, kjendte den dybe, tunge, indelukkede Sorg, blev endelig opmærksom paa, at han var anderledes, end han plejede at være.

Venlig gik hun hen til ham, lagde sin Haand paa hans Skulder og sagde:

„Er De bedrøvet? De ser ud, som noget tyngede Dem. Sig det til mig, som har en stor Gjæld at betale Dem tilbage.“

Han saa' paa hende med et saa mærkværdigt Blik, at hun blev bange for ham og uvilkaarlig sagde til sig selv: „Hvad ligger der dog i disse Øjne; jeg begriber det ikke!“

Han rystede tavs paa Hovedet, og hun sagde ikke mere. Hun anstrængte sin Hjerne med at udgrunde, hvad hun skulde finde paa.

Saa sagde hun pludselig:

„Skal jeg spille lidt for Dem, inden jeg rejser?“

Han nikkede.

Med en Følelse af Befrielse, gik hun ud af Stuen for at hente sin Violin og for at faa Fru Knudstrup tilbage med sig.

Da hun kom igjen, var han forsvunden.

„Du har ønsket at tale med mig,“ sagde Professor Hvid nogle Dage efter Kammas Afrejse, til Sofus Brun, hvem han besøgte paa Kollegiet.

„Efter mit Brev til Dig, kjender Du Grunden, hvorfor jeg ønsker det,“ svarede Sofus, som saa' bleg og lidende ud.

„Dit Brev er saa udtømmende,“ svarede Hvid, „at jeg i Grunden ikke véd, hvorledes Du yderligere kan ønske at tale med mig. Naar Du ikke elsker min Datter og ønsker Forlovelsen hævet, saa er der, synes mig, i Øjeblikket ikke mere at tale om.“

„Forstaar Du da ikke min Smerte? Forstaar Du ikke, hvor tungt det er mig at skilles fra — eder — fra Dig? Forstaar Du ikke, at først igjennem den haardeste Kamp med mig selv, er jeg naaet hertil, og naar vi nu maa skilles, da er det endnu mere af Hensyn til Thekla, end til mig selv?“

„Nej og — ja!“ svarede Hvid, „men Du maa dog ikke glemme, at vi to ere, som et Stykke Nutid og Fortid, der alt saa følge efter hinanden, men ikke gaa sammen!“

„Du mener?“

„Det er ligegyldigt, Sofus, hvad jeg mener; jeg vil kun søge at forsone mig med det uundgaaelige og efter Evne trøste, hvor jeg kan,“ svarede Hvid stille og elskværdig. „Thekla er meget bedrøvet, men hun maa ud over sin Sorg, som alle Mennesker, tidlig eller sildig, maa det. Jeg har ingen kjendt, som er gaaet fri af Sorgen!“

„Hvert Ord af Dig piner mig,“ svarede Sofus, „men jeg vil kun, at Du skal indrømme mig, at Kjærligheden er en fri Følelse, som ingen befaler til sig, ej heller formaar at byde over.“

„Mine Tanker ere nu anderledes, dog er jeg ikke her for bittært at strides med Dig,“ svarede Hvid.

„Jeg forlanger kun, nej, jeg bønfalder Dig om at vise mig Retfærdighed,“ svarede Sofus. „Tror Du, at jeg har stridt eller ikke?“

„Jeg skal fortælle Dig en Historie fra min Tid,“ svarede Hvid. „En ung Mand, man fandt ham smuk og talentfuld — gjorde endog meget Væsen af ham — var forlovet med en ung Pige, han selv havde valgt. De vare meget lykkelige. Da de havde været forlovede et Par Aar, kom hans unge Kusine hjem fra et Pensionat i Paris. Hun var fortryllende og forelskede sig ved første Øjekast i ham. Hele Verden fandt, at de vare som skabte for hinanden. I samme Stund det kom ham for Øre, drog han lidt umotiveret bort. Han følte, at hans og hendes Fred, som han var bunden til, var i Fare. Han léd noget, som ingen i Verden har hørt om; men uforsagt kastede han sig ind i Arbejdet, og da han følte sig stærk nok, drog han hjem og ægtede sin Brud. Hans Liv har været lykkeligt. Den skønne Kusine saa’ han tidt; hans Hustru er en lidt skinsyg Natur, men erkjender, at hun aldrig har haft Grund til Skinsyge.“

„Hun har taget til Takke med de Smuler, hun kunde faa! saaledes ere de fleste!“ svarede Sofus bittert. „Det er og bliver altid kun de enkelte, som gjøre Skridtet fuldt ud: alt eller intet. Denne stærke Mulighed for et intet, er saa forbistret for de allerfleste Mennesker; nej! saa hellere redde, hvad reddes kan!“

„Om et Menneske intet vil opnaa, det staar unægtelig til ham selv,“ svarede Hvid rolig, „anderledes forholder det sig med denne store Mundfuld: alt. Hvad er alt?“

„Hér i dette Tilfælde er det naturligvis at faa den, man alene elsker. Hvad mere bryder man sig om? Følgelig er det alt!“

„Ja—a“, svarede Hvid og blev meget rød, „i det mindste indtil en ny, endnu skønnere Stjerne fordunkler den foregaaende.“

„Onkel! det var ikke saaledes, jeg ønskede at tale med Dig!“ udbrød Sofus fortrydelig.

„Det er ikke mig, som har søgt Dig, men da nu Samtalen meget naturlig ikke kan undgaa det bitre Element, saa vil jeg

sige, at endelig er mig det hele klart — Taabe! at jeg ikke har set det! — Du elsker Kamma!”

„Onkel!”

„Jeg forbavses over min Blindhed. Det er, fordi jeg tog dine Drillerier bogstavelig, fordi jeg hos hende aldrig sporede nogen Dobbeltthed!”

„Jeg sværger Dig til!” svarede Sofus, bleg af Vrede — „og saa megen Agtelse maa Du dog vel have for min Sandhedskjærlighed, hvordan Du end dømmer mig —, at mine sande Følelser ikke have været mig bevidste, mer end højst tre Maaneder. Hvis Du vil anstille en dybere Betragtning, maa Du fra dette Tidspunkt kunne paapege en Forandring i mit Væsen og i min Opførsel. Tænk paa mine uregelmæssige Besøg med mange Dages Mellemrum. Og Du tror ikke, at jeg har kæmpet og lidt?”

„Det har jeg aldrig sagt!” svarede Hvid, „saa lidt som det er min Hensigt at saare Dig, hvad der ingen Grund er til, eftersom jeg selvfølgelig ikke ønsker det brudte Forhold gjenoprettet.”

„Men før priste Du — „denne Herre!” — som overvandt sig, resignerede og — lod sig nøje!” svarede Sofus bittert. „Jeg forstod helt vel Meningen!”

„Denne Herre lod sig ikke nøje med mindre end en dyrekjøbt Lykke. Denne Herre var — mig!” svarede Hvid og rejste sig i sin fulde Højde. „Maaske oplever den Slægt, hvortil Du hører, hvad jeg og mange med mig have erfaret, at eders Anskuelser om Pligt og Højhed, blive vendte paa Hovedet af eders Efterfølgere. Saa kan Du tænke paa mig, som blev mine Idealer tro, uden at fortryde. Gid Du, med samme Sindsro, engang maa kunne sige det samme!”

Med disse Ord gik han hurtig bort.

Længe efter, at hans Skikkelse var forsvunden, sad Sofus paa samme Plet. Pludselig brød han ud i en bitter Latter og rejste sig.

„Hvem der kan tale om Lidenskaber, som han, har enten glemt alting tildøde, eller ogsaa aldrig haft nogen!“ udbrød han. „Kun at rejse bort! saa var Livet i Sandhed let at komme igjennem. Altsaa, pakke sine Lidenskaber sammen, forsegle dem, lægge dem ned i en af de hjemlige Skuffer og saa afsted afsted! — og han vil tale med om Lidenskab!“

Han holdt Hænderne for Ansigtet og der trængte sig et Par Taarer ud imellem Fingrene. Det var ham svært at skulle skilles fra denne smukke, store Kunstner med det barnlige og dog saa forunderlig faste Sind, og det var saa bittert at blive set ned paa af ham.

Hans eneste Trøst — og hvilken Trøst er almindeligere! — var den, at han blev ikke forstaaet. Overfladiske Naturer slaa sig let tiltaals med den og blive desto ømmere og mere tilgivende over for deres kjære jeg; men for større og alvorligere Naturer er denne Trøst et forøget Bidrag kun til deres Smerte.

Sofus maatte tilstaa for sig selv, alt som han blev besindigere, at Hvid i alle Livets Forhold var en ædel, fast og mandig Karakter, som han kunde beundre, om end aldrig i sit Hjærte Anliggende følge efter.

Alle Experimenter havde han opstillet, ogsaa det at indbilde sig selv, at der ikke var noget videre ved Kamma, en stille, tung, indesluttet Natur med et yderst skrøbeligt Helbred. Ak! hvad havde det at sige over for en Aand, et Talent, et Geni, som hun. Dage og Timer sammen med hende var dog tusend Gange at foretrække, fremfor et helt, langt, langt Liv med Thekla, mer end alt, hvad Jorden formaaede at byde ham. Han forsøgte at forestille sig hende uden Geniet, hvad hjalp det? Lige højt vilde han elske den rene Sjæl, som talte ud igjennem hendes store, drømmende Øjne.

To Uger senere fik han, gennem en gammel Tante at vide, at Kamma nu var rig og uafhængig; var det en forfærdelig Vanskelighed mere?

Et Øjeblik trøstede han sig med at tænke paa, at ingen kunde være det for hende, som han, hvis Øre var saa fint og kritisk anlagt, hvis Talent for Sprog vilde komme hende fortrinlig tilgode paa hendes fremtidige Kunstrejser og hvis nøje Kjendskab til hendes sarte Konstitution særlig vilde være skikket til at værne om hende. I næste Øjeblik vaandede han sig ved den Tanke, at ingen var umulig som han. Han havde et Par Gange hørt hendes næsten strænge Dom over enhver Utroskab. Hvorledes vilde hun betragte hans Brud med Thekla? Og hvorledes vilde han fuldt ud kunne erstatte hende alt, hvad en Forbindelse med ham vilde berøve hende? Hun holdt af Thekla paa en søsterlig Maade, hun agtede den godmodige, lidt skinsyge Fru Hvid, og endelig højagtede hun Hvid som en Ven, næsten som en Fader. Han, i hvis Hus hun havde sit Hjem, han, som i Kunsten var hendes ligestillede; og den sidste Aftens Scene, da hun og han stode midt paa Gulvet, alene, i deres egen Verden, traadte martrende og betegnende frem for ham. Kun den mest hengivelsesfulde Kjærlighed kunde forlade dette. Var hun i Stand til en saa opofrende Følelse? Og turde han mene, at han var det værd?

Han oplevede ogsaa andre Timer, hvor han forkastede og fornægtede alt. Dette usle, usikre Liv med sin fortærende Higen og sine utilfredsstillede Længsler, dette Liv, hvori man lige ufri-villig drog ind og ud, hvor dumt at sørge!

Enten maatte man, som den vise finde sig i alt, hvad som mødte, eller man burde styrte sig ind i Adspredelsernes Hvirvel, helst saaledes, at Aarene svandt ind til Dage, og Dagene til Timer. Kun igjennem, kun igjennem!

Eine grosse Landstrass' ist unsere Erd',
 Wir Menschen sind Passagiere;
 Man rennet und jaget zu Fuss und zu Pferd,
 Wie Laufer oder Couriere*).

Ja, igjennem, igjennem kun! Wie Laufer oder Couriere! blot faa en Ende paa det!

Saadanne Time vare ham de sværeste at faa Ligevægten efter. Han var ikke ungdommelig nok til at vove sig paa en saadan Maade ind i Livet, og han var for skeptisk og havde for megen sædelig Alvor til et Øjeblik at tro, at dér vilde være nogen Trøst at finde. Men, som Dagene gik, følte han sine Tanker og sin moralske Styrke mer og mere fængslede i et evigt Kredsløb om sin Lidenskab, dobbelt tungt, fordi han var uden enhver Efterretning, baade om Kamma og den Familie, han havde vendt Ryggen.

Tilslidst blev Tilstanden ham uudholdelig, og han besluttede at skrive til Kamma.

En forunderlig Forsagthed hvilede over Kamma. Hun følte at Opholdet i Jylland, hvor velgjørende det end før virkede paa hende, nu havde den modsatte Virkning. Hertil bidrog dog især den for hende uforklarlige Tavshed, som Familien Hvid iagttog. I det hele havde hun kun haft tre Breve, alle fra Professoren, milde og deltagende, men saa forunderlig afbrudte, næsten intetsigende vare de. Ikke Spor af Svar paa hendes lange, varme Epistler.

Det bedrøvede og krænkede hende i den Grad, at hun næsten ikke mere kunde udholde at bære det, saa meget mere

*) Heine.

som Fru Knudstrups aldrig hvilende Hengivenhed havde opdaget Grunden, hvilken forekom hende ligesaa forunderlig, som Kamma. En Gang talte hun derom, men da hun saa', at det næsten gjorde ondt værre, holdt hun op. Kamma, som ikke kunde bekvemme sig til at beklage sig, følte imidlertid, hvorledes Fruens Øjne spejdende fulgte hende. Det pinte hende endnu mere.

Hvis hun havde anet, hvad den trofaste Kone léd, baade over at se hende bedrøvet og især over, at hun maatte holde inde med alle sine tænkte, trøstende Sententser, vilde hun have paaskjønnet hende, som hun fortjente. Men der gives meget, som selv de bedste imellem Ungdommen, kun kunne lære gennem Erfaringen af Livet; derfor bør man ikke ved alle Lejligheder, dømme dem strængere, end de fortjene.

Kamma vilde nu ikke skrive flere af sine lange, kjærlige Breve; og skjønt hun af sit hele Hjærte længtes efter dem, hun havde forladt, kunde hun heller ingen Bestemmelse tage om Hjemrejsen. Vel behøvede hun ikke mere at være afhængig af deres Hus eller Hjem, men det var saa forfærdelig at tænke, at hun var glemmt strax, som hun var ude af Øjesyn; de vidste, hvor ene hun var. Hendes varme Hjærte frøs saa underlig sammen og noget i Slægt med den bitre, kolde Trods, som havde dræbt Varmen i hendes Moders Sjæl, lagde sig om hendes indre Liv; det var Mistroen til Mennesker, som fødtes hos hende, og saa en vis kold Foragt, der er en Gift for Sjælen og saare vanskelig nogen Sinde at faa helt udryddet.

Alt det oplevede havde hun i Tankerne gennemgaaet, saaledes som man altid gjør det, naar man staar over for noget ukjendt og smerteligt. Den eneste Grund, hun kunde tænke sig for en saadan Handlemaade, var, at Cand. Brun havde fulgt hende.

Men hvad var der hændet?

Hun mindedes ikke andet efter alle de bevægede Dage

hun hér havde levet end, at hun et Par Gange havde fundet ham mere livlig og mere øm, end han behøvede at være; men maaske de særegne Omstændigheder ved hendes Hjemrejse havde gjort ham saa febrilsk og overdreven.

At han skulde være en saadan Pjalt, at han kunde have sagt noget om hende, som kunde have fornærmet Fruen eller Thekla, det maatte være aldeles umuligt!

Desuden, hun havde selv skrevet til Thekla, at han havde fulgt hende, og Professoren havde i et af de tre korte Breve, skrevet, at det glædede ham, at hun havde haft Selskab af Sofus paa en Del af Rejsen.

Saaledes var Situationen, da hun kom ind med sin Violin, ledsaget af Fru Knudstrup, for at spille for Henrik.

Hun brast i Graad.

Havde hun slet ingen mere, som brød sig om hende, ogsaa han forlod hende nu.

„Mit kjære Barn! — Gud skal vide, at han holder da nok af Dig, om nogen gjør det! — men — jeg forestiller mig, at han — er bange for sig selv. Du er ikke rask — det er jeg vis paa — har længe sét!“ sagde Fruen og tog hende om Halsen.

Kamma ønskede, at hun kunde kaste hende langt bort. Upaalidelige vare alle Mennesker! og hun var forbitret paa sig selv, at hun ikke bedre havde behersket sig.

Endelig lykkedes det hende at komme bort; men hun saa ikke, hvor bitterlig den lille Porcellænsfrue græd. Hun havde fortjent en kjærligere Imødekommen, langt mere ensom i Verden, som hun var, end Kamma.

Ud mod Havet ilede hun med Vestenvinden efter sig; men da hun kom til Brusaaen, saa' hun Landpostbudet, som vinkede til hende.

Han bragte hende et moderne Brev i en af disse store, pretentjose Konvoluter, hvor Indhold og Format ofte ere i et Misforhold til hinanden.

Hun kjendte Haandskriften.

Blodet fór op i hendes Kinder, og hastig sønderrev hun Omslaget, som om hun udøvede en Hævn paa Brevskriveren.

Hun forstod det ikke.

Var han gal?

Nej! det maatte vel være hende, som læste forkert. Hen til Broen gik hun; dér maatte hun vel blive saa ædru, at hun kunde læse ret.

Hun satte sig og støttede Albuerne paa Knæet, og saa læste hun, som om det var en uhyre Lektie, hun skulde lære udenad. Det varede ogsaa længe, inden hun begyndte at forstaa! endelig kom det! Saa tog hun, medens Blodet hvirvlede op i Ansigtet paa hende, saa det bankede i Tindingerne, krøllede Brevet sammen i en uformelig Bold, og vilde kaste det ud i Aaen, at den kunde føre det bort til det vilde Hav, hvormed det forekom hende, at Indholdet stemmede. Men som det skulde flyve ud af Haanden paa hende, mærkede hun bag ved sig en Bevægelse, og en Haand greb om hendes.

„Hvis De tænker paa Brevskriveren med de samme Følelser, som synes at besjæle Dem overfor Brevet, saa har han Grund til at ønske sig til Lykke!“

„Candidat Brun! hvordan kommer De hér? — De vover! — De har beluret mig!“

Med en Hæftighed, som forbavsede ham, fremførte hun disse afbrudte Sætninger imod ham.

„Nu skal De høre mig med Ro!“ svarede han besindig,

skjønt han følte sig saa medtaget, at han havde Møje med at samle sig.

„Allerførst vil jeg motivere min Nærværelse for Dem. Da jeg havde lagt Brevet til Dem i Postkassen, mødte jeg ude i Frederiksberg Have, Tante Kruse, som er den eneste jeg har modtaget nogen Underretning af, siden mit Brud med Thekla. Af hende hørte jeg, at Fru Hvid for en Maanedstid siden var rejst til Genf med Thekla til Onkels Ven, Professor Rósez, i hvis Hus Thekla forbliver et Aars Tid, og at Onkel vilde støde sammen med Tante i Dresden, hvor han jo længe har talt om, at han skulde ned en otte Dages Tid. Min Kuffert stod pakket hjemme, Ferien var begyndt, og, som De af mit Brev ser, vilde jeg være gaaet til Vendsyssel, for dér at vente Deres Svar, om jeg maatte flyve Dem i Møde. Men, saa fortæller Tante mig, at De, i Følge Familiens Omsorg, er aldeles uvidende om alt, hvad der er sket, og at De intet skulde vide derom, førend De kom tilbage; samt at Onkel strax ved sin Hjemkomst vilde bede Dem om at komme. Hvorledes jeg blev tilmode, kan jeg ikke beskrive Dem. Jeg sagde hende hurtig Farvel, saa' paa mit Ur; det var min Hensigt, at jeg vilde se at faa mit Brev igjen. Det var allerede for sent. Da besluttede jeg at rejse sammen med det. Jeg rev et Blad af min Tegnebog og skrev derpaa til Portneren om at sende Tøjet efter mig; fløj til Stationen — den samme, hvorfra jeg for lidt over et Fjordingaar siden, stødte sammen med Dem — og rejste bort, saaledes som jeg gik og stod. I Aarhus tænkte jeg atter paa at faa mit Brev tilbage; men da var min Længsel ikke mere til at gaa paa Akkord med, og jeg tænkte, at lige saa godt af mig, som af Onkel kunde De høre Beretningen, hvori mit Hjærte, min Lykke og Ro dog er Indsatsen.“

Han støttede sig mod Rækværket, ude af Stand til i Øjeblikket at sige mere.

„Og De er ikke generet af,“ svarede Kamma, uden at bryde

sig om hans Bleghed og Bevægelse, „at De efter at have forspildt min eneste — Venindes Lykke, har kastet en Mistanke over mig; hvorledes maa det se ud i alle deres Øjne, som jeg elsker mest? Nu kan jeg i Sandhed forstaa, hvorfor Professoren næppe har skrevet til mig!“

Hun vendte sig forbitret fra ham og vilde gaa. Med en hurtig Bevægelse, snoede han sig forbi hende paa den smalle Bro og stillede sig i Vejen for hende.

„Er det det sidste og eneste, De har at sige mig, for al min uendelige — jeg kunde fristes til at sige: smertelige — Kjærlighed, jeg har til Dem,“ spurgte han.

„Hvad maatte dog Thekla tænke om mig, om — Dem, hvis hun kunde høre dette?“

Hun skjælvede, saa hun næsten ikke kunde tale.

„Deres Beskyldning, lige over for Thekla, har jeg intet at svare til. De kan ingen Dom fælde, som jeg ikke har fældet over mig selv,“ svarede han sagte.

„Men saa mit Forhold over for Professor Hvids. De, som véd, at jeg har intet andet Hjem,“ spurgte Kamma ubarmhertig.

„Deres Frygt over for Onkel og Tante, kan jeg fuldt ud betage Dem; det forbavser mig kun, at De kan kjende, navnlig Onkel, saa slet, at De kunde tro ham i Stand til at have andet, end de bedste og ædleste Tanker om Dem,“ svarede han.

„Jeg har haft Grund til at tro det modsatte, paa Grund af Familiens forunderlige Tavshed!“ vedblev hun, mer og mere oprørt.

„Jeg kan idetmindste give Dem den Forsikring, at jeg skal intet som helst forsømme for at skaane mig selv, hvis — hvad der er utænkeligt — nogen som helst Skygge skulde falde paa Dem,“ svarede han, som om han hentede efter Vejret.

„Tillad, at jeg kommer forbi,“ svarede Kamma, „jeg har intet mere at tale med Dem om!“

„Og De har ikke et eneste Ord, til Trøst at give mig med?“ spurgte han, dreven til det yderste.

Hans Stemme var saa smeltende blød, som da han, hin forsvundne Aften, talte til hende. Men hun var i den Grad opfyldt af, hvad hun i den sidste Time havde erfaret, at hun ikke havde en eneste mildnende Tanke tilovers for ham.

„Har De haft noget Ord til Trøst for — Thekla?“ spurgte hun bittert.

En brændende Rødme afløste et Øjeblik hans Blegthed og hans Øjne bleve mørkere og større, men han betvang sig og svarede:

„Det bliver en Sag med mig og mit eget Hjærte. Jeg vil kun til Afsked sige Dem, at jeg som Jakob kan vente, vente — om fornødent sørge og lide — men aldrig mere trøste mig med Lea!“

Saa gjorde han Plads for hende, og uden at værdige ham et Blik fór hun ham forbi, idet hun kastede hans Brev i Aaen. Han saa' det, men ændsede det næppe.

Omme bag Bakkerne var der et Par brændende Øjne, som hele Tiden havde set de to paa Broen.

Den stakkels Henrik léd ikke mindre end nogen af dem; men ingen hørte om, hvad han tænkte og følte, hvad han havde haabet og — tabt.

Ud paa Aftenen, da Kamma forlængst var kommen tilsengs, saa ødelagt og feberagtig hun kom tilbage, lykkedes det endelig Fru Knudstrup at faa hende til at udtale sig. Hun kunde ikke længere bære det alene.

„Men, det stakkels Menneske, hvor blev han af?“ spurgte Fruen, hvem det var umuligt at lade være at interessere sig for Sofus.

„Jeg véd det ikke, og bryder mig heller ikke derom,“ svarede Kamma haardt.

Fruen rystede paa Hovedet. Hun vidste af Erfaring, hvad det vilde sige at skulle give Afkald paa sit Hjertes højeste Ønske; men i Øjeblikket i det mindste, saa' hun ingen Mulighed til at kunne gjøre noget for ham.

Dagen efter kom der et langt, varmt Brev fra Professor Hvid, dateret Hamburg, med Bøn til Kamma om at komme tilbage.

Han tilbød at hente hende.

Men hun fik en saadan Iver efter at komme afsted, for at overraske den indbydende, at den lille Porcellainsfrue bedrøvet tænkte:

I denne Verden er der nogle lykkelige, som altid naa til Solskinnet, hvor mørk end deres Vej en lille Tid kan synes, men der ere ogsaa andre, som — saadan forekommer det mig! — aldrig komme ud af Skyggen.

„Endelig!“ sagde Professoren og saa' op fra et Brev, han læste i, „er der Haab om nogen Fremgang med Sofus; men ogsaa kun Haab!“

Professoren, Fruen og Kamma sad i Havestuen. Det var en mild og skøn Oktoberdag; Solen skinnede ind igjennem de gule og røde Blade derude paa Verandaen, og Edderkoppenes Spind spillede i alle Regnbuens Farver, hver Gang en lysende Solstraale legede hen over det. En af disse varme Straaler lyste hen over Kammas fine, lille Skikkelse og hendes gyldne Haar. Hendes Kinder vare mer end almindelig blege; ved Professorens Ord, rødmede hun dybt, saa' op, men sagde intet.

Sofus Brun var efter sit Sammenstød med Kamma, rejst tilbage til Aarhus, hvortil hans Tøj var afsendt.

Lige ankommen paa Hotellet følte han sig syg og maatte gaa tilsengs. Dagen efter blev han indlagt paa Hospitalet som Tyfus Patient, senere gik Sygdommen over til Nervefeber, og nu, efter et Fjerdingaars Forløb var hans Tilstand omsider saaledes, at han stod til at redde, om intet uforudset indtraf. Professoren havde én Gang været ovre at se til ham; men kom tilbage i den Tro, at det snart vilde være forbi med ham.

„Det er mig en Lettelse, en Befrielse, forsikrer jeg, at der er Udsigt til, at han kommer sig,“ sagde han livlig. „Det var mig saa tungt, om han paa dette Stadium var gaaet bort.“

Fruen bifaldt det.

Theklas Breve vare ikke mere saa utrøstelige, hun lod endog til at befinde sig ret vel og var kommen i en Kreds, hvor man i høj Grad beundrede hende. Dette Faktum i Forbindelse med Sofus's langvarige, næsten haabløse Sygdom, havde blødgjort Fru Hvids Sind.

Kamma sagde intet, og hendes Ansigt røbede intet; den livlige — ak! altfor livlige! — Rødme paa hendes Kinder kom og gik ved den mindste Henvendelse, saa den gav ingen nærmere Oplysning.

Ud paa Aftenen, da Kamma en lille Tid var alene med Professoren, sagde hun pludselig:

„Profossor H. lader mig ikke længere have Fred, og jeg har tænkt at ville tage til Paris, engang i næste Maaned, siden det ikke kan være andet.“

„Det gjør Du ganske Ret i, mit Pus!“ svarede Hvid overrasket, „maaske kunne Thekla og jeg til Foraaret gjøre Dig et lille Besøg. Hvorledes er Du kommen paa den fornuftige Tanke?“

Kamma rødmede stærkt, da hun svarede:

„De hører jo, at jeg har ikke Fred for min Lærer, desuden føler jeg mig overfor et bestemt enten—eller.

„Er det i Henseende til Kunsten, Kamma, ene og alene, eller tænker Du endnu paa noget andet og mere derved?“ spurgte han faderlig.

„Professor Hvid! hvor kan De tro!“ indvendte Kamma saa ivrig, at det bestyrkede hans Mistanke.

„Mit kjære Barn! én Gang har jeg tænkt at ville tale med Dig om den Sag, som berørte os alle saa smertelig; men har aldeles savnet nogen Anledning, maaske ogsaa Lyst, thi Anledning kan man jo endelig nok faa, naar man hver Dag er sammen. Jeg tænker naturligvis paa Sofus“, sagde han elskværdigt.

Da var det ligesom hun iførte sig et Harnisk af Kulde og Utilgængelighed.

„Jeg har ogsaa undertiden ønsket at tale derom, fordi den Mistanke, hans Færd kastede over mig, endnu bestandig synes af og til at spøge lidt omkring os,“ sagde Kamma.

„Hvor kan Du dog i den Grad misforstaa os, kjære Barn?“ spurgte han bedrøvet.

„Jo,“ svarede Kamma bævende, „ikke som om noget som helst Hensyn et Øjeblik er tilsidesat over for mig, nej tværtimod! — men — —“

Trods sin Selvbeherskelse gik det hende ikke bedre, end den Dag ude paa Verandaen, da Sofus overraskede hende. Hendes Hoved sank ned paa Bordet, og hun brast i Graad.

Professoren var lige over for slige Udbrud et saadant Barn, at han godt kunde have givet sig til at græde med.

„Men hvad er det?“ stammede han. „Hvem tror — Nej! det er sandelig en Misforstaaelse. Mutter kan nok være lidt for ivrig undertiden, men gjøre nogen Uret eller Fortræd, det gjør hun ikke. Hold nu op! hold nu endelig op med det!“

Han kredsede omkring hende som en forfærdet Høne, der

ser sine gule Unger dumpe paa Hovedet i Vandet, den ene efter den anden.

Efter de mest udholdende Anstrængelser fik han endelig ud af hende, at altid havde hun maattet læse Theklas Breve, undtagen sidste Gang, og det var saa forfærdelig for hende, naar hun ikke nøjagtig vidste, hvorledes hun havde det.

„Barn! naa! det var da godt!“ udbrød han, selv saa sjæleglad som et Barn. „Der er en vis lille Dame, som i næste Uge har Fødselsdag, og som — ja, nu kan jeg virkelig ikke sige en Smule mere, ha! ha! — men det skal saamænd nok blive opklaret, og Brevet skal være det allerførste, som Fødselsdagsbarnet skal faa at læse. Naa! tør saa Øjnene og lad os tale fornuftig!“

Det var umuligt ikke at faa sin Ligevægt igjen under hans kjærlige, hjærtensgode Behandling, og netop denne gode, barnlige Stemning passede allerbedst for ham til at faa det frem, han vilde have sagt.

„Hør nu, Barn!“ begyndte han. „Som Regel kjender Du mine Anskuelser lige over for alle Brud. Paa den anden Side maa ingen forglemme, at altid findes der Undtagelser, som trodse enhver Regel. Og for nu at tale ligefrem, uden alle Billeder og unyttige Kommentarer, saa lader det til, at Thekla blomstrer op igjen og er glad og tilfreds paany, og hvad der er det vigtigste, hun har fuldstændig tilgivet Sofus, ja tænker paa ham uden mindste Bitterhed. Hun bør derfor ikke staa imellem ham og — Dig, mit andet, kjære Barn, dersom —“

„Aldrig! ti stille!“ udbrød Kamma heftig og stormede hen imod ham. „Det oprører mig at høre Dem tale derom!“

Han tog hende i sine Arme og sagde:

„Naar det skal ske, eller om det skal ske, derfor raader Gud, som endnu holder hans Liv i en Traad. Jeg vil kun have, at Du skal vide, éngang for alle, at dette Skridt ingenlunde skal skille Dig fra nogen af os. Hans frygtelige Sygdom har

borttaget alle vore bitre Følelser. Ingen véd, om han har Kræfter til at forvinde alle Følger, selv om han kommer sig; men nu kjender Du vore Tanker, ligesom Du véd, at jeg altid har sat ham meget højt — ja i mange Henseender er han sjældnen —. Din Begavelse og dit Geni betvivler ingen. Men mit faderlige Raad er, at Du kunde have godt af at have en fuldtro Ven til at støtte Dig og vogte paa Dig!“

Hun rystede afvisende paa Hovedet og kunde længe ikke se paa ham, og det var ikke Hvid muligt at opdage noget Tegn til, om hun elskede Sofus eller ikke.

Denne sidste Bemærkning meddelte han noget efter sin Hustru, hvis Skarpsindighed ikke strakte sig videre, hvad der ikke var til at undre sig over, eftersom Rollerne i dette Hus var ombyttede eller anderledes end i almindelige Huse, hvor det vel oftest er Hustruen, som sonderer den Slags Sager. Men alt det ethiske laa ganske anderledes for ham end det praktiske, og de havde fra første Færd haft en særegen Gave til hver at følge sin gode Genius; derfor var deres Liv som den muntre, forfriskende Bæks Løb gennem Dalen, roligt og lykkeligt.

At takke Hvid for hans Omsorg faldt ikke Kamma ind; hun var for ung til at have saa megen Omtanke. Langt snarere var hun tilsinds at føle en vis Forurettelse, som om han vilde slippe Ansaret for hende, og som om de alle kunde undvære hende. Hvorledes skulde der nogen Sinde komme Orden i Forholdene ved et saadant Parti? Og var det ikke netop komplet at skille hende fra dem alle, maaske ikke lige strax, men i Tiden?

Saadan tænkte hun.

Og naar hun saa' Professorens smukke, ædle Skikkelse, havde hun en Følelse, som lignede Skinsyge over, at hun ikke skulde høre hjemme altid, hvor han var det. Med den Energi, som var hende medfødt, lovede hun sig selv, at alt, hvad hun

besad af Kraft og Begavelse, det skulde nu koncentrerer paa hendes Kunst. Der var nok i Verden endda til at tumle om i den evige Elskovsrus med de almindelige, menneskelige Lidenskaber; hun vilde højere, ud over den, ja! hun vilde det!

En lille Tid før Jul kom Sofus atter til Staden. Professoren vilde have ham til at bo hos sig; men først efter lange Forhandlinger opnaaede Hvid at faa ham til at blive Julen over i deres Hjem. De gjorde alt, hvad gode og kjærlige Mennesker formaa at gjøre, for at opmuntre og pleje ham. Men en tung, dyb Sørgmodighed var kommen over ham, imod hvilken de intet Middel kjendte. Lægen beroligede dem med, at denne var en Rest fra Sygdommen og vilde tabe sig, eftersom Kræfterne vendte tilbage.

Sit smukke Haar havde han næsten ganske mistet. Den mindste Trækvind, den mindste Bevægelse, den mindste Overraskelse, ja alt, virkede stærkt paa ham og bragte ham ud af Ligevægt. Arbejde kunde han endnu heller ikke, og han tog da efter Lægernes Raad den Beslutning, strax efter Nytaar at gaa til Syden.

Fra Thekla og Kamma indløb der regelmæssige, mange og lange Breve.

Den første lod til atter ganske at være sig selv og talte om det svundne, som om det laa mange Aar tilbage i Tiden.

Kammas Breve aandede den inderligste og dybeste Længsel. Hun hørte ikke til de lykkelige, letbevægelige Naturer, som slutte sig til enhver, som viser sig venlig; og, er man ikke en glad Giver i Menneskesamfundet, saa kan man heller intet vente at faa igjen. Dér laanes ikke ud paa Borg, saaledes som i det uendelige og evige. Hendes Flid grænsede til det vidunderlige,

før ikke at sige „ængstlige“, som Hvid mente. Og de Beretninger, som Professor Hvid fik, vare til det yderste forhaabningsfulde.

Hendes første offentlige Debut var ansat til den sidste Marts, og de franske Blade havde allerede begyndt at omtale hende blandt de opdukkende Fænomener.

Sofus Brun var i Florents, og hans Helbred skred mægtig fremad, hvad man kunde læse baade i og mellem Linjerne i hans Breve.

Imidlertid gled Tiden tungt hen over Pilegaarden. Knudstrup gik mer og mere sine egne Veje, og den lille Frue fandt ikke den samme Glæde i sit Forraadskammer som før.

Det var, som om hendes Hjærte og Tanker droges derfra. Maaske var der i hendes menneskelige Mekanisme noget, som var opslidt, eller maaske vare de før i det praktiske engagerede Kræfter komne i det aandeliges Tjeneste. Maaske! hvem véd!

Mellem hende og Henrik var der kommen et Slags rørende Forhold.

Da Kamma sidste Gang var hendes Gjæst, havde hun med sit kvindelige, skarpe Blik strax opdaget, hvad — „saaledes forekom det hende!“ — hun før havde anet, nemlig at han elskede Kamma eller tilbad hende ud over alle Rimelighedens og Mulighedens Grænser, og hun fattede den inderligste Medlidenhed med ham.

Hun havde set, hvad ingen anden havde opdaget, at naar Kamma spillede, kunde han ikke høre paa hende i samme Stue, men uden for Vinduet stod han eller laa paa Knæ med Panden imod Muren og lyttede saaledes efter. Han kunde

blegne, blot han saa' en Flig af hendes Kjole svæve forbi sig; men tale, det vidste hun, at han vilde aldrig formaa. Og da hun strax var klar over det for ham umulige i at faa dette brændende Ønske opfyldt, var hun glad, at han var tavs.

Imidlertid blev hans Tilstand efter Kammas Bortrejse saaledes, at den lille Porcellainsfrues Hjærte vaandede sig over at se ham, og tilsidst besluttede hun sig til en Samtale med ham derom en Dag, de vare alene, for saa vidt man kan kalde en Monolog for en Samtale, thi derved blev det.

Under den første Del sad han, som om han ikke anede, at Monologen gjaldt ham; men senere fór han nogle Gange sammen, som om han frøs og heftede et Par saa forunderlige Øjne paa hende, at hun forskrækket gik hen og slog ham paa Skulderen, for at han kunde fatte Virkeligheden af hendes Nærværelse. Han saa' endnu en Stund paa hende og gav sig til at smile med et fremmed, tomt Udtryk.

Hendes Hjærte bankede, saa hun kunde høre det.

Saa tog hun ham om Halsen og sagde:

„Tal til mig! — betragt mig som Deres Moder, — sig Du til mig! — Kald mig altid Moder, jeg vil — ja, jeg vil være det!“

Da brast han pludselig i en vild, krampagtig Graad; da den havde udraset, blev han atter naturlig af Udseende.

Fra den Dag var han from, næsten viljeløs imod hende.

Men hun ængstede sig over al Maade og sagde til sin Mand, at hun var bange for Henriks Forstand.

„Nej! min Engel!“ var Svaret. „Han er saamænd alt for fornuftig til at tage sig saadan noget saa nær, og han kan jo nok begribe, at han ikke er nær fin nok til hende, som engang var den lille Bondetøs!“

Saa trommede han paa Ruden med en mørk Mine, som om al Verdens Besværligheder hvilede paa ham.

Det var den Trøst, hun fik.

Saa talte hun til Præsten.

Hun kunde paa én Gang ikke bære sin Angst og havde samtidig det Haab, at hun overdrev sine Bekymringer.

Præsten mente, efter at have raadført sig med Lægen, at man burde fjærne ham i nogen Tid, for at han kunde faa andre Indtryk.

Man ordnede det da saaledes, at han i Begyndelsen af Marts skulde tage til Kjøbenhavn en fjorten Dags Tid for at gjøre forskjellige Indkjøb til Gaardens Drift.

Han vilde ikke.

Man sørgede da for, at han fik en Anmodning fra Kamma; det hjalp.

Men den Morgen, han skulde rejse, ventede Vognen for-gjæves.

Han kom ikke.

Da man kom ind, sad han ubevægelig i sin Rejsedragt og smilede tomt og indholdsløst.

Han var vanvittig.

Han blev ført til Aarhus.

Lægens Dom lød:

„Uhelbredelig.“

Knudstrup kom hjem til Pilegaarden med denne Meddelelse efter at have fulgt ham.

Fruen tog ham om Halsen og sagde:

„Jeg sørger derover, som var han min Søn — jeg forestiller mig —, at jeg — om saa var — ikke kunde have holdt mere af ham.“

Henrik var hendes Mands Søn, og den lille Frues Omhu for ham havde fuldt ud og trofast strakt sig over mange Aar.

Man blev enig om at skjule det for Kamma, indtil hun kom tilbage.

Kammas Festaften kom!

Det blev en fuldstændig Succès, og Bladene vrimlede af Efterretninger om, hvorledes hun som Barn havde løbet barbenet om paa „Fjældene i Dovre, højt oppe i det nordlige Danmark“.

Men mange i den musikalske Verden ville mindes en ung, uhyre begavet Kunstnerinde, som man, paa én af Verdens store Scener, efter den sidste Fremkaldelse maatte bære ud, fordi hun spyttede Blod og derefter besvimed.

Lægerne vilde yderligere sende hende til Syden — Madeira eller Corsica — men da det blev hende meddelt, erklærede hun, at hun vilde tværtimod til Nord.

Hun vilde hjem.

Flere Celebriteter med Lægen i Spidsen stormede løs imod hende og sagde, at Genierne tilhørte Verden, de havde ikke Lov til at dræbe sig.

Men Kammas medfødte Energi forlod hende ikke.

Hun vilde hjem.

Otte Dage efter laa hun paa Sofaen, klædt i en lys Morgen-dragt, stille og ubevægelig.

Sofus Brun, som havde overværet hendes Festaften og hver Dag flere Gange forhørt sig om hende, traadte ind.

Han kom som Foraaret med Sundhed og Ungdomsrødme paa Kinden.

Hun rakte Haanden ud imod ham.

„Gid jeg kunde overlade Dem min Sundhed eller dele den med Dem, jeg har nok for to!“ sagde han og omsluttede den lille, fine Haand med begge sine

Hun rystede paa Hovedet.

„Jeg er glad over, at De er kommen til Kræfter. Deres Sygdom har pint mig, og jeg har ofte fortrudt min Haardhed imod Dem!“ sagde hun blidt.

„Jeg elsker Dem! — saa er der intet, intet at tilgive!“ svarede han og kyssede ærbødig den lille Haand. „Kjærligheden bærer alt!“

Han saa bønfuldende og spørgende til hende.

Hun rystede atter smilende paa Hovedet og sagde:

„Kun én jeg elske kan, og hun er skjønnest“) — nu er jeg fast formælet med min — Kunst!“

„O, sig det ikke!“ bad han, lidt efter tilføjede han: „Lad mig saa være den anden eller den tredje i Partiet; jeg skal aldrig blive skinsyg! aldrig!“

„Den højeste Livslykke bestaar ikke i — det har jeg læst, — at man faar sine Ønsker opfyldte, men deri, at man er tilfreds med sin Lod og udfylder den Plads, man fik paa Jorden,“ svarede Kamma undvigende. „De har jo ogsaa Deres Studium, jeg haaber, at De bliver Præst!“

Han bøjede sig dybt ned over hendes Haand, at hun ikke kunde se hans Ansigt.

„Vil De følge mig hjem til Danmark?“ spurgte hun mildt.

„Til Verdens Ende!“ svarede han og trykkede hendes Haand.

„Jeg længes efter alle mine Venner og saa forunderlig efter Jyllands Vestkyst — alle mine Barndomsegne og mine Barndomsvenner — og efter det store, brusende Vesterhav!“

) H. C. Andersen.

„Vi skulle tage dertil!“ hviskede han ømt.

„Thekla skal have min Gaard!“ sagde hun lidt efter, bestandig opfyldt af Længsler om de fraværende, „De og alle mine Venner, ingen vil jeg glemme! for at efterligne Falk.“

„Tal ikke derom!“ svarede han næppe i Stand til at beherske sin Smerte. „De skal atter blive rask og stærk, som jeg, og leve sammen med os!“

„Hvad lærte De mig i gamle Dage?“ spurgte hun. „Den, som Guderne elske, dør ung!“ Og hvad sagde Moder: „Dem, Vorherre ynder, gjemmer han tidlig hen.“

„Der ere andre Forjættelser,“ svarede han urolig, „som lyde saaledes: Jehova velsignede ham og lod ham leve længe paa Jorden!“

„Ja! maaske!“ svarede hun tankefuld. „Vi vide jo kun lidt om, hvorhen vi gaa eller hvor længe vi blive! Uudgranskelige ere Livets og — Dødens Love!“

Kvindens Stilling i Sparta.

En Studie

af

Adolf Langsted.

Kvindens Stilling i Spara.

En Studie

af

I sit Værk om „Karakteren“ siger Smiles et Sted: hvad Barnet en Gang i Tiden vil blive til, afhænger hovedsagelig af den Uddannelse, det faar, og det Exempel, det har i dets første og virksomste Læremester: dets Moder. At dette virkelig forholder sig saaledes, kunne vi daglig have Lejlighed til at erfare, thi saa meget af det, som vi beundre hos de fleste Mennesker, skyldes deres Mødre og den Opdragelse, de have faaet i deres Hjem. Dette stod ogsaa Napoleon I klart, og naar han udtalte, at det Frankrig savnede, var Mødre, saa mente han dermed, at det franske Folk trængte til Opdragelse i Hjemmet under Ledelse af gode og dygtige Husmødre, thi „enhver Nation har sit Udspring i Hjemmet og alle Folkeslag stamme fra Mødrene“. Og naar der i vore Dage hersker saa megen Lovløshed og Gudsfor nægtelse i alle Samfundsklasser, saa maa Grunden dertil ogsaa naturligst søges i en Mangel paa alvorlige og fromme Mødre.

Et Folk, der har tiltvunget sig en Verdens Beundring, er det spartanske, der ikke som det romerske kæmpede for Magtens, men for Fædrelandets Skyld. Et saa kraftigt Folk fostres ikke uden kraftige Mødre, og det skulde da være denne Af-

handlings Opgave: at fremdrage Billedet af den spartanske Kvinde saa fyldigt og ligt, som de forhaandenværende Hjælpkilder tillade det.

*

*

*

Den smalle Kyststrimmel imellem Oeta-Bjærget og den maliske Havbugt danner Passet Thermopylæ. Der var det, at Kong Leonidas med 300 Spartanere og nogle faa tusind andre Grækere vovede at standse Xerxes paa hans Sejrstog. Perserkongen lo overlydt, da han hørte, at den lille Skare vilde spærre ham Vejen, sendte Bud til Leonidas og befalede, at han skulde udlevere sine Vaaben. „Kom og tag dem“ lød Svaret. Drevne frem af deres Anførere med Piskeslag anfaldt Barbarerne, men bleve kastede tilbage med stort Tab. Da Leonidas kort efter erfarede, at en Overløber havde vist Perserne Vej over Oeta og saaledes saa sig forraadt, sendte han Hjælpetropperne bort for ikke at ofre dem til Unytte og beholdt kun de 300 Spartanere tilbage. Da Perserne nærmede sig, gik Leonidas dem i Møde paa et Sted, hvor Passet var rummeligere, for at faa flere Fjender imod sig og sælge sit Liv saa dyrt som muligt. Efter en haardnakket Kamp bukkede han under for Overmagten, men paa det Sted, hvor han faldt med alle sine Mænd, lode hans Landsmænd siden oprejse et Mindesmærke med den Indskrift: „Fremmede, gaa til Lakedæmon og sig, at vi ligge her lydige imod dets Love,“ de Love, som paa-bød Spartanerne enten at sejre eller dø. Hvordan, kunde man fristes til at spørge, vare de Kvinder, som fostrede saadanne Mænd, og som ikke i 200 Aar saa Røgen af nogen fjendtlig Lejr, skjønt Sparta var indviklet i mange heftige Krige? —

Ligesom Sparta i det hele var vidt forskjelligt fra Athen, var Kvindens Stilling i disse Stæder langt fra den samme. I Athen var den unge Pige før sit Giftermaal saa godt som udelukkende henvist til Slavinders Selskab, og da det ikke

sømmede sig for en fribaaren Jomfru at blive undervist udenfor Hjemmet og hun saaledes maatte nøjes med den Lærdom, som Mødre og Ammer kunde bibringe hende, er det let at forstaa, at hun blev sin tilkommende Mand alt for underlegen til at kunne blive hans lige. For Atheniensen var Hustruen da heller ikke stort mere end en Husbestyrerinde, og om noget egentligt Samliv kunde der selvfølgelig ikke være Tale. Indespærret i Kvindeværelset, som hun kun ved festlige Lejligheder maatte forlade, kunde hun heller ikke som gift tilegne sig den aandelige Udvikling, som kun Omgangen med det andet Køn giver, især da det var enhver fribaaren Kvindes Pligt at se, høre og spørge saa lidt som muligt. Ynkverdigg var i Sandhed den atheniensiske Kvinde, hvis Frihed var i den Grad begrænset, at hendes Hjem set fra et moderne Synspunkt nærmest tager sig ud som et mildt Fængsel.

Heldigere stillet var den spartanske Kvinde, som i Følge sin friere Opdragelse kom til at udøve en ikke ringe Indflydelse paa sine Omgivelser, især som Moder. Opdragelsens Forskjellighed gav sig allerede til Kjende ved Fødselen, idet Athenienserne strax efter det første Bad lagde Barnet i Svøb, mens Spartanerne ikke nedlode sig til en saadan Blødagtighed. Var Barnet vanført, blev det strax udsat paa Bjærget Taygetos, hvor det blev sønderrevet af vilde Dyr, thi de krigslystne Spartanere taalte ingen Krøbling iblandt sig; var det derimod vel-skabt, blev Husdøren smykket med Uldbaand, i Fald det var en Pige, med en Olivenkrans, i Fald det var en Dreng. Paa den ottende Dag efter Fødselen gav Faderen sin Datter Navn, og de Slægtninge og Venner, som da vare indbudne til Gilde, bragte pligtskyldigst Legetøj med til den nyfødte. Hos de mere velstaaende var Brugen af Ammer almindelig, og Grækenlands Hedeboegn var da Sparta. Barnet blev opfødt med Mælk og Honning, men gik i øvrigt hurtig over til fastere Føde, som man i Begyndelsen lod Ammen tygge for den lille. Indtil det

syvende Aar var Pigen ligesom Drengen henvist til Kvindernes Omsorg og blev da beskæftiget med det ofte kostbare Legetøj, som var af Metal eller Ler. Man havde saaledes Dukker af malet Ler, der gjerne forestillede Konger, Heroer og andre berømte Mænd. Desuden morede Barnet sig ligesom nu til Dags med at spille Top, løbe med Tøndebaand, vippe og gyng. Forældrene kom sjældent i Barnekamret, og især sømmede det sig ikke for Faderen at give sig af med Børnene; da derfor Kong Agesilaos af Sparta en Gang blev truffen ridende paa Kjæphest i Barnekamret, fortælles der, at han sagde til den indtrædende: „Sig det ikke til nogen, før du selv bliver Fader“.

Naar Drengene havde naaet Syvaarsalderen, tilhørte de efter Lykurgs strænge Love ikke længere Forældrene, men Staten; de kom da hjemmefra for paa offentlig Bekostning at uddannes til dygtige Krigere ved daglige Legemsøvelser. I disse skulde ogsaa de unge Piger deltage for senere som gifte Koner at kunne føde Staten kraftige Børn. Daglig maatte de derfor stille paa Øvelsespladserne, de saakaldte Gymnasier, og hårde deres Legemer ved Kapløb og Brydning*), en Opdragelse, som let betog dem Kvindeligheden, men som til Gjengjæld gjorde dem kraftige og haardføre, thi „ved Gymnastik“ siger en græsk Digter „bliver Legemet befriet for alt overflødigt og usundt, ligesom Kornet ved at kastes bliver befriet for Avnerne“. Disse Legemsøvelser ophørte først, naar de unge Piger bleve gifte, hvad der gjerne skete imellem deres 16de og 20de Aar.

Faderen bestemte i Regelen for sin Datter, uden at hverken hun eller Moderen bleve spurgt. Forud for Brylluppet gik ligesom nu til Dags Forlovelsen, ledsaget af en Række Forhandlinger angaaende den Medgift, som Faderen kunde give hende; jo større

*) Derfor vare de spartanske Kvinder velsete ved de offentlige Lege, hvor de endog havde Lov til at give deres Bifald og Mishag til Kjende, mens alle andre Grækerinder under Dødsstraf vare udelukkede derfra.

den var, des gunstigere stillet var Bruden, og Staten bidrog derfor undertiden til at udstyre en fortjent Mands Datter for at sikre hendes fremtidige Stilling. Brylluppet blev gjerne holdt hos Brudens Forældre; efter Festmaaltidet hjemførte Brudgommen sin Brud ledsaget af Venner og Slægtninge, og under Afsyngelsen af en Bryllupssang. Bagved den Vogn, hvorpaa Brudeparret sad, gik Brudens Moder med en Fakkell, der var tændt ved den fædrene Arne. Paa Tærskelen til det nye Hjem bleve de modtagne af Brudgommens Moder. Fra den Dag af havde Konen sin Plads i Kvindeværelset; kun Sovekamret og Spisestuen delte hun med sin Mand, det sidste dog kun, naar der ikke var fremmede, thi i Gjæstebudets Glæder maatte ingen anstændig Kvinde deltage. Skjønt Giftermaalet saaledes indskrænkede den spartanske Kvindes Frihed, forstod hun dog at gjøre sig gjældende i sit Hjem, fordi hun havde faaet samme Opdragelse som Manden og ved Omgangen med det andet Kjønn ikke blot havde faaet udviklet sit Legeme men tillige sin Aand.

Der skulde ogsaa en egen Kraft og Storhed til for at være Moder i Sparta, hvor Staten allerede gjorde sin Ret til Børnene gjældende i Syvaarsalderen, men langt fra at misunde den Sønnernes Kjærlighed, som den næsten udelukkende tiltvang sig, var hun altid offervillig, naar det gjaldt Fædrelandets Sag. Hvormange stolte og ægte lakoniske Ytringer af spartanske Kvinder har Historien ikke bevaret. „Det er for kort“ sagde en ung Spartaner til sin Moder, idet han pegede paa sit Sværd. „Saa maa du træde Fjenden saa meget nærmere, min Søn!“ lød Svaret. Naar den unge Kriger skulde afgang med Hæren, plejede hans Moder ved Afskeden at sige til ham: „Gid jeg maa gjense dig med dit Skjold eller paa dit Skjold“ (d: sejrende eller død; thi kun Flygtninge kastede deres Skjold). Da en spartansk Moder en Gang fik Efterretning om, at hendes Søn var falden, spurgte hun aandeløs „— og har han sejret?“ — Da man bekræftede det, sagde hun tilfreds: „Nu, dertil havde jeg født

ham, at han skulde falde for sit Fødeland“. Ganske i samme Aand handlede Pausanias' Moder, da hendes Søn havde indladt sig i Underhandlinger med Perserne for om muligt ved deres Hjælp at blive Grækernes Konge. Forraadt af en Slave blev Pausanias paagreben i Pallas Athenas Tempel, hvor han havde søgt Tilflugt, og indemuret, idet hans Moder bar den første Sten.

Saaledes vare de Kvinder, der fostrede Krigere, som dem, der faldt ved Thermopylæ. De indtage en Særstilling i Historien, opdragne, som de vare, iblandt Mænd og lige stærke paa Legeme og Sjæl. Da en fremmed en Gang i en Samtale med Leonidas' Hustru udtalte sin Forundring over, at Spartanerinderne havde større Indfyldelse paa Mænd end andre græske Kvinder, svarede hun stolt: „det er fordi vi ere de eneste, der føde Mænd til Verden“.

„Flyv, Fugl, flyv!“

Variationer over et gammelt Thema

af

Jul. Chr. Gerson.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

"Fly, Fly, Fly!"

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

Jal Chr Gerson

„Flyv, Fugl, flyv!“ hvo kjender ikke dette Christian Winthers stemningsfulde Digt, ikke de smeltende Toner, hvormed J. P. E. Hartmann har ledsaget det, og hvorved det er gjort til et Udtryk for Sjælens dybeste Længsel og Savn? Gjennem Aarrækker har det været paa Tusinders Læber, gennem Aarrækker vil det, naar Betingelserne derfor ere tilstede, lyde op i Hjertets Indre og gjøre Sukket til Ord eller Sang. „Flyv, Fugl, flyv!“ saaledes klinger det i os svagere eller lydeligere hver Gang vi længselsfuldt hige ud efter Noget, vi gjerne gad eie, hver Gang vi, overvindende os selv, slippe, hvad vi med vort Væsens bedste Kræfter have tragtet efter og kæmpet for. Det er Kjærligheden mellem Mand og Kvinde, der gennem Digtets Rhytmer ud-aander, hvad der fylder Sjælen, men for enhver dybere Higen er Udtrykkets Klangfarve den samme, og „flyv, Fugl, flyv!“ ligger paa vor Læbe lige fuldt og lige blødt, hvad Godt og Kjært vi end længes hen til eller nødtvungne opgive.

„Flyv, Fugl, flyv!“ ligger ikke allerede i de tre Ords Bogstavforbindelse, i deres Stilling til hverandre og i Gjærnsordets Gjentakelse ligesom en Betegnelse af, hvad de indeholde? Og hvor Meget indeholde de ikke? Hvad Philosopher i Aartusinder have grundet over, hvad fjernt adskilte Himmelstrøgs Viismænd have veiet og atter veiet, som den fuldtudviklede

Plante i den lille Sædspire ligger det Altsammen i de tre smaa Ord. Med Grundtonen, hvorfra de ere baarno, og som Digteren begeistret drømmende kun har givet Udtryk, er vor Tro paa Gud og et Hinsides i mange Maader sammenknyttet, fra den Grundvold, der er født med Ordene, og som Tonekunstneren med et lykkeligt Instinkt kun har givet Form, er al sand Poesi og Kunst udstrømmet. Det er jo Anelse og Længsel, der giver saavel Troen som Kunsttrangen den første Die. Der har været Tider og Folkeslag, der synes at have udhvilet i Glæden over, hvad de saae med deres legemlige Øine, der har været Tider og Folkeslag, hvor der har været mere Spørgsmaal om Legemets Smidighed og Kraft end om Sjælens Rørelser, men selv hos disse Folkeslag har der, dem uafvidende, sikkerlig dog ikke sjelden i stille Timer klinget et „Flyv, Fugl, flyv!“; og fulgtes da som nu Klangene i Hjertet vel stundom af en Taare, det er netop vor Menneskenatures Adel, det, der gjør Særkjendet mellem Mennesket og de Dyr, de i Bygning ligne, at dette „Flyv, Fugl, flyv!“ ikke hører op med at klinge, med mindre vi fuldstændig have fornedret os selv. „Flyv, Fugl, flyv!“ søg ud, du Længsels og Savnets Fugl, det Suk, der drages, er Sjælens Drift mod Lys og Skjønhed.

„Flyv, Fugl, flyv! stræk dine Vinger nu vel.“ Hvor mange Tusinder af Mile er Verden, hvor mange Millioner Mile Afstanden mellem de Myriader af Verdener, der i Skabelsens Nu ere blevne til? Der er mange, mange Mile! Og dog skulle de alle gennemflyves Dag for Dag, bevidst eller ubevidst, selv af dem, der tro, at Flugten er uden Maal. Der er mange, mange Mile, Tanken svimler ved at gjøre sig rede derfor. Allerede som Børn læste vi Lidt om, hvor stor Verden er, og medens Øiet tindrende søgte ud i Rummet, som for at maale Afstanden, lød der fra vort Indre et Forbausels Suk. Det var et uvilkaarligt, Følelsen af vor Svaghed overfor det Umaadelige havde fremkaldt det. Men i det barnlige Suk laa dog alt som Sommerfuglen i Larven

et „Flyv, Fugl, flyv!“ Uden at vi vidste det, var Forvandlingen allerede begyndt. Og saa siden da vi voxte til, da hele Verden med dens Rigdom og Skjønhed oplod sig for vort Øie, men vi samtidig saae, hvorledes Alt er en uafbrudt Vexling, og hvorledes det Skjønneste og Rigeste maa give Plads for en ny Skjønhed og en ny Rigdom, som den tidligere vel værd at eftertragte, men dog ikke den, vort Hjerter netop nu havde knyttet sig til, hvor dybt fra lød der da ikke et „Flyv, Fugl, flyv!“ snart som en Attraa, snart som en Længsel, snart som et Savn! Og paany tindrede Øiet, medens Alt, hvad der er i os af Kraft, strømmede sammen om Hjertet som Ild og hærdede vor Villie til Staal. „Stræk dine Vinger nu vel!“ Endnu kan, hvad du erkjender som Stort og Skjønt, maaske gøres til dit Eie, endnu kan, hvad du higer efter, maaskee naaes, og selv om Bjerger og Have maa overflyves, før du vinder hen dertil, og selv om Storm og Uveir vil gjøre dig Flugten stridig, allerede i Kampen med Elementerne i og for sig er der en Nydelse, der er Møien værd. „Flyv, Fugl, flyv!“ flyv ud min Længsel efter at skue, hvad der i Verden er herligst, flyv ud min Higen efter at gjenføde det i mit bankende Hjerter!

„Flyv, Fugl, flyv!“ kjender jeg ikke disse Toner, der fjernt fra klinge mig imøde? Hørte jeg ikke før dette Øieblik den Melodi, der nu griber mig med sin Klang? Og histovre, hvor Kvæget, tilfredsstillet ved det saftige Græs, søger sig Hvile mellem Skovens Stammer, skimter jeg ikke der gennem Løvet „brungule Lokker, der flagre for Vinden?“ Jo, jeg tager ikke fejl, det er hende, jeg engang, ung og fuld af Haab til Livet, har elsket, hende, jeg endnu, modnet og forsøgt i Skuffelser, elsker af min hele Sjæl. Alt fra Barndommen af færdedes hun helst i den frie Natur, allerede som ganske lille søgte hun ud til Mark og Skov, og hendes Glæde ved, hvad hun saae, var den Morgenhymne, hun ubevidst bragte sin Skaber. Som for-dum vandrer hun endnu i den tidlige Morgen, og naar Solen

gjemmer sig med sine Straaler, ud i den frie Natur, i Skoven eller ved den skvulpende Sø. Hvor ofte har jeg ikke, før jeg kom hende nærmere, i hende tænkt mig det Herligste, Jorden eier! Og da vi saa siden fandt hinanden, og hundes Øie mødte mit, hvor overtraf dog Virkeligheden Alt, hvad jeg nogensinde har tænkt! Det er længe, længe siden vi saaes. Aar ere svundne, men endnu er det mig, som hørte jeg Løvet bevæge sig, medens hendes lette Skikkelse glider hen derunder, endnu ser jeg hendes „brungule Lokker, der flagre for Vinden“. Det er længe siden, og Forholdene have skilt os ad, men endnu husker jeg Dagen, da vi skiltes, som var det den Dag idag. Det var ikke blot i hendes Øie, at Sorgen satte sig Mærke, ogsaa i mit følte jeg det, hvor meget jeg end søgte at skjule det. „Flyv, Fugl, flyv!“ hvad der engang er svundet, kommer aldrig tilbage; flyv og tag med dig Alt, hvad der i dette flygtige Øjeblik bevæger min Sjæl! Tag med dig Gjenskjæret af enhver lykkelig Drøm, jeg drømte med hende, tag med dig Erindringen om, hvad jeg har lidt for hver en Gang vi ikke forstode hinanden, tag med dig min Tvivl om, at hvad jeg saa', var som jeg saa' det, og min Anger over, hvad mit Hjerte, ikke min Fornuft erkjender som Brøde. Flyv, Savnets Fugl, flyv! og sætter du dig i det Træ, hvorunder hun tankefuld engang har siddet, hvisk hende da under Bølgernes Susen: „Det er min Kjærligheds Frugt!“

„Flyv, Fugl, flyv!“ kun ved Flugten holder Hjertet sig friskt. Men glemmes skal det dog ikke: dødstræt falder den Fugl til Jorden, som uophørlig vil flyve. Livet er givet os til Arbeide, er givet os til at virke. Hvor Mange ere de, vi have arbeidet for? Hvor stor er den Arv, vi engang efterlade os til Andres Glæde? I Verden maa Arbeide og Nydelse gaa Haand i Haand. Hvad have vi arbeidet ud over, hvad vi gjorde blot for at leve som Dyret? Hvad have vi nydt, der i selve Nydelsens Øjeblik blev til en Nydelse ogsaa for andre? Til Verdens Fremgang virke tvende stærke Magter, den ene er Videnskab, den anden

Kunst. Uafbrudt arbejder Videnskaben for at gjøre sig Naturens Kræfter underdanige og bringe dem til at give Mennesket, hvad det til sin daglige Tilværelse trænger til, uafbrudt sysler Kunsten for at afsløre Verdens Skjønhed og løfte Sjælen til Forstaaelse og Harmoni. I Livet raade mangehaande Kræfter, der voxer nærende Planter og der voxer Giftplanter, de nærende kunne ødelægges ved Mangel paa Pleje, Giftplanten blive heldbringende, naar den anvendes med Kyndighed. Hvormeget have vi pløjet og saaet, hvormeget prøvet og vovet for at give Tiden den Lægedom, der tjener til at gjøre den karsk? Have vi gjort Alt, hvad vi formaaede og ikke Mindre? Saa let mattes vi i vore Bestræbelser, saa ivrig jage vi efter, hvad der forflygtiger vor Evne til at arbejde, at den Tid, vi kunne virke, er borte, før vi vide det. „Alt synker Sol bag de dæmrende Skove!“ Hvormeget have vi bidraget til at udbrede Lys og Klarhed, hvad have vi af vor Sjæls Begejstring født til gennem Smil og Taarer at bringe Harmoni og Lykke? „Flyv, Fugl, flyv!“ tag Tilstaaelsen om vor hele selvforskyldte Afmagt med paa Vejen! Verdener burde jeg trykke til min Barm, og hvor mange af de Mennesker, jeg ser omkring mig, skyldte mig noget af deres Lykke? „Flyv, Fugl, flyv!“ men medens du flyver skulle min Tanke og min Haand arbejde uafbrudt, jeg véd jo, „snart kommer Natten saa sort“.

„Flyv, Fugl, flyv!“ „Kjærlighed kalder dig hjem!“ Hvor er Hjemmet? I vor himmelske Faders Boliger, saaledes sagdes det os i vor Børnelærdom, paa en af de Millioner Kloder, som vi se tindre i Natten, have senere Tidens Tænkere sagt. Eller er der maaske slet intet Hjem, og „Kjærlighed kalder dig hjem“ er kun en velklingende Frase, givet os af velmenende Drømmere, for at berolige vor frygtbundne Sjæl? Er Verdenslivets Afslutning et Nirvana, et evigt Intet, som Inderne have tænkt sig det, og som de Mange, der nødigt tro, hvad de ikke med Haanden kunne gribe, nu som tidligere gjøre gjældende? Alt medens

vi sade paa Skolebænken lærtes det os: vi ere skabte i Guds Billed. Er ogsaa dette kun en barnlig Forestilling, der er uden Hjemmel i, hvad vi gjennem Naturforskningen senere have erfaret? Ere vi kun Dyrets Afkom, skridende frem til Gudslighed med den stadig fremskridende Kultur? Eller ere vi virkelig skabte i Guds Billed, og det, vi helst vilde vide, netop det skulde være som en lukket Bog for vore dog ellers saa vel op-ladte Øjne? Elementer, der engang holdt os trælbundne, og som svundne Aarhundreder nærmede sig med Frygt, have vi taget i vor Tjeneste og gjort os nyttige. Himlens Lyn bruge vi som Bud, der i et Nu ved vort mindste Vink overfarer Verdener; er ikke Tiden kommen, da ogsaa den Gaade kan løses, som er os mere magtpaaliggende end Alt, hvorpaa vi sætte Pris, den Gaade, som to brystne Øjne stiller os? Aartusinders Granskning og Erfaring ligger jo for vor Fod: „Kjærlighed kalder dig hjem“, kan dette af ingen Kjendsgjerning støttede Tilsagn tilfredsstille vor mod Lys higende Tanke, eller maa dette Spørgsmaal løses, løses fuldstændig og uigjendriveligt, før vor Menneskenatur paa sit nuværende Udviklingstrin kan føle sig tryg? Fra fjerne Lande kommer Trækfuglen, og en Følelse, den ikke kan gjøre sig Rede for, siger den, hvor den skal hen; kunne ikke ogsaa vi, hvor højt vi end staa i Kundskab og Verdensdannelse, nøjes med denne dunkle Følelse og med den stunde Allivets skjulte Kilde imøde? „Flyv, Fugl flyv!“ flyv, min Sjæl, paa Længslens og Drømmens Vinger, tag med dig Alt, hvad du har erfaret og lidt, tag med dig din Tro paa dig selv, men ogsaa din Ydmyg-hed overfor alt det vidunderlige, du daglig ser omkring dig, tag med dig Skarpsindets ustyrligste Dristighed, men ogsaa det barnlige Hjertes frygtsomme Enfold, „og naar imorgen du kommer tilbage, sig mig saa alt, hvad du saa!“

TROLOVELSEN.

(Efter et venetiansk Sagn.)

„Giv mig din Datters Haand! Du skal ved Gud
Med Æren hende se som Zenos Brud,“
Det svor ved Adriaterhavets Strand
Venedigs Doge til en Fiskermannd,
Og denne læste rigtigt i hans Blik,
At Løftet sanddru ham fra Hjærtet gik.
Paa Stand han svared: „Aldrig skal i Pagt
Din Haand med Fiskerpigens vorde lagt;
Ej til Venedigs Ror Du kom for sligt:
Skal En som jeg erindre dig din Pligt?“
— „Min Pligt er i Samvittighedens Sprog
Alvorligt skreven mig i Hjærtets Bog:
Min Kløgt, min Kraft, min Arm, mit Sværd, mit Mod,
Mit Hjærte til dets sidste Draabe Blod
Jeg nu som før med tro hengivent Sind
Venezia, min Dronning, vier ind.
Men ikke krænker jeg min Dronning prуд,
Fordi jeg vælger mig en elsket Brud,
Som vorde skal saa fuldt Venedigs Pryd
Ved Dyd og Skjønhed som mit Hjærtes Fryd.
Venedig lytte skal til Bølgens Sang
Og ej til tomme Navnes Adelsklang.

Dets Ros at hævde paa dets Kampmark blaa,
 Hvor Fjender sværme og hvor Bølger gaa,
 Jeg glemmer ej i Kjærlighedens Favn.
 Hvad skal da spørges om min Hustrus Navn?
 Min Dandolo! Din Datters Byrd er god,
 Og det saa fuldt som min. Et bedre Blod
 End det, som gjør for Æren dig saa varm,
 Randt ingen Tid i en patricisk Barm."
 — „Kan være. Men lad ej en ringe Mand
 Som jeg tillige have mer Forstand
 Paa Statens Væl! Det baader ej vor Stad,
 At Dogen vækker Adlens Harm og Had
 Ved slig en ubesindig Bryllupsfærd.
 Ej er min Datter Diademets værd;
 Men højt jeg sværger, at hun før skal dø,
 Før hun, som er en god, uskyldig Mø,
 Skal vorde nævnet som en Tvedragsbrand
 I hendes eget kjære Fædreland.
 Venedig lytter vel til Bølgens Sang,
 Dog fuldt saa vel til tomme Navnes Klang.
 Gak, Herre! til din fyrstelige Borg,
 Og sluk i Raad og Daad din Hjertesorg,
 I Hædersraad og Daad til Statens Gavn,
 Men glem din Elskov og min Datters Navn."

Ej glemte han sin Elskov. Dandolo
 Da sagde til sin Datter: „Hjemmets Ro,
 Det ringe Hus, den kongelige Stad,
 Alt, hvorved fra din Barndom du var glad,
 Du maa forlade. Kom, min Datter god!
 Ej staar man Fyrstevillie let imod.
 Det smerter mig at se din Kind saa bleg,
 Vor Baad er skrøbelig, og Bølgens Leg

Kan være grim. Min Datter, frygt dog ej!
 San Marco smiler til os paa vor Vej."

Han smilte vist, men Zeno smilte ej,
 Der paa den treradaarede Galej,
 Som fløj for Smertens og for Vredens Vind,
 De Flygtende paa Havet hented ind.
 Da lyned Dandolos mod Dogens Sværd,
 Og mere bleg end før stod Pigen nær.
 „Saa lad mig heller vorde Dødens Brud,
 Før helligt Blod for mig skal øses ud.
 Min Fader kjær, min Fyrste huld, Farvel!
 Gud signe jer! Madonna, tag min Sjæl!"
 Fra Baaden sprang hun i det dybe Hav
 Og begges Taarer faldt i hendes Grav.

Men Dogen atter ud paa Havet drog
 Og Sværdet svang og Statens Fjender slog.
 Tilbage kom han i Triumfens Pragt
 Med Sejrgudindens Herlighed i Pagt.
 Og Jubler lød, mens Skibet fremad gled,
 Men Dogen stirred taus i Bølgen ned.
 De kom til Stedet, hvor den Elskte sank.
 Da tog af Fingren han en Guldring blank
 Og bøjede sig over Skibets Rand
 Og lod den falde i det mørkblaa Vand
 Og sagde: „Jeg trolover mig med dig".
 Da løftede sig paa Stand et Frydeskrig:
 „Han Ringen Bølgen gav som Troskabspant,
 Venezia sin Tro til Havet bandt."

Saa vied han sig til sin blege Brud,
 Men til det store Hav sin Dronning prud.

I Hjertesorg han holdt sin egen Pagt,
 Men Republikens fejred han med Pragt
 Og sendte Flaader ud i mægtig Dans
 At hente Laurbær til dens Brudekrans.
 Og Aar for Aar han paa det samme Sted
 I Bølgen sænked Troskabsringen ned,
 Fra sig til Bruden i den vaade Grav,
 Men fra Venedig til det dybe Hav,
 Dets ædle Brudgom. Og da Dødens Haand
 Forlængst befæsted Zenos Elskovsbaand,
 Sin kongelige Bryllupsfest endnu
 Venedig helligholdt med trofast Hu,
 Lod sine Skibe træde mangen Dans
 Og bandt af Laurbær sig en Brudekrans
 Og mange hundred gyldne Ringe gav
 I mange hundred Aar det frie Hav
 Og, sukkende tilsidst i Lænker lagt,
 Bekræfter med sit Suk den gamle Pagt.

Christine Daugaard.

Nonna.

Et Familiebillede fra den kristne Oldtid.

Efter C. ULLMANN

ved

C. Mule,

Sognepræst.

Nonna

C. M. M.

Copyright

Blandt den kristne Oldtids Kvinder have fornemmelig Tre gjort sig fortjente til at mindes med Velsignelse, idet de gjennem deres Sønner virkede vidt ud paa Kirkens Omraade, medens de selv beskedent forbleve indenfor den huslige Kreds. Anthusa, Moder til Taleren Chrysostomus, Monika, Kirkefaderen Augustins Moder, og Nonna, Moder til Gregor af Nazianz, ere Navne, som med uforgængelig Glans lyse ned til os fra hine gamle Tider. Ved Sønnen Gregor, en af de ypperste græske Kirkelærere i det fjerde Aarhundrede, er Nonna bleven navnkundig i Kirken. Dog er det ikke alene paa Grund af det Lys, der straalere tilbage fra Sønnen paa Moderen, at vi her fremdrage hendes Billede; det sker for hendes egen Skyld. Fremfor hos mange andre træder nemlig i hendes Person det skønne Forhold frem, som bestaar imellem Kristendommen og Kvindeverdenen; selv var hun gjenfødt, besjælet af nyt Liv ved Kristentroen, og blev saaledes det fornyende og oplivende Midtpunkt i en kristelig Familie, til hvis Medlemmer hendes Aand meddelte sig under stille Paavirkning, og i hvis Skjød ogsaa hendes Søn Gregor alene kunde blive, hvad han blev.

Denne Familie levede i den lille By Nazianz i et Landskab, som dengang bar Navnet Kappadocien og udgjorde ved sin Beiggenhed i det indre Lilleasien en Del af det uhyre Romerrige.

Kappadocierne gjaldt for tapre, men og for troløse, rænkefulde og forvildede Folk, og deres daarlige Rygte var endog blevet til et gængse Mundhæld. Dog netop mellem en forvildet Slægt opvækker Guds Aand sig ofte saa meget des kraftigere Redskaber, og under fordærvede Omgivelser uddanner det kristelige Liv sig desto renere, fastere og strengere. Dertil kom, at Kristendommen dengang vel var vidt udbredt i disse Egne, men hidtil ikke trængt almindelig igjennem. Det gjaldt altsaa endnu en Kamp med Hedenskabet og en streng Modsætning mod alt, hvad dertil hørte. Disse Forhold se vi afspejlede i Nonnas Væsen. Vi ville her stille os det kristeligt ægte og skønne i hendes Personlighed for Øje.

Nonna nedstammede fra en anset og for længe siden kristnet Familie og var med Omhu bleven opdraget i Kristendommen. Hendes Ægtefælle derimod, som hed Gregorius, tilhørte et ikke-kristeligt Religionsparti. Den ivrigt kristelige Nonna laa det saare paa Hjærte at vinde sin Mand for Sandheden. Under vedholdende Beden til Gud trængte hun ind paa ham med Bøn og Forestillinger; men fremfor alt søgte hun ved virksom Fromhed og kjærlig Hengivelse at anbefale ham sin Tro. Dette sidste var utvivlsomt det, der gjorde dybest Indtryk. Derom kunne vi ikke være uvisse, naar vi med Sønnens Ord anskueliggjøre os Nonnas Væsen. „Hun var“, siger han, „en Husmoder efter Salomons Sind; i alle Ting sin Ægteherre følgagtig efter Ægteskabets Lov, medens hun dog ikke skammede sig ved i sand Fromhed at være hans Lærerinde og Vejviserinde. Hun løste den vanskelige Opgave at forene en højere Dannelse, fornemmelig i Erkjendelsen af gudelige Ting, og streng Andagtsøvelse med punktlig Omsorg for sit Husvæsen. Syslede hun i Huset, syntes hun ikke at kjende til Fromhedsøvelser; beskæftigede hun sig med Gud og hans Tilbedelse, syntes hver jordisk Gjering at være hende fremmed: saaledes var hun helt og udeelt ved enhver Ting. Erfaringer havde indgydt hende uindskrænket

Fortrøstning til Virkningerne af en troende Bøn. Hun var derfor den flittigste bedende og besejrede ved Bønnens Hjælp selv de dybeste Smertens-Følelser over egne og andres Lidelser. Derved havde hun ogsaa vundet et saadant Herredømme over sin Sjæl, at hun aldrig udstødte en Klagelyd ved, hvad sørgeligt der mødte hende, før hun havde takket Gud derfor. Mindst holdt hun det for sømmeligt, at fælde Taarer eller iføre sig Sørgedragt paa de Dage, der vare helligede den kristelige Festglæde; saa aldeles var hun gennemtrængt af den Tanke: en Sjæl, som elsker Gud, maa underordne det guddommelige alt, hvad menneskeligt er. Vigtigere end Andagtsøvelser var hende den virksomme Gudstjeneste: at understøtte Enker og de faderløse, at besøge fattige og syge. Udtømmelig var hendes Gavmildhed, ja den udartede næsten til Lidenskab, saa at hun — ogsaa dette er hendes Søns Ord — vel plejede at sige: hun kunde, om det lod sig gjøre, sælge sig selv og sine Børn for at give de vundne Penge til de fattige.“ Et dagligt Forbillede af denne Art kunde ikke blive uden Indflydelse paa Ægtefællens alvorlige, modtagelige Sind. Han fandt sig tilsidst overvunden af sin Hustrus kristelige Aand, og en Drøm fæstnede hans Beslutning eller bragte den til fuld Klarhed. Det kom ham for, som sang han Ordene Salme 122, 1: „Jeg glædede mig ved dem, som sagde til mig: vi ville gaa til Herrens Hus.“ Gregorius blev døbt (325) i Overværelse af Biskopper, som netop dengang rejste til den første store Kirkeforsamling i Nicæa; han forblev nu heller ikke længe mere i Lægstanden, men blev Præst og snart derefter valgt til Biskop for den i senere Tid forsømte Menighed i Nazianz. Dette Embede røgtede han med Kraft og Mildhed i 45 Aar indtil en Alder af næsten hundrede Aar. „Han var“, — for ogsaa at anføre Sønnens Vidnesbyrd om ham — „en Mand af ildfuld Aand med roligt Aasyn; hans Liv var fuldt af Højhed, hans Sind fuldt af Ydmyghed; hans Væsen jævnt og retskaffent, fromt uden Skin-

hellighed; hans Klædedragt simpel, hans Omgang mild og forekommende; han meddelte gjerne, men Glæden ved at give overlod han til sin Hustru.“

Efterat Nonna paa saadan Maade havde vundet sin Mand for Kristendommen og kirkelig Virksomhed, var den faste Grund algt til et kristeligt Familieliv. Dette udviklede sig nu ganske naturligt og uden indre Modsætning ogsaa hos Børnene, dog saaledes, at aabenbart Moderen i Særdeleshed vedblev at være Sjælen for det højere Liv i Huset. Forældrene havde tre Børn, en Datter Gorgonia og to Sønner, Gregor og Cæsarius. De vare indbyrdes meget forskellige, navnlig Brødrene, men modnedes alle tre til fortræffelige, af kristelig Aand gjennemtrængte Personligheder. Nærmest Moderens Hjærte stod vel Sønnen Gregor, den senere saa navnkundige Theolog, og hendes Aand gik ogsaa, man kan sige allerede med Modernælken, over paa ham i fortrinlig Grad.

Nonna havde ønsket sig en Søn og, om en saadan skulde blive hende til Del, allerede før Fødselen lovet ham til Guds Tjeneste. Da hun virkelig nedkom med et Drengbarn, der blev kaldet Gregor efter Faderen, hastede hun med det til Kirken og lagde til Tegn paa Indvielsen dets spæde Hænder paa den hellige Skrift. Gregor sammenlignede siden efter ofte sin Moder med Hanna, som ogsaa allerede før Fødselen havde helliget sin Søn Samuel til Herrens Tjeneste. Naturligvis opdrog Nonna den hende skjænkede Søn i nøje Overensstemmelse med sit højtidelige Løfte. Tidligt virkeliggjorde hun, hvad der forbilledlig var betegnet ved den første Indvielse, idet hun gav ham den hellige Skrift til Læsning og Overvejelse i Hænde, og derhos plejede hun i hans Hjærte det alvorlige, inderlige, fra Verden bortvendte Sind, der dannede et Grundtræk i hans Væsen. Da han i Ungdomsalderen besøgte forskellige Lærestalter i bortliggende Lande, for at tilegne sig den daværende Dannelses Skatte, var det Bevidstheden om, at Moderens Bønner

ledsagede ham, og endnu mere de i Fædrenehjemmet modtagne Livsindtryk, som styrkede ham ikke alene i udvortes Nød, f. Ex. under en svær Søstorm, men ogsaa skjærmede ham mod indre Farer. Dette synes navnlig at have været et Sjæleværn for ham under hans Ophold i Athen, hvor Hedenskabet dengang endnu traadte de studerende Ynglinger fristende og forlokkende imøde fra alle Sider. Kun saaledes kunde han føres til det Punkt, hvor han selv som indflydelsesrig Kirkelærer kunde tjene andre til Styrkelse og Befæstning.

Efter Fuldendelsen af deres Studier, hvilke havde ført dem til forskellige Sider, vendte Brødrene Gregor og Cæsarius tilbage og traf atter lykkeligt sammen i Forældrenes Hjem. Ofte havde den nu allerede bedagede Nonna anraabt Gud i Bønnen om, at hendes Sønner igjen maatte betræde Fædrenehuset i Forening. Dette Ønske blev opfyldt. Begge kom vel bevarede og dygtigt udrustede tilbage til deres. Men fra den Tid af slog de ifølge deres Ejendommelighed ind paa forskellige Livsveje. Gregor, som mere lignede Moderen, hengav sig med Forkjærlighed til stille Betragtning og Studiet af gudelige Ting og kunde kun ved Forholdenes Magt bevæges til at træde frem paa det kirkelige Livs Skueplads, paa hvilken han dog, i Særdeleshed under sin biskoppelige Virksomhed i Konstantinopel paa en afgjørende Tid, opnaaede betydningsfulde Resultater ved sin Trosfasthed, ved sin mægtige og glimrende Veltalenhed og sit alvorlige kristelige Livsforhold. Cæsarius derimod, som mere lignede Faderen og med Udmærkelse havde helliget sig til Natur- og Lægevidenskaben, var paa Grund af sit Væsen overvejende henvist til Virksomhed i Verdenslivet; han opnaaede høje Æresposter, blev kejserlig Livlæge og beklædte endogsaa for en Tid et anseeligt Statsembede; men end ikke under de gunstigste Forhold svigtede han de kristelige Grundsætninger, han havde tilegnet sig i sin Ungdom; ogsaa ved Hoffet var det hans Stolthed, ikke alene at føre Navn af Kristen, men ogsaa

at fortjene det, og hans Broder kunde lovprise en deraf udspringende Egenskab hos ham, hvilken er saa sjælden i saadan Stilling, nemlig en høj og uhyklet Enfold. Henimod Enden af sit Liv vilde ogsaa Cæsarius drage sig tilbage i Stilhed, men Døden overraskede ham: dog havde han endnu forinden modtaget Daabens Indvielse, thi ifølge en vidt udbredt Sædvane forekom det dengang ikke sjældent, selv hos mere kristelig alvorlige Personer, at de opsatte Daaben til en senere Alder, ja indtil Dødens Nærmelse.

Moderen Nonna overlevede alle sine, med Undtagelse af Sønnen Gregor, som ogsaa kunde efterkomme de sidste Kjærligheds- og Ærbødighedspligter imod hende.

Først døde Cæsarius omtrent Aar 368 eller 369. Da hans jordiske Levninger bleve henbaarne til Blodvidnernes Grave, fulgte ogsaa Nonna med Toget, ikke i Sørge dragt, men i Festgældens hvide Klædebon. Hun erkjendte Dødens kristelige Betydning som en Fødsel til det højere Liv og overvandt sin Sorg ved hellig Salmesang. Gregor fejrede Broderens Minde ved en Tale, i hvilken han blandt andet siger: „Den forklarede vil vel nu smile fra Himlen over alt herved, over de saakaldte Rigdomme og Æresposter, over den falske Berømmelse, over den forføreriske Sansetilløkkelse og over dette Livs Storme — over alt dette vil han vel smile, staaende ved den store Konges Side og oplyst af det fra Ham udstraalende Lys.“

Snart derefter fulgte Søsteren Gorgonia i Døden. Efter Moderens Exempel havde ogsaa hun været en brav Husmoder og from Kristinde. I sin Længsel efter Døden havde hun ikke alene en Forudfølelse af den, men ogsaa en Anelse om Tiden, naar den vilde indtræde. Hun forberedte sig dertil som til en Festdag, samlede Ægtefælle, Børn og alle sine om sit Leje og tog Afsked med dem under opløftende Samtale om et bedre Liv. Det var en hellig Højtid, hvori ogsaa den gamle Moder tog Del. Allerede syntes den døendes Hjærte at have slaaet

sit sidste Slag, da bevægede hendes Læber sig endnu engang og udaandede Livet med den fromme Lovsangs Ord: „I Fred vil jeg lægge mig og sove.“

Efter lang og smertefuld Sygdom, hvori Kristendommens Trøst var hans Styrke, hensov ogsaa Faderen Gregorius, formodenlig i Foraaret 374. Det blev ham til Del, hvad den ædle Hedning Epiktet ønskede sig: han døde bedende. Den højeste Agtelse og Kjærlighed fra hans Menigheds Side ledsagede ham, og ligeledes har Sønnen sat ham et blivende Mindesmærke i en Ligtale. I denne Tale tilraaber Sønnen den ensomme Moder følgende Ord: „Livet, min Moder, og Døden, som man kalder det, gaa, hvor forskellige de end synes, dog over i hinanden og træde gjensidig i hinandens Sted. Livet begynder fra Fordærvelse, gaar frem gennem Fordærvelse, idet det nærværende stedse frarives os, og ender i lige Maade med Fordærvelse, med Opløsning af selve dette Liv. Men Døden, der skjænker Opløsning fra de nuværende Onder og fører til et højere Liv, jeg véd ikke, om man egentlig skulde kalde den Død, da den mere af Navn er frygtelig end i Virkelighed . . . Der gives kun ét Liv, og det bestaar i at skue hen paa Livet, paa det guddommelige Liv; der gives kun én Død, og det er Synden. thi den er Sjælens Fordærvelse. Alt øvrigt derimod, hvoraf mange hovmode sig saa saare, er ikkun et Drømmesyn, et forførende Gjøglebillede, som Sjælen danner sig. O, min Moder, naar vi tænke saa, da ville vi ikke gjøre os storlig til af Livet, ej heller ængste os for Dødens Skyld. Thi hvad ondt lide vi dog, naar vi trænge herfra ind til det sande Liv, naar vi frigjøres fra al Omskiftelse, fra al Forvirring, fra al Aandsfortærelse, fra alt Trællevæsen i det slettes Tjeneste, og indgaa hisset til de evige, uforanderlige Tlng, stilles hisset som Smaalys i Kreds om det store Lys!“

Disse Sønnens Ord syntes at være et nærmere Vink for Moderen om den Opløsning, der nu snart ogsaa forestod hende,

hvis hele Liv havde været en Forberedelse paa Døden. Formodenlig overlevede den højtbedagede ikke længe sin Ægtefælle. Hendes Død var hendes Liv værdig. Uden at være nedbøjet af Skrøbelighed eller Alder, gik hun til Bøn i Kirken. Her i det Gudshus, som hendes Ægtefælle for en stor Del havde opbygget, og foran det Alter, hvor han saa længe havde tjent som trofast Hyrde, blev Maalet for hendes Livsbane sat hende. Sandsynligvis rørt af et Slag, holdt hun sig med den ene Haand fast ved Alteret, den anden hævede hun bedende mod Himlen og sank derefter sammen med de Ord: „Vær mig naadig, Kristus, min Konge!“ Ogsaa hun blev, begravet af alle og i Særdeleshed af fattige, Enker og faderløse, stedt til Hvile blandt Martyrerne ved sin Husbonds Side. Den eneste overlevende Søn hædrede hendes Minde ved en Tale og ved flere Digte. I et af disse siger han: „Begræder, I dødelige, den dødelige Slægt! Men naar nogen dør som Nonna med Bøn paa Læberne, da græder jeg ikke.“

Idet vi hermed slutte Skildringen af Nonnas Liv, vil Læseren maaske sige: Har der ikke heri næsten mere været Tale om andre, om hendes Ægtefælle og Børn, end om hende selv? Vi svare: Nej; medens Talen var om disse, har Talen været om hende. I dem og ved dem levede hun; i dem har hun udfoldet og fortsat sit eget, sit inderste Liv. Netop det er den kristelige Hustru og Moders høje, herlige Betydning: idet hun for sig er noget ægte og sandt i sin Gud og Gjenløser, er hun det bedste og skønneste for andre og i andre. Vil man skildre hende, maa man skildre hendes Familie. Dermed have vi da tillige kastet et Blik ind i en af den kristne Oldtids ædle Familiekredse, en Kreds, som ved Hustruens og Moderens kjærligt vindende Indflydelse var grundet paa en og samme Tro og i den naturlige Forskjellighed blandt dens Medlemmer sammenholdt ved den ene guddommelig indviende Kjærlighed. Den katholske Kirke anerkjender dette inderlige Sammenhæng mellem

Leddene i vor Nonnas Familie derved, at den ærer alle dens Medlemmer som Helgener. Vi evangeliske Kristne kunne ikke gjøre dette i samme Forstand, idet vi se hen til den ene Midler, Forsoner og Talsmand og til det ved Ham alene oprettede Barneforhold til Gud. Men vor Bekjendelse henviser ogsaa os til at opfriske Mindet om kristelig helligede Personer, paa det vi maa efterligne deres Tro og gode Idrætter efter Kaldelsen. Og saaledes maa en slig Families Forbillede ligeledes være helligt for os i den Betydning, at vi i vore egne Huse pleje den samme Aand, som gennemtrængte den; uden paa nogen Maade ved Højagtelsen for menneskelig Dyd, der stedse er mangelfuld, at lade os bortlede fra det hellige Ophav til alt godt, fra Den, som alene er god, men meget mere for altid dybere og mere levende at føres ind i hans Samfund.

VIOLETTA

af

Elise Polko.

Oversat

af

H. Nannestad.

VIOLETTA

Ellen Poika

Overland

H. Wainwright

„Ein Veilchen auf der Wiese stand
gebückt in sich und unbekannt
Es war ein herzigs Veilchen.“

Nogle Mil fra Wien ligger en lille Landsby, hvis Navn jeg har glemt; men det er i Grunden ogsaa ligegyldigt, for der gives kun en saa henrivende Landsby i hele Verden. Oppe paa Bakken staar et Kapel, Roser og Epheu slynge sig op ad de graa Mure, og ud af det tætte Krat skue ydmygt, som fromme bedende, smaa, nette, hvide Huse henimod den lille Kirkes Vinduer. Gamle høje Linde og Kastanietræer omgive denne lille, fredelige Plet. Blandt alle de nette Boliger i Landsbyen var Kantorens den smukkeste, den laa lidt afsides fra de andre Huse og ligesom indhyllet i Blomster. Det var den gamle Kantors Glæde at sysle med Blomsterne, og blandt alle disse Roser, Violer, Lilier og Tulipaner var hans lille Datter opvoxet som Havens skønneste Blomst.

Hans tro Livsledsagerinde døde, da hans Barn var sex Aar gammel; det var den største Sorg, der var mødt ham i hans Liv, som ellers var henrundet stille og fredeligt. Men han havde ogsaa ved sin Side en mægtig Trøsterinde, som med blid Haand førte ham hen over enhver Lidelse og Bekymring og ømt tog ham i sine Arme, da hans tro Hustru lukkede sine Øjne; denne Trøsterinde var Musiken, som egentlig var hans Hjertes eneste, elskede Herskerinde.

I et Hjørne af Dagligstuen stod et gammelt Spinnet, og her plejede Kantoren Omgang med den store Bachs og Händels: Aander, holdt Samtaler med de gamle, italienske Mestere og fordybede sig henrykt i det Trylleland, som her aabnede sig for ham.

Violetta fandt vel, at disse Samtaler ikke altid lød saa overordentlig smukt; Spinettet larmede og brusede undertiden ganske forunderligt, og Faderens Fingre bevægede sig heller ikke altid hurtigt nok; men hun vogtede sig dog for at sige noget derom og sad stille og beskedent i Nærheden med sit Arbejde.

Naar saa den spillende endelig i den højeste Begejstrings Øjeblik hørte op og tavs betragtede hende med et forklaret Blik, nikkede hun smilende til ham eller kyssede ham blidt paa Panden.

Saa fortalte Faderen hende, hvad han vidste om de gamle Mestere, men hun vilde slet ikke tro, at den store Hersker i Tonernes Verden, Sebastian Bach, havde baaret en lang, hæsleg Paryk, og at Händel havde snuset saa stærkt. Hun forestillede sig saadanne Fremtoninger i Musikens Verden ganske anderledes og havde dannet sig saare lyse, yndige Billeder, som Faderen saaledes grusomt tilintetgjorde.

Næsten daglig gjentog den gamle Kantor de samme Historier, og Violetta hørte paa dem med samme stille, dybe Opmærksomhed som første Gang, uden at noget Træk i hendes yndige Ansigt viste Spor af Træthed.

Hun havde ogsaa en Gang været saa lykkelig at se en berømt Musiker, og det glemte hun aldrig; Folk kaldte ham: „Fader Haydn“. Violettas Fader kaldte ham altid sin Konge, og i sit inderste Hjærte nærrede han for ham en Kjærlighed og Ærbødighed, om hvis Styrke hans Datter ingen Anelse havde. I hendes Barndom havde Faderen en Gang taget hende med til den store Kejserstad; der havde hun i en prægtig Kirke hørt

en dejlig Musik, som man kaldte: „Aarstiderne“. Hendes Barne-sjæl følte sig næsten trykket ved de mægtige Tonemasser, som for første Gang strømmede ind paa hende, og dog følte Violetta sig saa lykkelig, saa vidunderlig greben. Hun drømte om „For-aaret“, hun indaandede „Sommervarmen“, derpaa lød „Jagt-hornet“, som mindede om Høsten, og da „Vinteren“ nærmede sig, trykkede hun sig tættere ind til sin Fader. Men denne er-indrede næppe, at hans Barn var til, han sad ved Siden af Violetta, lyttende halv aandeløs, og hans Ansigt med de store, mørke Øjne straaled af Henrykkelse, medens han afvejlende lo og græd. Da alt var forbi, tog han uden at sige et eneste Ord sit Barn ved Haanden og skyndte sig ud af Kirken.

Derude stod en Mængde Mennesker, gamle og unge, Mænd og Kvinder, og midt imellem dem en spinkel, ældre Mand med et Ansigt og et Par Øjne, hvoraf der lyste en himmelsk Fred. „Fader Haydn“ lød det rundt omkring. Violetta saa' frygtsomt og ærbødigt op til ham; men „Fader Haydn“ havde et venligt Ord eller et Haandtryk og kjærligt Blik for enhver og en Spøg svævede altid paa hans Læber. Violettas Fader trængte sig ogsaa gennem den tætte Skare, greb Fader Haydns Haand, førend denne bemærkede det, og sagde sagte og inderligt: „Tak, Fader Haydn!“ Den store Kunstner trykkede til Gjengjæld hans Haand, nikkede til ham og smilede. Alt dette havde Violetta set, alligevel maatte hun næsten hver Dag høre Fortællingen om denne Begivenhed, Lyspunktet i hendes Faders Liv. „Hvis jeg en Gang igjen skulde faa min Konge at se,“ plejede han at sige, „saa tror jeg, kjære Barn! at jeg vilde dø af Glæde, det forekom mig, da jeg holdt hans velsignede, skabende Haand i min, som om mit Hjærte skulde briste!“

En Dag, da Lindetræerne og Roserne blomstrede, og den lille Landsby havde iført sig sin skønneste Dragt, sad Violetta drømmende i Haven, saaledes som hun undertiden plejede, medens Faderen var fordybet i en Bog. Da lød pludselig en

lystig Nynnen ved Havegjærdet, og over Hækken, lige ved Siden af den skønne Violetta, viste sig en høj, ung Mands friske, glade Ansigt.

Han lod til at være træt; under Armen bar han en Mappe og i Haanden en tyk Stok, en lille, sort Hat bedækkede hans tætte, mørkblonde Haar, som flagrede lidt vildt om Hovedet; paa Skulderen sad en tam Stær.

„Kjære, yndige Pige, lad mig komme ind!“ bad den fremmede med et Udtryk i sine blaa Øjne, mere veltalende end Ord, og uden at vente paa andet Svar end Violettas Smil, satte han med et kraftigt Spring over Hækken; Kantoren nærmede sig hurtigt, Violetta lo, saa Taarerne løb ned ad Kinderne, medens Nodeblade og Blyanter fløj rundt omkring, da den unge Mand havde tabt sin Mappe ved det dristige Spring, Stæren raabte: „Død og Pine!“ og pludrede en hel Del italienske Ord imellem hverandre.

Den fremmede rakte Kantoren Haanden og sagde: „Kjære Papa! De ser her en ung Musiker fra Wien, som hele Dagen har løbet omkring for at stjæle Melodier fra de smaa Skovfugle; men min Mellemandler — her pegede han paa Stæren, som betragtede ham med kloge Øjne — har skammelig bedraget mig, fortæret mit Brødforraad og skræmmet de henrivende Sangere ved sin dumme, flau Snak; derfor beder jeg Dem indstændigt, ved Hjælp af Mad og Drikke, at opløse en sulten Maves klagende Molltoner i en kraftig Dur-Akkord.

Den gamle Kantor syntes ualmindelig godt om denne lystige Tale, han nødte den muntre Gjæst til at tage Plads i Lysthuset, medens Violetta bragte ham sød Mælk, frisk Brød, nykjærnet Smør og dejlige Kirsebær og Jordbær.

Den unge Mand og Stæren toge med Glæde imod alt dette, Fuglen spiste omkap med sin Herre, og begge snakkede lige ivrigt. Kom den fremmede med en Spøg, saa gjentog Stæren

den, blandet med saadanne Udraab som: „Hurra! Figaro! pas paa!“

Efter en Times Forløb vare Beboerne af det lille Hus blevne saa fortrolige med deres Gjæst, som om de havde levet flere Aar sammen med ham; den gamle Kantor begyndte allerede at fortælle om Sebastian Bach og fandt en meget opmærksom Tilhører i den unge Musiker. Tilsidst følte den gamle Mand sig saa vel tilmode i dette barnligglade, ligefremme Menneskes Selskab, at han begyndte ganske sagte, som om han røbede ham en vigtig Hemmelighed, at tilhviske ham sin Yndlingshistorie om „Fader Haydns“ Haandtryk. Stille smilende lyttede den unge Mand til hans Tale, og da den gamle var færdig, tilhviskede han ham, at „Fader Haydn“ endog havde givet ham et Kys. Men det vilde Kantoren slet ikke tro, skjønt Støren raabte: „Sandhed! den rene Sandhed!“

Om Aftenen da den unge Mand tog Afsked, faldt det først den gamle ind at spørge om sin Gjæsts Navn. „Jeg hedder Amadeus og haaber ofte at komme igjen,“ svarede denne. „Gjør det,“ sagde Kantoren og rystede hans Haand, „saa skal De ogsaa faa min Nodesamling at se, et sandt Skatkammer, kan jeg forsikre Dem.“ Violetta gav ham en prægtig Buket Roser; til Tak kyssede han hende saa let som en Sommerfugl berører en henrivende Blomst. Støren raabte: „Lev vel! nu gaar vi, lev vel!“ Og længe efter kunde de tilbageblevne endnu høre Menneskets og Fuglens glade Stemmer opføre en livlig Duet. Næppe fire Dage derefter kom den muntre Musiker igjen springende over Hækken; denne Gang ikke træt og udmattet, men frisk og kjæk. Violetta jublede, da hun saa ham, han omfavnede hende uden videre, og Støren raabte: „Den som finder en Kjæreste!“

Hvor glædede den gamle Kantor sig, da han gjensaa den unge Mand. Med en hemmelighedsfuld Mine trak han ham ind i sin lille Stue, aabnede et gammelt Skab, og Amadeus saa

med Forbavselse en Samling af Sebastian Bachs, Händels, Palestrinas, Pergoleses og flere andres kostbare Værker; der var ogsaa nogle Messemelodier af Haydn. Hvert Værk var net indbunden, og paa Ryggen straaede med forgyldte Bogstaver Komponistens Navn og Fødeaar.

Med et henrykt Udtryk gjennebladede Amadeus de tykke Bind. Til Kantorens store Forbavselse vidste han rigtig god Besked om det altsammen og udtalte sig med vidunderlig Klarhed og Forstand om Indholdet, medens hans Ansigt lyste af Begejstring. Den gamle tog sin Kalot af, lagde sine Hænder paa den unge Mands Skuldre, betragtede ham alvorligt og sagde:

„De er en rigtig god, skøn Sjæl og vil sikkert selv blive en stor Tone-Kunstner, om Gud vil bevare Dem;“ derpaa omfavnede han ham og kyssede ham paa begge Kinder.

Senere spillede Amadeus; det gamle Spinnet bævede under hans kraftige Hænder, medens Violetta og hendes Fader lyttede drømmende til de dejlige Melodier.

Om Aftenen gik de ud i Haven, den unge Mand og Violetta løb omkap, kastede Blomster og Rosenblade paa hinanden og legede som to Børn med den kloge Stær.

Amadeus fortalte Violetta, hvor meget han holdt af Fuglen, og at han aldrig vilde skilles ved den. Hans salig Moder havde opklækket og givet ham den; den var hans Ledsager Dag og Nat, og om Aftenen satte den sig paa hans Hovedpude, trak sit lille Hoved ind under Vingerne og sov til næste Morgen.

Sommeren henrandt; men hver Uge kom Amadeus i det mindste en Gang for at synge med Violetta eller høre paa den gamle Kantors Fortællinger om „Fader Haydn“ og tale med ham om Sebastian Bach.

En Gang sagde Violettas Fader: „Sig mig, hvad mener De om Mozart, der nu begynder at gjøre saa stor Opsigt i Verden ved sine Værker? Jeg vilde saa gjerne høre noget om ham.“

„Aa,“ svarede den unge Mand, „ham kjender jeg meget

nøje, lige saa godt som mig selv og kan give Dem de bedste Oplysninger om ham: Mozart er en sorgløs, munter, ung Mand, der omtrent ser ud som jeg, kun noget alvorligere, naar han fører Pennen eller svinger Dirigentstokken. Han er lykkelig som et Barn og vil altid det bedste; herlige Toner fylde hans Sjæl, Verden smiler til ham, og han er det gladeste og letsindigste Menneske paa hele Jorden. Han elsker Vin, men frømfør alt et smukt Pigeansigt og Blomster og Sommerfugle. Jeg er vis paa, at De vilde holde af ham, han har egentlig slet ingen Fjender. Han har en Hustru, som han elsker ubeskriveligt, og som ogsaa fortjener det; hun har kun faa Fejl, men skinsyg er hun, og det plager den slemme Mozart en lille Smule.“

Kantoren rystede smilende paa Hovedet; men Amadeus tog hurtigt Afsked, skjønt han kun havde været der en Timestid, og Solen endnu stod højt paa Himlen. „Der skal i Aften opføres en Opera af Mozart, Don Juan,“ sagde han, „og nu vilde jeg dog gjerne vide, hvad Folk vil synes om den, jeg er af en urolig Natur og i Dag saa stærkt bevæget, at Mozart selv ikke kunde være det mere; i Morgen kommer jeg igjen og skal fortælle Dem derom.“ Støren fik næppe Tid til at raabe: „Let Fod, frisk Mod!“ thi dens Herre skyndte sig saa meget, at han glemte at kysse Violetta, hendes Buket lod han ogsaa ligge.

Den unge Pige hang hele Dagen med Hovedet; men om det var over det glemte Kys eller den visne Buket, kan jeg ikke saa nøje sige. Den følgende Dag henrandt, det var næsten Aften, men ingen Amadeus viste sig, Kantoren sad paa sin gamle Plads, begravet i sin Nodeskat, Violetta nynnede, men ganske sagte, hun var ikke rigtig let om Hjertet. Da bankede det pludselig paa Vinduet, en klar, velbekendt Stemme bad om at komme ind; Violetta sprang hurtigt op, vant til hans Daarskaber aabnede hun Vinduet, og Wienermusikeren sprang ind i Værelset. „Kjære Papa!“ sagde han med et Ansigt som en

Foraarsmorgen, „Mozart har gjort sine Sager ganske godt, Don Juan er dog ret taalelig; forøvrigt har jeg mange Hilsener til Dem, og han sender Dem noget, som jeg strax skal bringe ind; men modtag først en lille Erindring om mig!“ Med disse Ord overrakte han sin gamle Ven et net, lille Hefte. Det var et „Ave verum“. Violetta fik et sirligt Nodeblad med Udskrift: „Til min lille Viol“. Det var en Sang, hvis Begyndelse lød:

„Ein Veilchen auf der Wiese stand.“

Den unge Pige jublede; men den gamle Mand gennemsaar stille og alvorligt alle Bladene, stod derpaa op, gik tavs hen til sit Nodeskab og lagde Heftet omhyggeligt ind imellem Bachs og Händels Værker. Den unge Mands glade Ansigt skjælvede af Bevægelse, Kantoren rakte ham begge Hænder og sagde: „De véd bedst, hvad denne Plads har at betyde.“ Da fyldtes Amadeus's klare Øjne med Taarer, han greb med lidenskabelig Heftighed den gamle Mands Haand og raabte: „Lille Fader, jeg er jo Mozart, den glade, lystige Mozart! som De ved denne simple Æresbevisning har gjort en større Hjærtensglæde, end hele Verdens højrostedede Bifaldsytringer nogensinde har været i Stand til. Jeg takker Dem tusinde Gange og haaber at kunne berede Dem en lignende Glæde.“ Som et Barn kastede han sig om den gamle Mands Hals, trykkede ham til sig og løb derpaa ud af Døren.

Et Øjeblik efter viste hans straalende Ansigt sig igjen, Stæren raabte: „Sarastro leve!“ og „Fader Haydn“ traadte ind. Et Smil og et Blik, som udtrykte den højeste Glæde, var den eneste Hilsen, den gamle Kantor havde til sin Konge og Mester. Hans Legeme kunde ikke bære denne Sindsbevægelse, og da Haydn rakte ham Haanden og med sit sjælfulde Smil sagde: „Gud velsigne Dem!“ og Violetta med bange Anelse bøjede sig over ham, kaldte Gud hans Sjæl bort fra Jorden til de himmelske Boliger.

Mange, mange Aar ere henrundne siden den Tid; Fader Haydn har for længst ombyttet Tiden med Evigheden, Mozart sover ogsaa den lange, dybe Søvn i den kolde Jord; og mange andre Berømtbeter ere gaaede bort herfra; men den lille Landsby titter endnu saa stille og yndigt frem af Krattet, og i Kantorboligen lever ensomt en gammel Kvinde; det er den en Gang saa skønne og henrivende Violetta.

Hun har aldrig giftet sig og lever et Drømmeliv i sine Erindringer. Men hvis De vil besøge hende, saa skal De blot spørge om Mozart, da kommer der Liv i Øjnene, og der lægger sig som et Skjær af Ungdom over hendes Træk, hun vedbliver at tale om ham i timevis, og maaske hun tilsidst viser Dem et lille, stærkt gulnet Nodeblad, hvorpaa med flygtig Haand er skrevet:

„Ein Veilchen auf der Wiese stand!“

—

Johan Ludvig Runeberg:

Lotte Sværd.

Oversat af Carolus.

Johan Ludvig Hansberg:

Lotte Sverdrup

Overlæst af Carolina

LOTTE SVÆRD.

Det hænder saa tit, naar jeg har sat
mig om Aftenen ved Arnen her,
og jeg træffer en gammel Krigskammerat,
at vi tale om Lotte Sværd.

Hvor gnavent hans Aasyn ellers man ser,
det forandres som Nat til Dag,
og han snor Mustachen, og tit han ler
med det største Velbehag.

Da mindes han, naar fra Kampens Strabads,
fra Sejrens blodige Felt
tit træt han kom og tømte sit Glas
i Lottes lappede Telt.

Og ofte en ny Fortælling han har
om Madammen og ler saa smaat,
men bister han bli'r, naar du ler til Svar,
og dit Smil ej er lyst og godt.

Thi en Perle hun var paa Krigens Vej,
 ja en ægte Perle hun var,
 og le vi end af hende, glemme vi ej
 den Ros, som fortjent hun har.

Hun var saa ung og smuk og glad,
 knap fyldt de tyve Aar,
 den Gang Kong Gustav paa Tronen sad,
 da stod hun i Livets Vaar.

Før den ædle Konge i Finland stred,
 var hun bleven en Krigers Brud,
 og da Trommen blev rørt, og Sværd drog med,
 de fulgtes i Krigen ud.

Da var hun vakker: en Læbe, Kind,
 saa fin og saa skær som faa,
 og mangel en Kriger stirred sig blind,
 naar Øjnenes Glans han saa'.

Men en Vaar er flygtig, en Blomstring kort,
 og hendes den blev ej lang,
 i trende Vexlinger gik den bort,
 en tredjedel svandt hver Gang.

En Del gik bort i det første Aar,
 mod Kulden den ej holdt Stand,
 den næste svandt hen i Sommer og Vaar,
 den visned ved Solens Brand.

Den tredje Del, som tilbage stod,
den havde for hende ej Værd,
den druknede snart i Taarers Flod,
da falden i Krigen var Sværd.

Og da atter vi maatte afsted i Strid,
og vi saa' hende blandt os igjen,
hun husked ej mer sin Blomstrings Tid,
for længst henvejredes den.

Men vakker endnu, skjønt paa anden Vis,
hun var for en Krigers Sind,
og ofte hun nævnet blev med Pris,
skjønt falmet var Læbe og Kind,

skjønt i Smilets fordums Hovedkvartér
en Mængde Rynker der laa,
og brunt ej ene i Øjet mer,
men ogsaa paa Huden man saa'.

Hun elskede Krigen, hvad end der kom,
Modgang og Glæder, Besvær,
og de gamle Dreng, dem hygged hun om,
og derfor var hun os kjær.

Og enhver, som fordum ved Fanen stod,
den Gang han levede, Sværd,
fik Glasset iskjænket til Overflod,
ja, hun var en Ros vel værd.

Hun fulgte Armeen i Felten ud,
 paa Marscher, ved Bivouak,
 og hvor Kugler peb og der knaldede Skud,
 hun ej tilbage sig trak.

Thi de kjære Drenges fyrige Mod
 var hende en Fryd at se;
 hun mente, hvor nær hun end Striden stod,
 hun stod ej saa nær som de.

Og naar nogen blev træt af Ild og Røg,
 eller segnede for et Saar,
 hun flytted dér hen sin Butik og sit Øg
 og gav dem en styrkende Taar.

Og den gamle Butik tit røbet har,
 at hun og fik af Kugler Visit,
 Beviset derpaa jo Hullerne var;
 af de Kunder praled hun tit.

Lyt nu til et Træk af vor gamle Bekjendt,
 da jeg sidste Gang hende saa'. —
 Oravais blodige Dag var endt,
 tilbage maatte vi gaa.

Og hun fulgte med; kun med Møje fik
 hun reddet sin eneste Skat;
 med Telt og Kærre afsted hun gik,
 mens Skimlen halted af Spat.

Vi hvilede. Lotte passed paa ny
sin Dont, som hun før var vant,
men gjemt var Teltet, derfor til Ly
et Grantræ hun passende fandt.

Hun søgte ved Smil, skjønt sorgfuld hun var,
at skjule den Uro, hun led,
thi Sorg hun som alle de tapre bar,
og af Taarer var Kinden hed.

Da viste sig, mens ved Træet hun stod,
en Dragon, en ung Krabat,
hans Øjne lyste af Overmod,
og til Spot var Læben parat.

„Skjænk il“ han raabte, „op med en Sang!
Lad Flasken paa Omgang gaa!
Thi Sølv har jeg her, lyt til dets Klang,
for det jeg Venner kan faa.“

Hun sendte den stolte et Vredesblik:
„Til fulde jeg kjender dig nu;
for en fattig Moder i Kamp du gik,
men hvorledes kæmpede du?”

I mit Telt du sad jo, forsagt og veg,
og sagde, du saaret var;
nu er du rød, men før var du bleg.
og af Saar du jo intet har.

Sig ej, at din Moder i Graven bor,
 at for hende Geværret du tog,
 thi Finland, det er din gamle Mor,
 det er denne Mor, du bedrog.

Og havde af Skatte du Ranslen fuld,
 og du øste dem af et Hav,
 ved Gud! en Draabe for alt dit Guld
 ej saadan en Kryster jeg gav."

Saa knyttede hun sin Næve blot,
 saadan var Madammens Manér,
 og den rige Pralhans fandt ej for godt
 at prøve at nærme sig mer.

Men et Stykke derfra, ved Grøftens Kant,
 sad en Yngling, og Lottes Blik,
 naar tit til hans Nærhed det Vejen fandt,
 et Skjær af Ømhed da fik.

Det syntes, naar nærmere til man saa',
 som han støtted sig til sit Gevær,
 at kun med Møje han kunde gaa,
 og Blodpletter saa' man dér.

Hun skotted saa ofte til ham hen,
 saa moderligt varmt og rent,
 og hver Gang et Glas hun skjænked igjen,
 det syntes, til ham det var ment.

Men da stedse han med Sørgmodighed
sank hen i Drømmenes Favn,
saa blev hun til sidst af at vente kjed
og nævnede Ynglingens Navn.

„Kom hid!“ hun sagde med taarekvalt Røst,
„her har jeg en Drik saa klar;
kom hid, min Dreng, et Glas gi'r Trøst,
vi alle den nødig har.

Du tøver! Hvorfor? Jeg véd jo godt,
du Guld i din Ransel ej bær',
thi en Husmandslod har i Hjemmet du blot,
og Guld man finder ej her.

Men du var parat, naar det gjaldt dit Blod,
det saa' jeg ved Lappo, min Ven,
og ved Ruona forrest paa Broen du stod,
da Fjenden stormede den.

Kom derfor og faa dig en Læskedrik,
du gratis fortjener den jo,
et Glas for Lappo til gode du fik,
og for Ruona skal du ha' to.

Og hvis Sværd end her ved Geværet stod,
den tapre, ærlige Svend,
og han havde set, at til Trods for dit Blod
du tappert kæmpede end,

som en Fader han vilde ved Siden af dig
i denne Time vist staa,
og, saa sandt jeg lever, paa Jorden ej
et ædlere Par jeg saa'."

Soldaten sig rejste; til Vognen han gik,
hun skjænkede et Glas ham dér,
og det fejler ej, at i Tilgift han fik
to Taarer af Lotte Sværd.

Det er længe siden, jeg hende saa',
men end bor i Mindet hun dog,
og Madammen tænker jeg ofte paa,
og hun — hun fortjener det og.

Thi en Perle hun var paa Krigens Vej,
ja en ægte Perle hun var,
og le vi end af hende, glemme vi ej
den Ros, som fortjent hun har.

Goethes Moder.

Ved

Fr. Winkel-Horn.

Goethes Moder

Tr. Winkel-Horn

Den Kvinde, her skal omtales, hører ikke til de faa, der have indskrevet deres Navne i Verdenshistorien; hun har ingen Bedrifter øvet, og hun er ikke optraadt i Literaturen; naar hendes Navn nævnes, er det nærmest, fordi hun blev Moder til en af Menneskehedens Heroer og som saadan fortjener at holdes i Agt og Ære af Efterslægten til de seneste Tider. Havde hun ikke været Goethes Moder, vilde hun vel nu være glemt, hvor stor Pris den Kreds, i hvilken hun levede og virkede, end satte paa hende; det er den Interesse, hvormed man altid omfatter alt, hvad der angaar en stor Mand, der har draget Opmærksomheden hen paa hende, som utvivlsomt vilde være gaaet i sin Grav, uden at andre end de, der stod hende nær, havde lagt synderlig Mærke til hende. Det er imidlertid glædeligt, at det har føjet sig saa, at der har været Anledning til at fremdrage alle de Oplysninger, der har kunnet skaffes til Veje om hende, thi hun er en sjælden smuk og tiltalende Skikkelse, en Kvinde, der til alle Tider vil staa som et Mønster paa en dygtig Personlighed.

Nærmest efter „Frau Rath, Briefwechsel von Katharina Elisabeth Goethe, mitgetheilt von Robert Keil“, men med Benyttelse af adskillige andre Kilder.

Om hendes Liv er der ikke stort at fortælle. Katharina Elisabeth Textor tilhørte en anset Borgerslægt i Frankfurt am Main; hendes Fader var Raadsherre og Byfoged. Hun blev født den 19de Februar 1731; Livet i hendes Forældres Hjem var meget stilfærdigt, selv var hun et usædvanlig stille Barn, der skjøttede sig selv, passede sit Arbejde og, naar hun var færdig med det, morede sig med at læse; hun var saa tilbageholden, at hendes Søkende, som jævnlig gjorde Nar ad hende for hendes Drømmerier, kaldte hende „Prinsessen“. Hun har imidlertid utvivlsomt allerede den Gang benyttet Tiden godt og lagt Grunden til den omfattende Dannelse, hun senere viste sig at være i Besiddelse af. Sytten Aar gammel blev hun gift med Johan Caspar Goethe, kejserlig Raad i Frankfurt. Noget Inklinationsparti var det ikke; hendes Mand var en hel Del ældre end hun, og hans Væsen var i mangt og meget grundforskjelligt fra hendes. Han var sandhedskjærlig og højsindet, men kold, alvorlig, stiv og pedantisk. I Huset gjaldt hans Ord som en Lov, og da han ikke alene var herskesyg, men ogsaa noget lunefuld, nærede hans Hustru, Børn og Venner mere Frygt og Ærbødighed end Kjærlighed for ham. De fik i alt fire Børn, af hvilke de to døde tidlig; det var de to ældste. de beholdt, Sønnen Johan Wolfgang, der blev født den 28de August 1749, og Datteren Cornelia, der var et Aar yngre.

Det fremgaar af alt, hvad vi ved om Goethes Barndom, at hun har været en udmærket Moder, hvis jævne, harmoniske Væsen i Forbindelse med hendes Friskhed og Livlighed har virket i høj Grad vækkende paa Børnene. Digteren har i sine Erindringer skildret en Mængde fængslende, yndefulde Smaaoptrin, i hvilke hendes Væsen aabenbarer sig paa den smukkeste Maade baade i Skjæmt og Alvor. Børnenes første Opdragelse blev nærmest hendes Sag; ungdommelig, livsglad og legende træder hun os i Møde i alt, hvad Dig-

teren fortæller os derom. Nogen dyb religiøs Natur var hun ikke, men hun var opfyldt af varm Kjærlighed til Menneskeheden og om end ikke af Guds frygt, saa dog af urokkelig Tillid til Gud, der gav hende en ejendommelig Ro i alle Livsforhold, en uforstyrrelig Tilfredshed med Gud, sig selv og andre Mennesker. Hun holdt, som hun siger i et af sine Breve, „meget af sine Medmennesker, gik igjennem Verden uden Prætensioner, moraliserede aldrig for nogen, søgte altid at finde de gode Sider hos Folk og overlod de daarlige til ham, der har skabt Menneskene og bedst forstaar at slibe de skarpe Kanter af.“

Hvor meget denne Moder har været for Goethe, hvor meget han erkjendte at skyldte hende, har vi mangfoldige Vidnesbyrd om fra hans Haand. Allerede i sin første større Digtning, „Götz von Berlichingen“, tegner han i Götz' Hustru Elisabeth et Billede af hende som den trofaste, forstandige Hustru og Husmoder; i Romanen „Wilhelm Meister“, giver han os en Række yndefulde Billeder af Forholdet imellem Moder og Søn, hvortil Motiverne er hentede fra hans lykkelige Barndom. I „Hermann und Dorothea“ har han i Hermanns Moder givet et Billede af sin egen, rigt paa de skønneste Enkeltheder og beaandet af den varmeste Kjærlighed, og endelig har han i den Skildring, han i sin Selvbiografi har givet af sin Barndom og Ungdom, som alt anført, givet en Mængde Bidrag til Forstaaelsen af denne varmtfølende og rigt begavede Kvinde. Og endda fandt han, at han ikke havde gjort nok for at forherlige hende. Endnu i sit sidste Leveaar omgikkes han med Planen til en Digtning, der skulde handle om hende.

Men det bedste Billede af Goethes Moder faar man af hendes Breve. Der foreligger ikke saa faa fra hendes Haand, thi hele den Kreds af betydelige Mennesker, Mænd og Kvinder, der samledes om Goethe, efter at han havde bosat sig

i Weimar, satte stor Pris paa „Fru Aja“, som de kaldte hende, og stod i stadig Brevvexling med hende. Og naar man ser, hvorledes hun altid forstod at give det, der rørte sig i hende, et umiddelbart træffende Udtryk, saaledes at hendes Karakter aabenbarer sig i hver eneste Linie, forstaar man, at alle hendes Korrespondenter, fornemme og ringe, lærde Folk og Lægfolk, blev glade for hvert et Brev, de fik fra Fru Aja. Den følgende Karakteristik af hende er væsentlig bygget paa disse Breve, i hvilke hun altid gav sig umiddelbart hen, som om hun stod Ansigt til Ansigt med den, hun skrev til.

„Jeg er temmelig høj og svær“, skriver hun et Steds, „har brunt Haar og brune Øjne og mener, at jeg vilde passe godt til at agere Prins Hamlets Moder. Mange paastaar, at det ikke er til at tage fejl af, at Goethe er min Søn. Jeg synes nu ikke, vi ligner hinanden saa meget, men der maa vist alligevel være noget i det, for jeg har hørt det saa tit.“ Hun bevarede sin legemlige og aandelige Sundhed og Kraft og sin fulde Friskhed lige til det sidste. Da Goethe første Gang, efter at han havde bosat sig i Weimar, besøgte sit Fædrenehjem, fandt han Moderen helt uforandret, medens Faderen allerede var en gammel Mand; det var i 1779, og ni Aar senere, da hun udtalte sin Ærgrelse over, hvor slet hendes Yndlingsroller blev spillede paa Theatret i Frankfurt, tilføjede hun, at den af alle, hun beundrede mest, var hende selv, saadan som hun holdt sig, „hun maatte være af Jærn og Staal“. Og i Følge med denne urokkelige Helbred bevarede hun sin Munterhed, sin Klarhed og Friskhed fuldstændig usvækket lige til sit sidste Aandedræt.

Det slebne, „polerede“ Væsen, der anses og navnlig i det polerede attende Aarhundrede ansaas for at høre nødvendig med til Tonen i de højere Samfundskredse, havde hun ingen Ting af, men det skortede hende ikke paa virke-

lig, ægte Dannelse. Hun havde faaet en god Opdragelse, og den byggede hun stadig videre paa, opfyldt, som hun var, af alt, hvad der var Interesse værd. Hun havde læst de bedste tyske og italienske Forfattere, havde forskjelligartede Kundskaber og var i Besiddelse af det medfødte aandelige Klarsyn, som hos Kvinder og Digtere synes at gjøre Lærdom overflødig, og den hurtige Opfattelsesevne, der med Lethed lader dem tilegne sig Erfaringens langsomt indvundne Resultater. Stilen i hendes Breve er betegnende for hendes Dannelses Art; hun synder jævnlig baade imod Grammatik og Retskrivning, men de er aandfulde, livlige og djærve. Hun havde en udmærket Forstand og havde Øjnene udmærket med sig, hvorfor hun ogsaa i sit lange Liv erhvervede sig en betydelig Erfaring og Menneskekundskab og dannede sig en ejendommelig praktisk Livsanskuelse, der tjente hende til Rettesnor, og i hvilken man har hendes Væsen helt og holdent, klart og frit for alt Fantasteri, som det viser sig i alle enkelte Træk. „Enhver“, siger hun, „har saadan sin Maade at tage Tingene paa. Naar de, som føler sig ulykkelige, gjerne slutter sig til hverandre, saa er det paa den anden Side lige saa vist, at den lykkelige selv med den bedste Vilje ikke formaar at sætte sig ind i den ulykkeliges Følelser. En fattig føler aldrig Fattigdommens Tryk stærkere, end naar han er sammen med rige, saa lyder hvert Ord, om det end er nok saa uskyldigt som Spot i hans Øren, hvert et Smil tykkes ham at haane hans Ulykke, thi den ulykkelige er aldrig retfærdig, han ser alting igjennem farvede Brillen. Jeg kjender saa mange Mennesker, som er alt andet end lykkelige, og som gjør sig deres stakkels Liv saa inderlig surt. Al den Bitterhed har Skæbnen nu ikke den ringeste Skyld i. Det er deres ufor nøjelige Sind, der er Skyld i det hele. At komme paa det rene med, hvad der duer, og hvad der ikke duer i en, er den eneste

Vej til at blive et ædelt og stort Menneske og til Nytte for andre Mennesker. Et Menneske, som ikke kjender og ikke vil kjende sine Fejl, bliver utaalelig, forfængelig, fordringsfuld, intolerant og ilde lidt, om han saa er det største Geni af Verden. Men det gode, der er i os, maa vi ogsaa kjende, det er lige saa nødvendigt, lige saa nyttigt. Et Menneske, der ikke ved, hvad han duer til, som ikke kjender sine Kræfter og følgelig ingen Tro har til sig selv, er en Tosse, som aldrig kommer til at gaa paa egen Haand, men stadig i andres Ledebaand. — Man skal nyde de smaa Glæder og ikke gjøre Fordring paa de store. Jeg søger ingen Torne, men tager de smaa Glæder, Livet byder mig; er en Dør lav, saa bukker jeg mig; kan jeg rydde en Sten bort, som ligger mig i Vejen, saa gjør jeg det, er den mig for tung, saa lader jeg den ligge og gaar udenom. Hver Dag finder jeg noget at glæde mig over. — Da ingen Ting i hele Naturen bliver staaende paa et og samme Sted, men alt drejer sig i et evigt Kredsløb, hvorfor skulde jeg saa være en Undtagelse. Hvem ærgrer sig over, at det ikke altid er Fuldmaane, eller over, at Solen ikke skinner saa varmt i Oktober som i Juli? Man skal blot gjøre den bedst mulige Brug af, hvad man har, og slet ikke tænke paa, at det kunde være anderledes, paa den Maade kommer man bedst igjennem Verden, og det er dog til syvende og sidst det, det kommer an paa. — At ærgre mig før Tiden eller at tabe Modet har aldrig været min Sag. Jeg sætter min Lid til Gud, bruger Øjeblikket, taber aldrig Hovedet og vogter min dyrebare Person for Sygdom, og det vil jeg blive ved med.“

Hun var begejstret for alt stort og godt, det var hendes største Lyst at tale med aandrige Mennesker, og at have store Mennesker om sig var hende en „Vellyst“. — Alt nyt i Kunst og Literatur følte hun sig i høj Grad tiltrukken af,

og man satte med rette Pris paa hende som Kunstkjender og Kunstelsker. Som hun med moderlig Stolthed og fuld Forstaaelse glædede sig over sin Søns Ideer og Værker, satte hun ogsaa tilbørlig Pris paa Samtidens andre Digtere, især Wieland og Schiller. Hun var i Grunden selv en poetisk Natur. Med en livlig Fantasi, „en sværmerisk Indbildningskraft“, som hun selv sagde, forenede hun en sjælden Evne til at give sine Ideer et plastisk Udtryk, det fremgaar ikke blot af de talrige Billeder og Lignelser, der forekomme i hendes Breve, og som altid ramme Sømmet lige paa Hovedet, men det fremgik i endnu højere Grad af hendes Æventyr. Hun var ligefrem som skabt til at digte og fortælle Æventyr. Hun var sig sit Talent i den Retning fuldt ud bevidst og roste sig gjerne af det over for sine Venner. Hun erklærede en Gang, at hun turde paatage sig at blive ved at fortælle Anekdoter og Æventyr otte Dage i Træk, og i de lange Vinteraftener holdt hun meget af „at lade sit Lys skinne og fordrive Tiden for sine Venner med kjønne Historier og Æventyr, saa det forslog noget.“ „Jeg kunde aldrig blive træt af at fortælle Wolfgang Historier, og han kunde aldrig blive træt af at høre derpaa“, skriver hun. „Luft og Ild, Vand og Jord fremstillede jeg som dejlige Prinsesser, og alt, hvad der gik for sig i Naturen, lagde jeg en Betydning i, som jeg selv troede endnu fastere paa end mine Tilhørere; og da vi først var komne i Lag med Stjærnerne, og ind paa, at vi en Gang skulde bo oppe paa dem, og paa, hvilke store Aander vi vilde møde, naar vi kom der op, var ingen mere opsat paa, at Tiden til at fortælle skulde komme, end jeg, ja, jeg var saa opsat derpaa, at jeg ærgrede mig, naar vi blev bedt ud om Aftenen. Saa sad jeg og fortalte, og Wolfgang slugte mig med sine store sorte Øjne, og naar det ikke gik en af hans Yndlingshelte, som han nu havde sat sig i Hovedet, saa' jeg Aarerne svulme i hans Pande af

Vrede, og hvordan han bed Graaden i sig. Tit foregreb han selv Fortællingens Gang og spurgte f. Ex.: „Hør, Moder, Prinsessen gifter sig da ikke med den fordømte Skrædder, selv om han slaar Kæmpen ihjel, vel?“ Naar jeg saa brød af og gjemte Resten til næste Aften, kunde jeg være vis paa, at han havde lagt alting til rette, saa at naar min Fantasi glippede, traadte hans til. Naar jeg saa næste Aften gav Historien den Vending, han havde tænkt sig, og sagde: „Du har gættet det, det gik, som du sagde“, saa var han Fyr og Flamme, og man kunde se hans lille Hjærte banke under Blusen.“

Det var denne Lyst til at „fabulere“, Goethe betegner som noget af det vigtigste, han har arvet efter sin Moder; den var et Udslag af en poetisk anlagt Natur, og der foreligger da ogsaa Ytringer fra forskellige Sider, som vise, at de, der stod Goethe og hans Moder nær, var fuldkommen paa det rene med det aandelige Slægtskab, der var imellem dem.

Hun havde et varmt og kjærligt Hjærte, tog inderlig Del i andres Sorger og Glæder, og naar hun hemmelig kunde glæde andre, var hun ret i sit Element. Sentimentalitet var der ikke Spor af hos hende, derimod var et livligt, let og muntert Sind, en kjæk og dog naturlig og godmodig Humor, Naivetet og Vid, en uforstyrrelig Livslyst og Friskhed stærkt fremtrædende hos hende. Hun var, som Goethe siger, ikke saa alvorlig som sin Søn, men altid glad og fornøjet. Det gode Humør var stadig Hovedsagen for hende. Glæder, der medførte Uro, Forstyrrelse og Besvær, brød hun sig imidlertid ikke om; Kjærlighed til Orden og Ro var Hovedtræk i hendes Karakter. „Derfor søgte hun at faa alt, hvad der skulde gøres, fra Haanden, tog det ubehageligste først og slugte, efter Wielands Raad, „Djævelen uden at kige længe paa ham først“. Derfor plejede hun altid, naar hun fæstede nye Tjenestefolk, at paalægge dem, at de aldrig

maatte plage hende med at fortælle hende Ting, der kunde forskrække, ærgre eller forurolige hende, hvad enten det nu var noget, der var sket i Huset, i Byen eller i Nabolavet, og derfor var hun ganske ligegyldig ved alle politiske Begivenheder, Træk, som vi ogsaa gjenfinde hos Goethe. Paa dette Grundlag udviklede hendes resolute, energiske, ærlige og ligefremme og stadig harmoniske Karakter sig. Denne Ro i Forbindelse med hendes Munterhed, hjalp hende ud over alle Forlegenheder. Kun Bekymringer kunde hun ikke finde sig i, men var der Nød paa Færde, saa var hun altid rede til at gribe ind med fuld Handlekraft og friskt Mod.

Disse Egenskaber kom frem i alle hendes Livsforhold. Hun var en trofast Hustru, som taalmodig fandt sig i sin Mands Luner og svage Sider og altid klogt forstod at bøde paa dem. Da hendes Datterdatter blev forlovet, skrev hun til hende: „Gud velsigne dig! Bliv din tilkommende Mand en trofast Ægtefælle, gør ham Livet saa godt og lykkeligt, som du evner, bliv ham en god Hustru og en god Husmoder.“ Det havde hun i Virkeligheden selv været. Og de samme Karaktertræk træder os i Møde i hendes Forhold som Moder. Det var hende, hvis ædle Aand og Tænkemaade vakte Sønnens Geni og hjalp det til at udvikle sig; med ægte Moderkjærlighed og Moderstolthed var hun begejstret for sin geniale Søn, fra han blev født, til hun gik i sin Grav; hun var paa en Gang hans Moder, Veninde og Beundrer og glædede sig med berettiget Stolthed, men ogsaa med priselig Beskedenhed over al den Beundring, hendes Søn var Gjenstand for.

Det Goetheske Hus i Frankfurt var overmaade gjæstfrit, og Fru Goethe kunde med Rette rose sig af, „at endnu var aldrig nogen gaaet misfornøjet fra hende“. Naar hun havde sine Venner og Veninder samlede om sig, herskede der

altid den fornøjeligste og jovialeste Stemning; den livsglade, meget talende, af Vid og Lune sprudlende Husmoder skjænkede kostelig Vin, der lød Sang og Musik og førtes livlig og aandrig Samtale, og Fru Aja var Sjælen i det hele. Naar hun sang sin Yndlingsvise, Sønnens Vise af „Faust“ om Kongen og Loppen („Es war einmal ein König o. s. v.), maatte Tilhørerne ved Slutningen af hvert Vers falde ind som Kor, og naar hendes Gjæster var „glade og i godt Humør“, naar det hele gik „*in dulci jubilo*“, var hun rigtig i sit Es.

Alle, som stod paa en venskabelig og fortrolig Fod med hende, havde i hende en fortrolig Veninde, der frem for alt var ærlig og oprigtig. Tomme Talemaader gav hun sig lige saa lidt af med som Forstillelse. Hun var stadig til rede med Raad og Daad og derhos tavs, forsigtig og paalidelig. Hvor hun kom, i Familier og Selskaber, blev der Liv og Glæde. Allerede hendes altid venlige Ansigt „fornøjede Folk“, og hendes altid friske Munterhed smittede. Og naar hun gjorde Folk „saadan rigtig fornøjede“, var det hende altid selv til „stor Gaudium og Plaisir“.

Musik og Theater var hendes Kjæpheste lige til det sidste. „Komedie hele Vinteren igjennem, og der bliver spillet baade paa Fedel og Trompet — naa, jeg gad nok se den Djævel, der saa skulde faa Kurage til at sætte ondt Blod i en!“ Det var naturligvis især Sønnens Skuespil, der satte hende i Begejstring. „Hele Frankfurt skal der hen, alle Loger er bestilte, det er ordentlig Løjer for saadan en Rigsstad“.

Men der mangler alligevel noget i Billedet af Goethes Moder, naar man samler alle de her anførte Træk, der mangler hendes originale Egenheder eller Særheder i Henseende til Anskuelse, Holdning og Sprog. Man maa ikke glemme, at hun, en Datter af Frankfurts første Borger, var født i den skønne, vinrige Egn ved Main og Rhin, i Frankfurt, den gamle, berømte og stolte Rigsstad.

Hun holdt sig i alle Maader til „gammel Skik“, var og blev lige til sin Død Rhinlænderinde og Frankfurterinde med Bevarelse af det provinsielle Særpræg. Ikke blot talte hun bestandig i Frankfurterdialekt, men hun følte sig i den Grad knyttet til den kjære gamle By, at hun til Trods for gjentagne indtrængende Opfordringer og til Trods for al sin Længsel efter Sønnen, aldrig kunde bekvemme sig til at rejse til Weimar. Hendes livlige Temperament, der kunde komme i Fyr og Flamme, kunde selv i hendes Breve give sig Luft i Kraftudtryk som „Potz Fischen!“, „Potz Fickement!“ o. dsl., ja af og til kunde der endogsaa løbe et kraftigt Skjældsord med. Hun gav sig ogsaa i denne Henseende ligefrem og naturlig hen, og Stilen og Tonen i hendes Breve er helt igjennem præget af, at hun hørte hjemme i Frankfurt og Rhinegnen.

Den anskueligste Skildring af Fru Goethes Væsen, da hun var bleven en lykkelig gammel Kone, skylder vi Nicolovius, hendes Datterdatters Mand. Han var i Anledning af sin Svigerfaders Død i Frankfurt i Aaret 1800 og skrev derfra om hende, som følger: „Bedstemoder, hvis rige Livskilde er mig en sand Vederkvægelse, gav os for nylig en lille Familiesvir og i Gaar, hvad der er noget ganske uhørt, en større Middag, hvor der duftede af ædel Niersteiner. Hendes Væsen, hendes meget udprægede Karakter, hendes Ejendommelighed, hendes sprudlende Livsfylde, alt river en med og levner en hverken Ro eller Kulde nok til at øve Kritik. Vi kan ikke noksom prise hendes Venlighed. Hverken hendes Aand eller Legeme trykkes af hendes Alder. Gid hendes Yndlingsord „Erfaring avler Haab“ ogsaa maatte blive vort. Hvor hun kommer, vækker hun Liv og Glæde. — Hun er det livligste og hjærteligste Menneske i hele den store Familie.“

Alderdommens Plager og Besværligheder kom, men den

gamle Fru Goethe bar dem tappert og livsglad. Da en Veninde en Gang besøgte hende og spurgte, hvordan hun havde det, svarede hun: „Jo, Gud ske Lov, nu er jeg igjen tilfreds med mig selv og kan holde ud i nogle Uger. Jeg har i nogen Tid været aldeles utaalelig og gaaet i Rette med vor Herre som et ufornuftigt Barn, men saa i Gaar kunde jeg ikke længer finde mig i det Væsen og skjældte mig selv ordentlig ud og sagde: „Skam dig noget, du gamle Kone! Du har haft gode Dage nok her i Verden, og saa har du oven i Kjøbet Wolfgang, nu faar du virkelig finde dig i at tage de onde Dage, naar de kommer, og ikke sætte saadant et Ansigt op. Hvad skal det betyde, at du bliver saa utaalmodig og uartig, naar vor Herre lægger et Kors paa dig? Vil du da altid danse paa Roser, skjönt du er over Støvets Aar, oppe i de halvfjerds?“ Det sagde jeg til mig selv, og saa blev det strax bedre med mig, fordi jeg ikke længere var uartig.“

Med sit ejendommelige Talent til at leve nød hun sine sidste Aar med en beundringsværdig Munterhed. Enhver ny Triumf, hendes elskede Søn fejrede, enhver ny Anerkjendelse, der blev hans Geni til Del, var en Lysstraale for hende. Saaledes ventede hun let om Hjærtet og med fast Tillid til Gud trøstig paa Døden, ja, da den meldte sig, bestemte hun selv, hvorledes det skulde gaa til ved hendes Begravelse, og gik i den Grad i Enkeltheder, at hun endogsaa bestemte, hvilken Vin der skulde skjænkes for Følget, og hvor store Kringlerne skulde være, og saa tilføjede hun, at de ikke maatte spare paa Rosinerne, „for det har jeg aldrig kunnet fordrage, og jeg vilde ærgre mig derover i min Grav.“ Saaledes døde hun fattet og rolig den 13de September 1808.

Kort forinden havde hun efter at have hørt en Koncert sagt: „Naar jeg nu lægger mig til at sove, vil jeg tænke

paa den Musik, jeg snart skal modtages med i Himlen.“ Om Morgenen den Dag, hun døde, fik hun en Indbydelse til et Selskab, thi man troede ikke, at hendes Ildebefindende havde noget alvorligt at betyde; hun lod svare, „at hun kunde ikke komme, for hun var ved at dø“.

Petri Kirkegaard, hvor hun blev begravet, er for længe siden nedlagt, men for ikke at forstyrre de dødes Fred har man gjort den til et Parkanlæg. Imellem de gamle Træer og Buske staar der endnu hist og her Rester af et Gravmæle, der minder om Stedets tidligere Bestemmelse, medens Børnene tumle sig muntert i Græsset. Paa Hundredaarsdagen efter Goethes Fødsel mindedes ogsaa hans Moder. Man fandt Graven, satte den i Stand og satte en rød Sandstenstavle omranket af Vedbend paa den.

„Nu forstaar jeg, hvorledes Goethe er bleven den Mand, han er“, sagde Wieland efter at have haft en lang Samtale med Fru Aja.

Authari.

Af

Ernst v. d. Recke.

Author.

21

Printed by J. H. Moore.

Fra Regensburg vidt Ry der gaar
Om Hertug Garibald,
Mest for den skønne Fyrstemaar,
Som pryder der hans Hal.

Uroligt dog saa mangen Stund
Er Theodelindes Sind;
Snart er hun glad som Fugl i Lund,
Snart tavs og hvid om Kind.

Did kommer mangen Fyrstesøn
Som hendes Faders Gjæst,
Saamangen Bejler kjæk og kjøn
Fra Nord og Øst og Vest, —

Greve og Thegn med hundred Mænd
Paa Hingst med gyldne Sko;
Dog til en fattig Ungersvend
Hun skjænket har sin Tro.

Det er hin ungen Authari
Af ukjendt Byrd og Slægt;
Dog er hans Pande stolt og fri,
Hans Blik som Ørnens kjækt.

Der tumler Ingen rask som han
 Sin Hest i grønne Eng,
 Og bedre rører ingen Mand
 Sværd eller Harpens Streng.

Der jager ingen Svend saa gild
 De vilde Skovens Dyr,
 Og Ingen er som han saa snild
 Til Sagn og Eventyr.

Og hver en Viv i Hoffets Gaard,
 Hver Jomfru lys og skjær
 Har prist hans Væxt og gyldne Haar,
 Hans Ord og raske Færd.

Uændset kom han did i Vaar,
 Han ågted blive kort;
 Iløn han vandt den væne Maar,
 Før atter han drog bort.

Det mæled Authari da brat
 En Aften til sin Brud:
 „Du følge maa i denne Nat
 Mig vide af Landet ud.“

Ham svarede den skjønnne Mø
 Med Taarer paa sin Kind:
 „Og skal jeg leve eller døe,
 Det ske Dig efter Sind.“

Saa trak han tyst af Stald ved Nat
 Sin Ganger stærk og tro;
 Mens fast han holdt sin dyre Skat,
 Den bar dem begge to.

Med Tøjlen slap, i Maaneskjær
 Han lod mod Sønder staa,
 Hvor bag de hvide Klippebræer
 Det fjerne Velskland laa.

Som Fugl i Luft hans ædle Dyr
 Fløj over Flod og Fjeld;
 Og Solen steg bag Østens Skyer
 Og sank igjen i Kveld.

Men atter frem ved Midnatstid,
 I Dal af Klipper lukt,
 Paa Afgrundsrand, langs Bjergelv strid,
 Gik end den vilde Flugt.

Tilsidst han holdt sin Ganger an
 Under en løvfuld Eg;
 Vidt bredte sig et gyldent Land
 I Morgenglands der steg:

„Min Hjertenskjær, vær uforsagt;
 Den Eg os varsler godt;
 Ved den er endt din Faders Magt;
 Her raader anden Drot.“

Tilbage saa' den Jomfru god
 Imod de Bjerger blaa;
 En Taare der i Øjet stod
 Under de lyse Braa:

Og fik jeg paa min Brudefærd
 Kun Egen her til Slot,
 Enddog er du mig mere værd
 End nogen Verdens Drot!“

Fra Sadlen Authari fuld glad
 Da svang Stridsøxen blank,
 Han hug i Egen, saa dens Blad
 Deri til Skaftet sank:

„Nu, fagre Brud, glem Sorg og Suk,
 Og har jeg voldt dig Harm,
 Se did, og kjend af dette Hug
 Langbarderkongens Arm!“

Helene Luise,
Hertuginde af Orleans.

Paris, France, 1870
The Great Exhibition
New York, 1876
The Great Exhibition

The Great Exhibition
New York, 1876
The Great Exhibition
New York, 1876

Helene Luise
Herzogin von Orleans

Prinsesse Helene af Mecklenburg, den senere Hertuginde af Orleans, var for en 40 Aar siden Gjenstand for almindelig Beundring i hele Evropa. Af alle sine Biografer lovprises hun som en Type paa en ædel Kvinde, der med Heltemod bar den tunge Lod, som blev hende tilskikket, og med sand moderlig Omhu helligede sig fuldstændig sine Sønners Opdragelse.

Prinsesse Helene af Mecklenburg-Schwerin blev født paa Slottet Ludvigslust den 24de Januar 1816 og var en Datter af Arvestorhertug Ludvig Friedrich og Caroline Prinsesse af Sachsen, Datter af Carl August, Goethes og Schillers Ven og Beskytter, og af Storhertuginde Louise, der ved sin modige Optræden og sin Karakterfasthed efter Slaget ved Jena aftvang Napoleon den Ros, at hun var den eneste virkelige Fyrstinde, han havde truffet i Tyskland. Da Prinsesse Helene var to Aar gammel, døde hendes Moder, der var en fortræffelig og højt begavet Dame. Det varede imidlertid ikke længe, før hun fik en ny Moder i Prinsesse Augusta af Hessen-Homburg, men allerede 1819 mistede hun sin Fader, og hendes Stedmoder opfyldte da i fuldt Maal den Pligt, der paahvilede hende. Prinsesse Helene og hendes lidt ældre Broder, Albrecht, fik en i alle Henseender

udmærket Opdragelse. Hendes Lærere, af hvilke Professor v. Schubert senere har udgivet en Levnetsbeskrivelse af hende, kunne ikke noksom rose hendes Lærelyst, Videbegjærlighed og hendes aabne Sans for alt Skjønt og Stort. I en Alder af 13 Aar gjorde hun sin første Rejse, nemlig til Weimar, hvor man endnu længe efter mindedes hendes poetiske og yndefulde Væsen. „Jeg ser hende endnu“, skriver en tysk Forfatter, mange Aar senere, „tydelig for mine Øjne, iført en rosafarvet Kjôle, uden anden Prydelse end sit smukke brune Haar, let som en Fugl og dog fuld af Adel i alle sine Bevægelser, og jeg mindes, med hvilken berettiget Stolthed den gamle Storhertug fæstede sine Øjne paa hende.“ Ved sin Tilbagekomst til Dobberan, hvor hendes Moder opholdt sig om Sommeren, skrev hun sine første Digte.

„Seid mir gegrüsst, ihr lachenden Hügel,
Herrlich gekrönt mit grünendem Laub;
Mild umweht von Zephyrs Flügel,
Werdet ihr keines Sturmes Raub.

Sei mir gegrüsst, o ruhiges Meer,
Brandende Wogen am einsamen Strand,
Spiegel dem nächtlichen Sternenheer;
Sei mir gegrüsst, mein Jugendland!

Teure Bilder verflossener Freuden,
Verschwunden sind sie nach kurzem Spiel;
Möge der Schmerz vom irdischen Scheiden
Wenden das Auge zum seligen Ziel.“

Das Schwäne-Lied.

„Könnte meines Herzens Sehnen, könnte meine süsse Lust
Durch der Sprache leises Tönen dringen aus der vollen Brust!

Mächtig treibt in mir ein Wehen, das die Seele mir belebt,
Unaufhaltsam im Entstehen ist die Macht, die mich durchbebt.

Mit des Stromes Silberwogen sehn' ich mich — wer weiss
wohin? —

Wie von mag'scher Kraft gezogen Schwäne in die Ferne ziehn.

Doch es tönen Zauberklänge tief im Innersten mir zu,
Eines Engelchors Gesänge wiegen mich in süsse Ruh:

„Glücklich bist du, Kind der Träume, dem das Leben froh
erscheint,

Schwingst den Geist in freie Räume, wo das Auge nie geweint.

Wie mit goldnen Adlersschwingen schwebst du durch der Lüfte
Blau,

Lässt dein Lied schon früh erklingen mit dem hellen Morgentau.

Horch, des Weltalls gold'ne Leier tönst süsse Harmonie,
Und sie stimmt zu stiller Feier deine sel'ge Phantasie.

Und die ew'gen Lichtgestalten, deren Reize nie verblühn,
Deinem Auge sich entfalten, möchtest gern mit ihnen ziehn.“

Efterat Prinsesse Helene i Maj 1830 var bleven konfirmeret, foretog hun flere Rejser i Tyskland for at besøge Slægt og Venner baade i Berlin og Thüringen. Mærkelig nok havde hun ligesom i Forudfølelsen af sin senere Skæbne fattet en særlig Interesse for Frankrig og for, hvad der foregik i dette Land.

Denne 16aarige tyske Prinsesse fulgte Begivenhederne i Juli 1830 med den mest levende Opmærksomhed. Hendes Sympathier vare fuldstændig paa Nationens Side, og hver Dag ventede hun de franske Blade med en Utaalmødighed, der ikke kunde have været større, dersom hendes egne personlige Forhold havde været med i Spillet; hun afskrev af Bladene de Artikler, der interesserede hende mest, og hun havde allerede indesluttet Familien Orleans i sit Hjerte, længe før hun anede, hvad den en skøn Dag skulde blive for hende. Samtidig fik den franske Literatur en aldeles ny Interesse for hende. Hun anvendte næsten al sin Tid paa at studere denne, og hun talte med Forkjærlighed det Sprog, som hun tidligere kun havde betjent sig af, fordi det var Mode.

I 1833 ledsagede hun sin Moder, der efter en haard Sygdom søgte at gjenvinde sine Kræfter ved Kilderne i Töplitz. Her opholdt Kong Friedrich Wilhelm den Tredie af Preussen sig ogsaa efter gammel Sædvane i flere Uger. Da Prinsesse Helenes Moder kun sjældent forlod sit Sygeværelse, aflagde Kongen hende et Besøg, ved hvilken Lejlighed han blev fængslet af den sjældne Takt, hvormed den unge Prinsesse modtog ham og underholdt ham. Dette Indtryk var ikke forbigaaende, thi fra nu af fandt han en Glæde ved næsten hver Dag at samtale med hende. Det var Mindet om dette Ophold i Töplitz, der senere var bestemmende for Kongen, da han henledede Hertugen af Orleans' Opmærksomhed paa den højtbegavede Helene af Mecklenburg. Den franske Minister i Berlin, Bresson, var ogsaa bleven opmærksom paa hende, og uden at være bleven forestillet for hende glemte han hende ikke.

Hendes mangeaarige Religionslærer, Dr. Rennecke, havde i lang Tid lagt Mærke til, at hendes Kjærlighed til Frankrig voxede Aar for Aar, men han kunde ikke forstaa Grunden hertil, og Professor Schubert, som vi ovenfor have nævnt, skriver herom: „Hvorfra denne Kjærlighed kom, vide vi ikke. Hverken

hendes fra Hessen stammende Stedmoder, hvis Brødre havde kæmpet i den tyske Hær imod Frankrig, eller hendes Lærerinde i Fransk, Frøken de Sinclair, der tidlig maatte flygte med sine Forældre fra Frankrig, berøvede alle deres Ejendomme, eller nogen Anden af hendes Omgivelser delte denne besynderlige Forkjærlighed. Alligevel stod Frankrig som det skønneste Land for hende og hendes Broder Albrecht, og dets Folk forekom dem at være det elskværdigste og mest begavede i Evropa. Derhen gik hendes Hjertes hemmelige Længsel, der snart og uventet skulde blive tilfredsstillet.“ I Maj 1836 kom de to ældste Prinser af det franske Kongehus, Hertugen af Orleans og af Hertugen Nemours, paa deres Rejse igjennem Tyskland ogsaa til Berlin, hvor de ved Hoffet fandt en saa venlig Modtagelse, at de med Glæde forblev der i et Par Uger. Kongen følte sig i saa høj Grad tiltalt af deres ridderlige Væsen og mangesidede Dannelse, at han udtalte sin Beklagelse over, at han ikke havde ugifte Døttre, hvis Fremtids Lykke han kunde betro til dem; men Billedet af den unge Prinsesse, han havde set i Töplitz, steg da frem for ham, og da Hertugen af Orleans tog Afsked, gav han ham et faderligt Raad med paa Vejen. Dette Raad faldt i god Jord. Efterat Hertugen havde forvisset sig om, at de Skildringer, han havde hørt af Prinsesse Helene, vare overensstemmende med Virkeligheden, bestemte han sig snart, og i Begyndelsen af 1837 henvendte Kong Friedrich Wilhelm den Tredie af Preussen sig til Storhertugen af Mecklenburg og bad om hans Sønnedatters Haand til Hertug Ferdinand af Orleans. Baade Bedstefader og Moder gav deres Samtykke. Prinsessen havde strax sagt Ja, thi alt, hvad hun havde hørt om Hertugen, tjente kun til at forøge hendes Beundring for hans ædle Personlighed, ligesom hun ogsaa betragtede det som en særlig Tilskikkelse af Gud, at hun skulde blive Medlem af den orleanske Familie, for hvilken hun nærede en overordentlig Højagtelse. Imidlertid døde hendes Bedstefader netop kort

efter, og hendes ældre Halvbroder, Paul Friedrich, der nu overtog Regjeringen, søgte af al Magt at modsætte sig hendes Forbindelse med den franske Tronarving, fordi det paa den ene Side forekom ham højst betænkeligt, at hun blev betroet til en Nation, der var saa ustadig, og fordi han heller ikke kunde finde, at den Maade, hvorpaa Louis Philippe var kommen til Magten, var saa ganske legitime; men Prinsessen holdt fast og sejrede. Den 5te April 1837 kom den franske Gesandt i Berlin, Bresson, til Slottet Ludwigslust med Breve fra den kongelige Familie i Paris, i hvilke denne hilste Prinsesse Helene som Kronprinsens Brud. Prinsen havde selv skrevet et Brev, der var adresseret til Bresson, men som i Virkeligheden var stilet til Prinsessen, og i dette havde han, ligesom anende de Indvendinger, der kunde blive gjorte imod Forbindelsen, imødegaaet dem alle med overbevisende Grunde, „Jeg har i dette Brev,“ sagde hans Brud, „øst Kraft til at trodse alle de Vanskeligheder, jeg kan forudse.“ Fra nu af tøvede hun ikke længere, men hengav sig fuldstændig til de Forhaabninger, der aabnede sig for hende, og tænkte kun paa det Land, hvis Datter hun snart skulde blive.

Allerede den 15de Maj fandt Afrejsen Sted. Før hun steg ind i Vognen, skrev hun med en Diamantring følgende Afskedshilsen paa en Rude i det Værelse, hvor hun i saa mange Aar havde boet:

„So lebe wohl du stilles Haus!
Ich zieh' betrübt aus dir hinaus,
Winkt mir auch fern ein schönes Glück,
Doch denk' ich gern an dich zurück.

Hendes Moder fulgte med til Frankrig. Hvor de kom i Tyskland, blev de modtagne med Jubel, thi Prinsessens Ry var overalt gaaet forud for hende. Den 25de Maj betraadte de den franske Jord imellem Saarbrücken og Forbach netop der, hvor

Franskmænd og Tyskere 33 Aar senere kæmpede en saa for-
 tivvlet Kamp. Her paa Chausseen var der opstillet fransk
 Militær af alle Vaabenarter og Omegnens Nationalgardister,
 ligesom en stor Mængde civile Indbyggere havde samlet sig
 her for at byde Prinsessen Velkommen. Hertug Choiseul over-
 bragte Breve og Hilsener fra den kongelige Familie. Samme Dag
 holdt Prinsessen Indtog i Metz under en umaadelig Jubel fra
 Befolkningens Side. Derpaa gik Rejsen tilvogns imod Paris.
 I Chalons sur Marne ventede der hende en stor Overraskelse.
 Hertugen af Orleans, der jo endnu ikke havde set sin Brud,
 var ilet afsted fra Fontainebleau, hvor den officielle Modtagelse
 skulde finde Sted. Nu havde han en kort Samtale med hende,
 men dette Møde var Nok til, at de to tilkommende Ægtefæller
 glade skiltes fra hinanden for kort efter at samles for Livet. I
 Fontainebleau fandt som sagt Modtagelsen Sted med stor Høj-
 tidelighed. Kongen og Dronningen vare her omgivne af hele
 deres Familie, af Ministrene, Pairene og de Deputerede og
 mangfoldige Dignitarier. Da Prinsessen var stegen ud af Vognen,
 nejede hun for Kongen og kyssede hans Haand, hvorefter hun
 kastede sig i Dronningens Arme med en saa sand og inderlig
 Følelse, at Alle blev bevægede. Den 30te Maj foregik den civile
 Vielse, hvorefter de blev velsignede, først af Biskoppen af Meaux
 og dernæst af den lutheranske Præst Cuvier i Paris.

Prinsesse Helenes Ægtefælle, Hertug Ferdinand Philippe af
 Orleans, var født den 8de September 1810 i Palermo, hvor hans
 Fader under sin Landflygtighed opholdt sig efter at være bleven
 gift med den neapolitanske Prinsesse Amelie. I sit fjerde Aar
 vendte han tilbage til Frankrig med sine Forældre efter Napo-
 leons Fald, blev i sit niende Aar, til stor Ærgrelse for det
 bourbonske Kongehus, sat i Skole i Collége Henri IV, men dette
 gjorde netop Prinsen meget populær lige fra Barndommen af.
 Senere gennemgik han den polytekniske Skole, bestod sine
 Examiner med Ære og blev derpaa Officer. Under Felttoget i

Belgien 1831–32 kommanderede han allerede en Division, og i 1835 delte han sammen med den franske Hær i Algier alle Farer og Besværigheder. Særlig udmærkede han sig ved Indtagelsen af Makara. Da Koleraen i 1832 hærgede Paris, havde han vist et endnu større Mod ved stadig at besøge de syge paa Hôtel Dieu og ved at sørge for, at deres Nød blev lindret. Der var den Forskjel paa ham og hans Fader, at medens denne, der jo satte megen Pris paa at være populær, stadig paa Grund af Beregning var bange for at give sig helt hen, saa optraadte Sønnen derimod med en Frihed og Tillid til Alle, hvilket igjen erhvervede ham Alles Hengivenhed. Kongen levede som bekendt et meget lykkeligt Familieliv. Om Sommeren boede han, Dronningen og alle deres Børn i Neuilly udenfor Paris, hvor „Frankrig havde kunnet se et Mønster paa huslige Dyder“. Her boede ogsaa det unge Ægtepar efter Brylluppet. Naar Hertugen af Orleans spadserede ud med sin Gemalinde under Armen, og Mængden stimlede sammen for at se hende, da sagde han ofte højt med glad Selvfølgelse: „Ja, mine Venner! Det er min Kone!“ I 1838 blev Ægteskabet velsignet med en Søn, der i Daaben blev kaldet Greven af Paris. Prinsesse Helenes Lykke var nu fuldkommen. Et Skaar i hendes Glæde gjorde det dog, at hendes Gemal samme Aar rejste til Algier for at overtage en højere Kommando, men han kom i god Behold hjem efter et halvt Aars Ferløb. I November 1840 fødtes den anden Søn, Hertugen af Chartres, Fader til Prinsesse Marie, som den 22de Oktober 1885 ægtede Prins Valdemar til Danmark, med hvem hun staar i et ikke fjernt Slægtskab (se den vedføjede Stamtavle.)

Det inderlige Samliv, der fandt Sted imellem Hertugen af Orleans og hans Gemalinde, skulde dog snart blive opløst paa en aldeles uventet Maade. I Sommeren 1842 var hun af Helbredshensyn tagen til Plombières for at bruge Badene. Hertugen ledsagede hende selv derhen, men vendte derpaa tilbage

til Paris. Den 13de Juli, et Par Dage efter at han var kommen hjem, kørte han ud til Neuilly. Hesten for hans Vogn var imidlertid bleven løbsk og løb i rasende Fart hen ad Landevejen. Ved en Omdrejning blev Hertugen kastet ud af Vognen og faldt saa uheldig, at hans Hoved stødte mod en Afvisersten. Han blev bragt ind i en Urtekræmmerbutik, hvor han endnu levede et Par Timer uden at komme til Bevidsthed. Den kongelige Familie var i en Fart bleven hidkaldt. Da Hertugen havde draget sit sidste Suk, tog Kongen hans Legeme i sine Arme og sagde dybt nedbøjet: „Gud give, det havde været mig!“ og Dronningen raabte: „Hvorledes skal man dog fortælle den stakels Helene, hvad der er sket?“ Man meldte hende først, at Hertugen var bleven syg, men paa Rejsen til Paris erfarede hun den sørgelige Sandhed.

Fra 1842—48 levede Hertuginde af Orleans et stille og roligt Liv, kun sysselsat med sine Børns Opdragelse. Hos den store Del af den franske Nation var der opstaaet en almindelig Beundring og et sandt Sværmeri for denne unge, haardtprøvede Moder, men da Tiden kom, da disse Egenskaber skulde staa deres Prøve, blev hun imidlertid ligesaa forladt som alle kongelige Personer i Frankrig før hende i lignende Tilfælde. Februarrevolutionen i 1848 kom jo uventet for de fleste. Endnu den 5te Februar, tre Uger før den Begivenhed, der skulde blive til en saa stor Ulykke for hende og hendes Børn, skrev hun til en Veninde et Brev fuldt af den Glæde og det inderlige Velbehag, hun følte ved at være i det skønne Frankrig, ligesom hun udtalte sit Haab om at gjense denne Veninde i Paris i det kommende Foraar. Hun havde kort i Forvejen i Breve til indflydelsesrige Venner og Slægtninge i Tyskland modsagt det i Bladene af og til opdukkende Rygte, at hun efter sin Mands Død ikke blev behandlet saa godt af den kongelige Familie som tidligere. Hun paastod, at hun af Alle ligesom før „blev baaren paa Kjærlighedens Hænder“. Vi skulle nu ikke her

give en Beskrivelse af Februarrevolutionen, men kun nogle Prøver paa den Aandsnærværelse og det Mod, hun viste i disse alvorlige Dage.

Om Morgen den 24de Februar gjorde Louis Philippe sit sidste Forsøg paa at samle sine Tilhængere om sig. Han steg til Hest, ledsaget af sine Sønner og Adjudanter, for at opfordre de i den indre Slotsgaard og paa Karusselpladsen forsamlede Soldater og Nationalgardister til at staa fast, men han mærkede snart, at disse sidste modtog ham med en Kulde, der ikke var til at misforstaa. Faa Øjeblikke efter at han var vendt tilbage til sit daglige Værelse, tog han den Beslutning at frasisge sig Regeringen. Dronningen og Prinsesserne opfordrede ham imidlertid indstændig til ikke at gjøre dette, og Hertuginde af Orleans bøjede sig ned over ham, kyssede hans Hænder og sagde under Taarer: „Nedlæg ikke Regeringen, Sire!“, men Kongen blev fast og skrev den bekjendte Erklæring om, at han gav Afkald paa Tronen til Fordel for sin Sønnesøn, Greven af Paris. Hertuginde fornyede strax sine Bønner hos Kongen om „ikke at paalægge sin Sønnesøn en Byrde, han ikke selv troede at kunne bære“, men faa Minutter efter tog han og Dronningen bort. Han havde troet, at hans Abdikation vilde kunne dæmpe Opstanden, men Oprøret var for langt fremskredet. Det var nu Republikanerne, der havde det afgjørende Ord at sige. Insurgenterne vare paa dette Tidspunkt allerede ifærd med at forsøge paa at bryde igjennem det Jerngitter; der lukkede for Tuileriernes indre Slotsgaard. Hertuginde var bleven alene tilbage, kun omgivet af nogle af sine Hoffolk og af adskillige Deputerede, der opfordrede hende til at overtage Regentskabet. „Det er umuligt,“ svarede hun, „jeg kan ikke paatage mig et saadant Hverv, der ligger over mine Kræfter.“ Medens hun talte, høstes der Geværskud. Om et Par Minutter vilde Tuileriernes Sale være oversvømmede af vilde Skarer. Hun havde nu Valget imellem at flygte og frelse

sit og sin Søns Liv eller ogsaa at udsætte sig for enhver Fare for at prøve paa at frelse Tronen for Greven af Paris. Da hun var stillet imellem disse to Alternativer, vaklede hun ikke. Hun tog sine Børn ved Haanden, gik igjennem de lange Gallerier, der skilte hende fra hendes Værelser, stillede sig under Hertugen af Orleans' Portræt og sagde med Ro: „Her maa vi dø.“ Derefter gav hun Ordre til at aabne alle Døre. I samme Øjeblik styrtede imidlertid de to Deputerede Dupin og Grammont ind og opfordrede hende i Hertugen af Nemours' Navn til at begive sig ud af Tuilerierne igjennem en Have, der vendte imod Broen. Hertugen skulde vaage over, at Kongen kom lykkelig bort, men han lod hende sige, at han skulde møde, saasnt han kunde. Hertuginen maatte nu ile, saa hurtig hun kunde. Paa Ludvig den Femtendes Plads opdagede hun Hertugen af Nemours til Hest. Imidlertid kunde hun paa Grund af den store Masse, der adskilte dem, ikke komme til at tale med ham. En Stemme raabte imidlertid nu: „Til Deputeret-kammeret!“, hvilket havde til Følge, at Mængden istemte Raabet, ledsaget af: „Leve Hertuginen af Orleans! Leve Greven af Paris!“ Der dannede sig ligesom to Mure af Mennesker, igjennem hvilke Hertuginen gik, holdende Greven af Paris i Haanden, medens en Officer af Nationalgarden fulgte efter med Hertugen af Chartres paa Armen, indhyllet i en Kappe. Samtidig havde Odilon Barrot søgt Hertuginen i Tuilerierne for at føre hende til Hôtel de Ville, men han kom for sent.

Da Hertuginen traadte ind i Kammeret, herskede der den frygteligste Forvirring. De Deputerede blev ligefrem trykkede sammen omkring Talerstolen, medens en stor Mængde Folk, der var trængte ind, ved Synet af Hertuginen raabte: „Ingen Prinser! Vi ville ingen Prinser have!“ Andre svarede dog med: „Leve Hertuginen af Orleans! Leve Greven af Paris!“ Hun blev staaende ved Siden af Talerstolen med sine Børn ved Haanden, medens hendes Følge bagved søgte at forhindre Folk

i at stimle sammen omkring hende. Dupin besteg derpaa Talerstolen og meddelte, at Kongen havde nedlagt Regeringen til Fordel for Greven af Paris. Han udtalte endvidere, at han vilde lade det føre til Protokols, at Greven nu var Konge og Hertuginde Regentinde. Ved disse Ord opstod der voldsomme Raab og Protester fra en Del af Forsamlingen og fra Mængden. Præsidenten gjorde nu opmærksom paa, at der var fremmede Personer i Kammeret og opfordrede Hertuginde til at trække sig tilbage, men hun svarede: „Nej, min Herre, dette er et kongeligt Møde!“, og da nogle Deputerede, der vare hende vel-sindede, bad hende om endelig for sin Sikkerheds Skyld at gaa ud, sagde hun: „Dersom jeg nu gaar, vil min Søn aldrig vende tilbage,“ og hun forblev urokelig paa sin Plads. I dette Øjeblik kom Odilon Barrot fra Tuilerierne, besteg Talerstolen og sagde, efterat der var blevet Tavshed et Øjeblik: „Julikongedømmet hviler nu paa et Barns Hoved“. Ved Raabene: „Leve Greven af Paris!“ rejste Hertuginde, der endelig var kommen til at sidde, sig op ligesom for at tale. Fra én Side raabte man til hende: „Tal! Tal!“, men fra en anden Side forsøgte man at overdøve hendes Ord. Hun fik dog sagt: „Min Søn og jeg ere komne for at — —“, men en ubeskrivelig Larm, under hvilken flere af de Deputerede forsøgte at komme til Orde, tvang hende til at holde inde. Paa én Gang lød der imidlertid Geværskud og en Mængde Blusemænd styrtede ind i Salen og lagde an paa Præsidenten og paa adskillige Deputerede, saa at Alt opløste sig i den grænseløseste Forvirring. Jules de Lasteyrie raabte til Hertuginde, at hun skulde følge ham, og det lykkedes ham at skaffe hende Plads, men i den forfærdelige Forvirring kom hun bort fra sine Børn, idet en Skare trængte sig ind imellem dem. Hun raabte da med høj Stemme: „Mine Børn! mine Børn!“ En Arbejder havde fundet Greven af Paris liggende paa Gulvet. Han tog ham i sine Arme, og den lille Prins gik nu fra Arm til Arm, indtil han naaede sin Moder. De

blev derpaa førte til Invalidehotellet, hvor senere den lille syge Hertug af Chartres gjenfandt sin Moder. Ved Nattetid kom de lykkelig ud af Paris, naaede Amiens tilvogns, og tog ad Jernbanen over Lille til Belgien.

Hertuginde valgte nu Eisenach til sit fremtidige Opholdssted, efterat hendes Onkel, Storhertugen af Sachsen-Weimar, havde tilbudt hende en Del af Slottet der. Trods den sørgelige Skæbne, der var overgaaet hende, havde hun ikke mistet Noget af sin Kjærlighed til Frankrig, og hun indpodede sine Børn de samme Følelser. Hendes Helbred, der aldrig havde været stærkt, begyndte imidlertid lidt efter lidt at give Anledning til alvorlig Bekymring. Forgjæves søgte hun at samle Kræfter ved Rejser til Syden og ved at besøge flere Badesteder. Den 17de Maj 1858 udaandede hun i en Villa i Richmond ved Themsen rolig og hengiven i sin Skæbne, kun 44 Aar gammel.

Ludvig, Hertug af Meklenborg-Schwerin, f. 6. Aug. 1725, † 12. Sept. 1778, g. 25. April 1755 m. Prinsesse *Charlotte Sophie* af Sachsen-Coburg-Saalfeld, f. 24. Sept. 1731, † 2. Aug. 1810.

Frederik Frans I., Storhertug af Meklenborg-Schwerin, f. 10. Dec. 1756, † 1. Febr. 1837, g. 31. Mai 1775 m. Prinsesse *Louise* af Sachsen-Gotha, f. 9. Marts 1756, † 1. Jan. 1808.

Frederik Ludvig, Arvestorhertug af Meklenborg-Schwerin, f. 13. Juni 1778, † 29. Novbr. 1819, g. 1. Juli 1810 m. Prinsesse *Caroline Luise* af Sachsen-Weimar-Eisenach, f. 18. Juli 1785, † 20. Jan. 1816.

Helene Luise Elisabeth f. 24. Jan. 1814, † 18. Mai 1858, g. 30. Mai 1837 m. Kronprins *Ferdinand* af Frankrig, Hertug af Orleans, f. 3. Sept. 1810, † 13. Juli 1842.

Robert Philippe Louis Eugène Ferdinand af Orleans, Hertug af Chartres, f. 9. Novbr. 1840, g. 11. Juni 1863 m. *Françoise-Marie Amélie*, Prinsesse af Orleans-Joinville, f. 14. Aug. 1844.

Marie-Amélie-Françoise Hélène, Prinsesse af Orleans, f. 13. Jan. 1865.

Sophie Frederikke, f. 24. Aug. 1758, † 29. Nov. 1794, g. 21. Okt. 1774 m. Prins *Frederik* af Danmark, f. 11. Okt. 1753, † 7. Dec. 1805.

Louise Charlotte, f. 30. Oktbr. 1789, † 28. Marts 1894, g. 10. Novbr. 1810 m. Landgreve *Vilhelm* af Hessen, f. 24. Dec. 1787, † 5 Septbr. 1867.

Louise Vilhelmine Frederikke Caroline Augusta Julie, f. 7. Septbr. 1817, g. 26. Mai 1842 m. Kong *Christian IX.* af Danmark, f. 8. April 1818.

Prins **Valdemar** af Danmark, f. 28. Oktbr. 1858.

Indhold.

	Side
1. Fra Haven	5
2. Fra Jyllands Vestkyst, af Johanne Schjørring	7
3. Kvindens Stilling i Sparta, af Adolf Langsted	121
4. „Flyv, Fugl, flyv!“ af Jul. Chr. Gerson	129
5. Trolovelsen, efter et venetiansk Sagn	137
6. Nonna, efter C. Ullmann, ved C. Mule	141
7. Violetta, af Elise Polko, oversat af H. Nannestad . . .	153
8. Lotte Sværd, af J. L. Runeberg, oversat af Carolus . .	165
9. Goethes Moder, ved Fr. Winkel-Horn	175
10. Authari, af Ernst v. d. Recke	191
11. Helene Luise, Hertuginde af Orleans	197

Indhold

1	For Hæften
2	For Hæften
3	For Hæften
4	For Hæften
5	For Hæften
6	For Hæften
7	For Hæften
8	For Hæften
9	For Hæften
10	For Hæften
11	For Hæften
12	For Hæften
13	For Hæften
14	For Hæften
15	For Hæften
16	For Hæften
17	For Hæften
18	For Hæften
19	For Hæften
20	For Hæften
21	For Hæften
22	For Hæften
23	For Hæften
24	For Hæften
25	For Hæften
26	For Hæften
27	For Hæften
28	For Hæften
29	For Hæften
30	For Hæften
31	For Hæften
32	For Hæften
33	For Hæften
34	For Hæften
35	For Hæften
36	For Hæften
37	For Hæften
38	For Hæften
39	For Hæften
40	For Hæften
41	For Hæften
42	For Hæften
43	For Hæften
44	For Hæften
45	For Hæften
46	For Hæften
47	For Hæften
48	For Hæften
49	For Hæften
50	For Hæften
51	For Hæften
52	For Hæften
53	For Hæften
54	For Hæften
55	For Hæften
56	For Hæften
57	For Hæften
58	For Hæften
59	For Hæften
60	For Hæften
61	For Hæften
62	For Hæften
63	For Hæften
64	For Hæften
65	For Hæften
66	For Hæften
67	For Hæften
68	For Hæften
69	For Hæften
70	For Hæften
71	For Hæften
72	For Hæften
73	For Hæften
74	For Hæften
75	For Hæften
76	For Hæften
77	For Hæften
78	For Hæften
79	For Hæften
80	For Hæften
81	For Hæften
82	For Hæften
83	For Hæften
84	For Hæften
85	For Hæften
86	For Hæften
87	For Hæften
88	For Hæften
89	For Hæften
90	For Hæften
91	For Hæften
92	For Hæften
93	For Hæften
94	For Hæften
95	For Hæften
96	For Hæften
97	For Hæften
98	For Hæften
99	For Hæften
100	For Hæften

